

PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU
CHOSZCZEŃSKIEGO
NA LATA 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015

Choszczno 2008 r.

Wykonawca opracowania:

Starostwo Powiatowe w Choszcznie
Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

Autorzy opracowania:

- 1) mgr inż. *Alina Dachowska* - kierownik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.
- 2) *Ryszard Dobrzaniecki* - inspektor w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.
- 3) mgr inż. *Bożena Gibert* - podinspektor w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.
- 4) mgr inż. *Monika Szopińska* - podinspektor w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.

Spis treści:

I WSTĘP	8
1.1. Podstawa prawna opracowania	8
1.2. Przedmiot i zakres opracowania	8
1.3. Potrzeba i cel opracowania	9
II OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU ORAZ JEGO ZASOBÓW PRYRODNICZYCH	10
2.1. Dane administracyjne	10
2.2. Położenie geograficzne	10
2.3. Warunki klimatyczne	11
2.4. Rzeźba terenu	11
2.5. Litologia	12
2.5.1. Budowa geologiczna	12
2.5.2. Zasoby kopalin	12
2.6. Użytkowanie terenu	13
2.6.1. Gleby i uprawy rolne	14
2.7. Wody podziemne	16
2.7.1. Charakterystyka wód podziemnych	16
2.8. Wody powierzchniowe	17
2.8.1. Rzeki	17
2.8.2. Jeziora	18
2.8.3. Sztuczne zbiorki wodne	19
2.9. Charakterystyka elementów przyrody ożywionej	20
2.9.1. Charakterystyka ogólna szaty roślinnej	20
2.9.2. Zieleń urządzonej	20
2.9.3. Formy ochrony przyrody	21
2.9.4. Lasy	27
2.9.5. Charakterystyka ogólna świata zwierząt	28
2.10. Infrastruktura na terenie powiatu	28
2.10.1. Gospodarka wodno - ściekowa	28
2.10.2. Drogi	37
2.10.3. Koleje	39
2.10.4. Gospodarka w powiecie	39
2.10.5. Rurociągi gazowe	40
2.10.6. Sieć elektryczna	41
III OCENA STANU ŚRODOWISKA W POWIECIE CHOSZCZEŃSKIM	42
3.1. Rzeźba terenu i przypowierzchniowa warstwa skorupy ziemskiej	42
3.1.1. Tereny zdegradowane i zdewastowane	42
3.2. Wody podziemne	43
3.3. Wody powierzchniowe	44
3.3.1. Stan czystości rzek	44
3.3.2. Stan czystości jezior	46
3.4. Gospodarka odpadami	48
3.4.1. Odpady inne niż komunalne	48
3.4.2. Odpady komunalne	49
3.5. Przyroda ożywiona	51
3.6. Jakość powietrza	51
3.6.1. Monitoring jakości powietrza	52
3.6.2. Odnawialne źródła energii	53
3.7. Środowisko akustyczne	54
3.7.1. Hałas komunikacyjny	54

<p>Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015</p>
--

3.7.2. Hałas przemysłowy	55
3.8. Źródła promieniowania elektromagnetycznego	56
3.9. Fermy IPPC	56
3.10. Zapobieganie poważnym awariom	57
3.11. Efekty ekologiczne uzyskane w latach 2002, 2004 i 2006.	57
IV. OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ „POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO NA LATA 2004-2007 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2008-2011”	62
4.1. Realizacja w 2004-2007 r. poszczególnych zadań zawartych w „Powiatowym Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011	62
4.1.1. Gospodarka wodno - ściekowa	62
4.1.2. Gospodarka odpadami	63
4.1.3. Ochrona powierzchni ziemi i gleb	65
4.1.4. Ochrona powietrza	66
4.1.5. Ochrona przed hałasem	68
4.1.6. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	69
4.1.7. Ochrona przyrody	69
4.1.8. Edukacja ekologiczna	70
4.1.9. „Gorące punkty”	71
4.2. Podsumowanie i wnioski	72
V. CELE I ZADANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA NA LATA 2008-2011 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2012-2015	74
5.1. Cele i zadania wyznaczone do realizacji na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015	74
5.2. Edukacja ekologiczna	92
5.3. System Informacji o Środowisku	92
VI. REALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	93
6.1. Finansowanie programu ochrony środowiska	93
6.1.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	93
6.1.2. EKOFUNDUSZ	95
6.1.3. Bank Ochrony Środowiska	96
6.1.4. Program Operacyjny „Infrastruktura i środowisko”	97
6.1.5. Regionalne Programy Operacyjne	99
6.2. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	100
6.2.1. Instrumenty prawne	101
6.2.2. Instrumenty finansowe	101
6.2.3. Instrumenty społeczne	102
6.2.4. Instrumenty strukturalne	102
6.3. Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska	103
6.3.1. Zasady monitoringu	103
6.3.2. Monitorowanie założonych efektów ekologicznych	104
VII. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA	113
BIBLIOGRAFIA	115
ZAŁĄCZNIK: Mapa powiatu choszczeńskiego	117

Spis tabel:

- Tabela 1. Wykaz złóż surowców naturalnych.
- Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 3. Struktura użytkowania gruntów w gminach powiatu choszczeńskiego (ha).
- Tabela 4. Bonitacja gleb w poszczególnych gminach powiatu w ha.
- Tabela 5. Kompleksy przydatności rolniczej gleb wg gmin powiatu (w %).
- Tabela 6. Parametry GZWP występujących na terenie powiatu.
- Tabela 7. Charakterystyka jezior zlokalizowanych na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 8. Wykaz sztucznych zbiorników wodnych zlokalizowanych na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 9. Wykaz rezerwatów przyrody położonych na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 10. Specjalne Obszary Ochrony (SOO) położone na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 11. Obszary Specjalnej Ochrony (OSO) położone na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 12. Długość sieci wodociągowej oraz ludność korzystająca z sieci wodociągowej.
- Tabela 13. Ocena jakości dostarczanej wody w 2007 r.
- Tabela 14. Pobór wody na terenie powiatu choszczeńskiego w 2006 r.
- Tabela 15. Długość sieci kanalizacyjnej w poszczególnych gminach powiatu.
- Tabela 16. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej.
- Tabela 17. Ścieki przemysłowe i komunalne.
- Tabela 18. Mieszkańcy obsługiwani przez oczyszczalnie ścieków.
- Tabela 19. Wykaz oczyszczalni ścieków istniejących na terenie powiatu.
- Tabela 20. Dane dotyczące dróg na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 21. Wykaz dróg kolejowych na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 22. Klasyfikacja wód podziemnych powiatu choszczeńskiego w latach 2004-2006.
- Tabela 23. Zestawienie stanowisk pomiarowych monitoringu rzek badanych w latach 2004 - 2006 na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 24. Wykaz jezior badanych w latach 1993-2006.
- Tabela 25. Eutrofizacja jezior w powiecie choszczeńskim.
- Tabela 26. Składowiska komunalne na terenie powiatu choszczeńskiego.
- Tabela 27. Selektywna zbiórka odpadów w powiecie choszczeńskim.
- Tabela 28. Istniejący system zbiórki odpadów komunalnych.
- Tabela 29. Emisja zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu w 2006 r.
- Tabela 30. Gospodarka wodno-ściekowa.
- Tabela 31. Ochrona powietrza.
- Tabela 32. Gospodarka odpadami.
- Tabela 33. Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w powiecie choszczeńskim według danych GUS.
- Tabela 34. Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska według danych GUS.
- Tabela 35. Gospodarka wodno-ściekowa – zadania realizowane przez gminy powiatu.
- Tabela 36. Przebieg procesu uchwalania gminnych planów gospodarki odpadami na terenie powiatu.
- Tabela 37. Przebieg procesu uchwalania nowych regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach powiatu.
- Tabela 38. Ochrona powierzchni ziemi i gleb – zadania realizowane w gminach powiatu.
- Tabela 39. Ochrona powietrza – zadania realizowane w gminach powiatu
- Tabela 40. Ochrona przyrody – zadania realizowane w gminach powiatu.
- Tabela 41. Edukacja ekologiczna – zadania realizowane w gminach powiatu.
- Tabela 42. „Gorące punkty”
- Tabela 43. Cel 1. Poprawa jakości wody.
- Tabela 44. Cel 1.2. Poprawa jakości powietrza.
- Tabela 45. Cel 1.3. Poprawa klimatu akustycznego.
- Tabela 46. Cel 1.4. Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Tabela 47. Cel 2. Poprawa gospodarki odpadami.

Tabela 48. Cel 3. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Tabela 49. Cel 4. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego.

Tabela 50. Cel 5. Ochrona złóż kopalin.

Tabela 51. Cel 6. Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno - gospodarczego.

Tabela 52. Cel 7. Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.

Tabela 53. Cel 8. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienia świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Tabela 54. Ustawowe zadania poszczególnych samorządowych jednostek organizacyjnych.

Tabela 55. Wskaźniki proponowane do oceny powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska..

Wykresy:

Wykres 1. Ilość obiektów zieleni urządzonej na terenie powiatu choszczeńskiego w szt.

Wykres 2. Ilość obiektów pomnikowych w szt.

Wykres 3. Zestawienie powierzchni użytków ekologicznych w ha.

Wykres 4. Ilość miejscowości niezwozociagowanych.

Wykres 5. Zagospodarowanie odpadów w powiecie choszczeńskim w 2006 r.

Schematy:

Schemat 1. Zestawienie niekonwecjonaych źródeł energii oraz odnawialnych źródeł energii w niektórych gminach powiatu choszczeńskiego.

Schemat 2. Wykaz ferm IPPC, zlokalizowanych na terenie powiatu choszczeńskiego, posiadających pozwolenie zintegrowane.

Wykaz skrótów:

ANR - Agencja Nieruchomości Rolnych;
ARiMR - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
BZT₅ - Pięciodobowe Biochemiczne Zapotrzebowanie Tlenu;
ChZT - Chemiczne Zapotrzebowanie Tlenu;
DPN - Drawieński Park Narodowy;
dam³ - dekametr sześcienny;
GFOŚiGW - Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
GS „Sch” - Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska;”
GZWP - Główny Zbiornik Wód Podziemnych;
hm³ - hektometr sześcienny;
IPPC - Integrated Pollution Prevention and Control - Dyrektywa UE w/s zintegrowanego zapobiegania i zmniejszenia zanieczyszczeń;
JST - Jednostka Samorządu Terytorialnego;
KZUH - Komunalny Zakład Usługowo - Handlowy;
LZO - lotne związki organiczne;
MPGK - Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej;
MW - megawat;
MWh - megawatogodzina;
Mg - megagram;
Miano Coli - miano mikroorganizmów - najmniejsza objętość wody, w której stwierdzono obecność 1 bakterii typu Coli;
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
ODR - Ośrodek Doradztwa Rolniczego;
PPIS - Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny;
PŻM - Polska Żegluga Morska;
PKP - Polskie Koleje Państwowe;
PGNiG - Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo;
PFOŚiGW - Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
P.H.P. - Przedsiębiorstwo Handlowo Produkcyjne;
POŚ - Prawo ochrony środowiska;
PEM - promieniowanie elektromagnetyczne;
PGL - Państwowe Gospodarstwo Leśne;
PCB - polichlorowane bifenylo;
RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej;
RLM - równoważna liczba mieszkańców;
SM - Spółdzielnia Mieszkaniowa;
SChR - Stacja Chemiczno Rolnicza;
UE - Unia Europejska;
UG - Urząd Gminy;
UMiG - Urząd Miasta i Gminy;
WIOŚ - Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
ZOZ - Zakład Opieki Zdrowotnej.
ZZMiUW - Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

I. WSTĘP.

1.1. Podstawa prawna opracowania.

Niniejsze opracowanie sporządzono w celu realizacji ustawowego obowiązku określonego w przepisach ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn.zm), które to nakładają na Zarządy Powiatów obowiązek opracowania powiatowych programów ochrony środowiska. Stanowi ono jednocześnie aktualizację wcześniej przyjętego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011”.

W opracowaniu uwzględniono wytyczne zawarte w „Programie Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2015.”

1.2. Przedmiot i zakres opracowania.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja przyjętego uchwałą Nr X/81/2003 Rady Powiatu w Choszcznie z dnia 29.12.2003 r. „Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011”.

Niniejsze opracowanie prezentuje zakres realizacji w/w programu oraz zaktualizowany (na rok 2006) stan środowiska na analizowanym terenie. Zagadnienia ochrony środowiska obejmują ochronę powietrza, wód, powierzchni ziemi, środowiska akustycznego oraz zasobów przyrodniczych. Omówienia dotyczące gospodarki odpadami zostaną zawarte w odrębnym opracowaniu pod nazwą Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Choszczeńskiego.

Aktualizację przeprowadzono w oparciu o:

- ✓ Nowe akty prawne;
- ✓ Politykę Ekologiczną Państwa 2007-2010 w uwzględnieniu perspektywy na lata 2011-2014;
- ✓ Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015;
- ✓ Sprawozdanie z realizacji „Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004 – 2007 z perspektywą na lata 2008 – 2011” z listopada 2006 r.;
- ✓ Informacje, będące w posiadaniu Starostwa Powiatowego w Choszcznie;

- ✓ Informacje uzyskane z gmin powiatu choszczeńskiego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- ✓ Dane statystyczne.

W świetle ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn.zm) Plan Gospodarki Odpadami jest integralną częścią Programu Ochrony Środowiska. Program podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy jednostki wyższego szczebla, zaś uchwalany jest przez Radę Powiatu.

1.3. Potrzeba i cel opracowania.

Ochrona środowiska przyrodniczego jest jedną z głównych dróg prowadzących do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, należy jednak pamiętać, że nie jedyną. O w pełni zrównoważonym rozwoju można dopiero mówić po osiągnięciu czterech ładów:

- ekologicznego,
- społecznego,
- ekonomicznego (gospodarczego),
- przestrzennego.

Podstawowym narzędziem osiągnięcia ładu ekologicznego jest ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.

Powyższe zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska zostały uwzględnione w niniejszym opracowaniu, ze wskazaniem kierunków i hierarchii działań zmierzających do ich wprowadzenia na terenie powiatu. Do najistotniejszych wytycznych dla powiatu choszczeńskiego, celów i kierunków działań w zakresie rozwoju społeczno - gospodarczego i ochrony środowiska należą:

- ✓ racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych;
- ✓ ochrona powietrza, ochrona przed hałasem (zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów i pyłów, zminimalizowanie uciążliwego hałasu);
- ✓ ochrona wód (zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, ochrona przed powodzią, właściwa gospodarka wodno-ściekowa);
- ✓ ochrona gleb;
- ✓ ochrona zasobów przyrodniczych (zachowanie zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem ich różnorodności oraz rozwój zasobów leśnych, racjonalna eksploatacja lasów);
- ✓ prowadzenie skutecznej akcji edukacyjno-informacyjnej gwarantującej powodzenie realizacji wyżej wymienionych działań.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU ORAZ JEGO ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH.

2.1. Dane administracyjne.

Powiat choszczeński położony jest w południowej części województwa zachodniopomorskiego. Graniczy on od wschodu z powiatem waleckim, od zachodu z powiatem myśliborskim, od północy ze stargardzkim i drawskim, a od południa z powiatem strzelecko-drezdeneckim województwa lubuskiego.

Powiat choszczeński tworzy 6 gmin:

- ✓ miasto - wiejskie: Drawno, Choszczno, Pełczyce, Recz;
- ✓ wiejskie: Bierzwnik, Krzęcin.

Według danych uzyskanych z Wydziału Nieruchomości, Geodezji, Kartografii i Katastru Starostwa Powiatowego w Choszczynie (stan na dzień 01.01.2007 r.) łączna powierzchnia powiatu wynosi 132 867 ha. Na obszarze tym zamieszkuje 50 020 osób (stan na 31.12.2006 r.). Największym miastem powiatu i jego „stolicą” jest miasto Choszczno.

2.2. Położenie geograficzne.

Powiat choszczeński rozciąga się od 15°12' do 15°59' długości geograficznej wschodniej i do 52°56' do 53°20' szerokości geograficznej północnej. Rozciągłość równoleżnikowa wynosi 53 km, a południkowa 45 km. Zgodnie z podziałem Polski na mezoregiony fizycznogeograficzne wg Kondrackiego obszar powiatu należy do prowincji Nizy Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionów: Pojezierze Zachodniopomorskie oraz Pojezierze Południowopomorskie. Pojezierze Zachodniopomorskie zajmuje łączną powierzchnię 9 719 km². Należy ono do dorzecza Odry i bezpośredniego zlewiska Bałtyku. Powiat choszczeński znajduje się w obrębie następujących mezoregionów:

Pojezierze Choszczeńskie - rozciąga się na powierzchni około 545 km²; od wschodu sąsiaduje ono z zalesioną Równiną Drawską, od południa styka się z małym Pojezierzem Dobiegniewskim, a od północnego zachodu przechodzi w równinę Pyrzycko - Stargardzką;

Pojezierze Ińskie - ma powierzchnię około 750 km², region ten sąsiaduje od wschodu z sandrem Równiny Drawskiej, od zachodu z morenową Równiną Nowogardzką, a od północnego wschodu z Pojezierzem Drawskim.

Pojezierze Południowopomorskie - ma powierzchnię około 17 789 km². Mezoregiony, w obrębie których znajduje się powiat choszczeński, a należące do tego makroregionu są następujące:

Pojezierze Dobiegniewskie - zajmuje powierzchnie około 580 km², położone jest pomiędzy dwiema równinami sandrowymi, od zachodu Drawską, a wschodu Gorzowską, od północy styka się z Pojezierzem Choszczeńskim, a od południa graniczy z Kotliną Gorzowską;

Równina Drawska - zajmuje teren o powierzchni około 1 155 km², mezoregion ten ciągnie się wzdłuż biegu Drawy, na wschód od pojezierzy: Dobiegniewskiego, Choszczeńskiego i Ińskiego, a na południe od Pojezierza Drawskiego i na zachód od Pojezierza Wałeckiego.

2.3. Warunki klimatyczne.

Warunki klimatyczne panujące na terenie powiatu klasyfikowane są do klimatu umiarkowanego. Leży on w strefie klimatu umiarkowanego o wyraźnym wpływie klimatu morskiego i oceanicznego. Według regionalizacji R. Gumińskiego powiat choszczeński położony jest w obrębie dzielnic pomorskiej i bydgoskiej. Dzielnicę pomorską należy do stosunkowo chłodnych. Rzeźba terenu wpływa na charakterystyczny rozkład opadów, które po północno - zachodniej stronie wzniesień morenowych przekraczają sumę 700 mm rocznie. Dzielnicę bydgoską stanowi strefę przejściową pomiędzy dzielnicą pomorską i cieplejszą oraz suchszą od niej dzielnicą środkową. Na terenie tej dzielnicy warunki klimatyczne pozwalają na rozpoczęcie prac polowych już w drugiej dekadzie marca.

2.4. Rzeźba terenu.

Teren powiatu choszczeńskiego należy do dość urozmaiconych pod względem ukształtowania. Wysokości względne pomiędzy dnami dolin a płatami kulminacyjnymi wynoszą od 20 do 90 metrów. Główne rysy rzeźby powierzchniowej powstały w okresie recesji lądolodu bałtyckiego z fazy poznańskiej po początku recesji z fazy chojeńskiej.

Wskutek sił przyrody oddziałujących na ten obszar, utworzyły się liczne formy ukształtowania terenu. Wśród nich wymienić można:

- wysoczyzny morenowe;
- sandry;
- wytopiska;
- moreny czołowe;

- rynnny glacialne;
- kemy;
- ozy.

2.5. Litologia.

2.5.1. Budowa geologiczna.

Powiat położony jest na terenie monokliny przedsudeckiej. Na obszarze tym znajdują się liczne skały permsko - mezozoiczne leżące niezgodnie na pofałdowanym podłożu paleozoicznym. Najstarsze skały permskie to zlepieńce, piaskowce i łupki czerwonego spągowca przykryte serią dolnopermskich skał wulkanicznych. Tektonika monokliny ukształtowana została w fazach kimeryjskiej i laramijskiej. Powierzchnia podplejstocieńska jest silnie urzeźbiona, co w zasadniczy sposób wpłynęło na zachowanie transgredujących lądolodów. Zaburzenia glacitektoniczne obserwowane w morenach czołowych fazy poznańskiej powstały w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Zaburzony został trzeciorzęd i plejstocen. Morfologia ukształtowała się w wyniku deglacji strefowej.

Główne elementy składowe osadów powierzchniowych to: gliny zwałowe i gliniaste piaski lodowcowe wysoczyzn morenowych, piaski i piaski ze żwirami równin i stożków sandrowych oraz wysoczyzn kemowych, torfy i muły (w dolinie Małej Iny), głązy, żwiry, piaski i gliny moren czołowych.

2.5.2. Zasoby kopalin.

Na terenie powiatu choszczeńskiego występują udokumentowane złoża kredy jeziornej, piasku kwarcowego, torfów, surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz kruszyw naturalnych.

Stopień rozpoznania zasobów i stan zagospodarowania poszczególnych złóż (stan na 31.12.2006 r.) zestawiono w tabeli 1.

Wykaz złóż surowców naturalnych

Tabela 1

Wyszczególnienie	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie [tyś. m ³ /rok]
		Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
<i>Kreda jeziorna [tys. ton]</i>				
Kielpino - Suliszewo	T	1876,7	367,3	-
Kraśnik - Recz	P	1805	-	-
<i>Kruszywo naturalne [tys. ton]</i>				
Chrapowo	Z	557	-	-
Niemeńsko	R	40	-	-
Pławno*	Z	800	-	-
Pławno I	R	650	-	-
Recz *	Z	271	-	-

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

<i>Piaski kwarcowe [tys. m³]</i>				
Kielpino - Suliszewo	R	9 729	-	-
<i>Surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m³]</i>				
Objezierze	T	766	-	-
<i>Torfy [tys. ton]</i>				
Kraśnik - Recz	P	1 021	-	-

* - złożę zawiera piasek ze żwirem

Źródło: Ministerstwo Środowiska „ Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce.”

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

E - złożę zagospodarowane - eksploatowane;

P - złożę o zasobach rozpoznanych wstępnie;

R - złożę o zasobach rozpoznanych szczegółowo;

Z - złożę zaniechane;

T - złożę zagospodarowane, eksploatowane okresowo;

Złożę piasków kwarcowych Kielpino - Suliszewo, podobnie jak złożę surowców ilastych ceramiki budowlanej w Objezierzu Państwowy Instytut Geologiczny zaliczył do okresowo eksploatowanych, jednak brak informacji na temat ilości wydobycia surowca.

Na terenie powiatu niezbędne jest zagospodarowanie wyrobisk odkrywkowych po eksploatacji kopalin (kopalnia kredy jeziornej w Suliszewie, kopalnia gliny w Objezierzu, wyrobisko pożwirowe w Wierzchnie).

2.6. Użytkowanie terenu.

Powiat choszczeński pod względem użytkowania terenu jest obszarem rolniczym - z przewagą gruntów rolnych (51,1%). Dużą część powierzchni powiatu (39,2%) stanowią użytki leśne (w znacznym stopniu objęte ochroną przyrody) i wody (2,7%), co sprawia że teren powiatu charakteryzuje się sprzyjającymi warunkami dla rozwoju turystyki.

Formy użytkowania gruntów na obszarze powiatu na dzień 01.01.2007 r. przedstawia tabela 2.

Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu choszczeńskiego *T a b e l a 2*

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
1	2	3
Powierzchnia ogólna	132 867	100
Użytki rolne	67896	51,1
Użytki leśne	52041	39,2
Grunty zabudowane i zurbanizowane	3779	2,8
Wody	3626	2,7
Tereny inne*	5525	4,2

Źródło: Starostwo Powiatowe w Choszczynie * - w skład terenów innych wchodzi: nieużytki, użytki ekologiczne i tereny różne

Zestawienie użytkowania gruntów na terenach poszczególnych gmin powiatu przedstawia tabela 3 - stan na 01.01.2007 r.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Struktura użytkowania gruntów w gminach powiatu choszczeńskiego [ha] Tabela 3

Gmina	Grunty ogółem	Użytki rolne	Użytki leśne zadrzewienia i zakrzewienia	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Wody płynące	Wody stojące	Tereny inne
1	2	3	4	5	6	7	8
Bierzwnik	23876	8736	12824	455	1122	5	734
Drawno miasto	500	183	12	85	212	0	8
Drawno wieś	31588	7093	22114	565	595	10	1211
Choszczno miasto	954	484	3183	351	87	0	31
Choszczno wieś	23857	17425	3810	816	451	86	1269
Krzecin	14007	9365	1	419	296	5	739
Pelczyce miasto	1303	1071	16	92	86	2	36
Pelczyce wieś	18740	13412	3805	481	371	34	637
Recz miasto	1233	848	131	135	7	48	64
Recz- wieś	16809	9279	6145	380	131	78	796
Razem powiat	132867	67896	52041	3779	3358	268	5525

Źródło: Starostwo Powiatowe

* - w skład terenów innych wchodzi: nieużytki, użytki ekologiczne i tereny różne

Dane zawarte w tabelach 2 i 3 sporządzone zostały w Wydziale Nieruchomości, Geodezji, Kartografii i Katastru Starostwa Powiatowego na potrzeby statystyczne.

2.6.1. Gleby i uprawy rolne.

Pokrywa glebowa powiatu choszczeńskiego według podziału na regiony glebowo - rolnicze, dokonanej przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach, należy do Regionu Myśliborsko - Choszczeńskiego i Dobiegniewskiego.

W Regionie Myśliborsko - Choszczeńskim dominują w użytkowaniu rolniczym gleby kompleksu 4, natomiast na terenie Regionu Dobiegniewskiego najwięcej jest gleb kompleksu 2. Kompleksy (typy siedliskowe rolniczej powierzchni produkcyjnej) określają przydatność rolniczą gleb i związane są z odpowiednim doбором roślin uprawnych. Gleby kompleksu 2 i 4 występujące na terenie powiatu choszczeńskiego to:

- ✓ Kompleks 2 - należą do niego gleby brunatne, pseudobielicowe i czarne ziemie, wytworzone z glin lub pyłów na glinach i ilach. Na ogół są to gleby żyzne, średnio ciężkie do uprawy i o dobrym stopniu kultury. Przy dobrej agrotechnice nadają się do uprawy wszystkich roślin, zwłaszcza pszenicy i buraków cukrowych. Gleby kompleksu 2 zaliczane są do klasy IIIa i IIIb.
- ✓ Kompleks 4 - zalicza się do niego najlepsze gleby lekkie, które charakteryzują się mniej trwałą strukturą, są głębiej wylugowane z węglanów i uboższe w makroelementy niż gleby kompleksów 1-3. W większości są to gleby pseudobielicowe. Przy zachowaniu wysokiego stopnia kultury i stosowaniu właściwych zabiegów agrotechnicznych można uprawiać na nich wszystkie rośliny uprawne.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Szczegółową klasyfikację gleb powiatu pod względem jakości bonitacyjnej oraz kompleksy przydatności rolniczej gleb z uwzględnieniem podziału na poszczególne gminy przedstawiono w tabeli 4 i 5.

Bonitacja gleb w poszczególnych gminach powiatu w ha

Tabela 4

Gmina	Klasy bonitacyjne										
	I	II	III	IIIa	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI	VI z
Bierzwnik	-	0,0300	98,0977	249,3859	1461,944	1501,0502	1714,5610	1191,0880	1780,2650	772,8902	18,5068
Choszczno	-	0,6794	271,7005	637,2158	2875,5241	1613,7082	6104,1104	2957,4737	2968,5408	633,1473	23,5370
Drawno	-	-	164,5771	505,1399	1438,7957	765,9747	1470,8610	618,6368	1596,5142	777,9153	14,5158
Krzęcin	-	0,4900	97,4979	586,9877	2079,2761	460,9824	460,9824	3264,6843	1273,0984	1328,7552	3,9500
Pełczyce	-	12,2084	514,3028	1576,8991	4519,4976	658,8648	4298,5964	1432,3305	1430,3588	420,1247	36,3966
Recz	-	-	177,4958	116,9302	1519,5754	855,5196	3311,5877	1478,0013	2356,5286	519,4773	4,7820
Razem:	-	13,4078	1323,6718	3672,5586	13894,6129	5856,0999	17360,6989	10942,2146	11405,3058	4452,3100	101,6882

Źródło: Starostwo Powiatowe - stan na 31.12.2006 r.

Kompleksy przydatności rolniczej gleb wg gmin powiatu (w %)

Tabela 5

Wyszczególnienie	Gmina Bierzwnik	Gmina Choszczno	Gmina Drawno	Gmina Krzęcin	Gmina Pełczyce	Gmina Recz	Średnio powiat
<i>Grunty orne i sady</i>							
1. Kompleks glebowy pszenney b. dobry	-	-	-	-	-	-	-
2. Kompleks glebowy pszenney dobry	21,3	11,7	22,8	19,6	32,3	15,4	20,3
3. Kompleks glebowy pszenney wadliwy	3,4	2,7	6,3	11,3	4,3	5,3	5,7
4. Kompleks glebowy żytni b. dobry	20,0	29,8	9,9	27,0	35,4	25,1	24,5
5. Kompleks glebowy żytni dobry	15,4	25,3	9,9	21,5	14,2	22,0	18,0
6. Kompleks glebowy żytni słaby	19,7	14,9	15,3	12,5	10,5	4,2	14,7
7. Kompleks glebowy żytni b. słaby	11,3	4,0	23,7	3,6	1,1	16,7	10,2
8. Kompleks glebowy zbożowo-pastewny mocny	5,8	9,9	8,3	3,7	1,9	0,8	5,2
9. Kompleks glebowy zbożowo-pastewny słaby	3,0	1,7	3,4	0,8	0,3	0,5	1,7
<i>Trwałe użytki zielone</i>							
1z bardzo dobre	0,3	-	-	0,4	-	4,3	0,8
2 z średnie	77,0	71,1	78,8	70,3	82,3	69,4	74,8
3 z słabe/b. słabe	22,7	28,9	21,2	29,3	17,7	26,3	24,4

Źródło: „Strategia powiatu choszczeńskiego na lata 2007-2015”.

Na terenie powiatu choszczeńskiego nie występują gleby pierwszej klasy bonitacyjnej. Gleby klasy drugiej występują w znikomych ilościach (1,91%), głównie na terenie gminy Pełczyce. Najwięcej jest gleb średniej klasy tj. IV-IVb (49,5%).

Z przedstawianych powyżej danych (tabela 5) wynika, że w strukturze użytkowania gruntów ornych przeważają kompleksy żytni b. dobry (24,5%), pszenicy dobrej (20,3%) oraz żytni dobrej (18%). Świadczy to o tym, że ok. 2/3 powierzchni użytkowanej rolniczo charakteryzuje się korzystnymi warunkami glebowymi do produkcji polowej. Przy właściwej agrotechnice można uzyskiwać wysokie plonowanie prawie wszystkich roślin uprawnych.

2.7. Wody podziemne.

2.7.1 Charakterystyka wód podziemnych.

Występowanie poziomów wodonośnych jest ściśle związane z budową geologiczną. Warunkuje ona istnienie skał umożliwiających gromadzenie się wody. Na obszarze województwa zachodniopomorskiego, na którego terenie znajduje się powiat choszczeński, przeważają wody zgromadzone w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych.

Wodonośne piętro czwartorzędowe

W obrębie utworów czwartorzędowych występują dwa poziomy wodonośne: gruntowy i wgłębny międzyglinowy i podglinowy. Poziom gruntowy występuje głównie w obrębie dolin rzecznych. Poziom ten ze względu na korzystne parametry hydrogeologiczne i jakościowe jest często ujmowany.

Wodonośne piętro trzeciorzędowe

W piętrze trzeciorzędowym wyróżnić można trzy warstwy wodonośne: dolną, środkową i górną. Tworzą je piaski od gruboziarnistych do pylastych i mułków, przedzielonych serią ilów i pokładów węgla.

Na terenie powiatu choszczeńskiego znajdują się fragmenty trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) o numerach 125, 135 i 136. Zestawienie parametrów charakterystycznych dla tych zbiorników przedstawia tabela 6.

Parametry GZWP występujących na terenie powiatu

Tabela 6

Nr GZWP	Nazwa GZWP	Powierzchnia w km ²	Wiek skał	Średnia głębokość ujęć [m]	Zasoby dyspozycyjne [tys.m ³ /d]
1.	2.	3.	4.	5.	6.
125	Zbiornik Wałcz - Piła	1712	Q _{SM}	50	51,5
135	Zbiornik Barlinek	170	Q _M	65	169,0
136	Zbiornik Dobiegniew	180	Q _M	50	52

Źródło: WIOŚ Szczecin: „Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2004-2005”.

Q_{SM} – zbiornik czwartorzędowy sandrowo-międzymorenowy.

Q_M – zbiornik czwartorzędowy międzymorenowy.

2.8. Wody powierzchniowe.

2.8.1. Rzeki.

Przez obszar powiatu choszczeńskiego przepływają 3 główne rzeki: Drawa, Ina oraz Płonia.

- ✓ Drawa - prawobrzeżny dopływ Noteci (drugi pod względem wielkości), do której uchodzi w jej 48,9 km (okolice Krzyża). Całkowita długość Drawy wynosi 185,9 km, a powierzchnia zlewni - 3 296,4 km². Źródła rzeki znajdują się powyżej jeziora Małego w Dolinie Pięciu Jezior (Górne, Krąg, Długie, Głębokie, Małe) w okolicach Połczyna Zdroju. Zlewnia Drawy jest obszarem skomplikowanym pod względem hydrograficznym, hydrologicznym i hydrogeologicznym, a zarazem cennym z uwagi na unikatowe wartości przyrody ożywionej i nieożywionej. Na terenie powiatu choszczeńskiego Drawa przepływa przez gminę Drawno. Powierzchnia zlewni na terenie gminy wynosi 26 km².
- ✓ Ina - stanowi największy dopływ Odry w jej dolnym biegu. Źródła Iny znajdują się na Pojezierzu Ińskim (okolice miejscowości Ciemnik). Jest to rzeka o długości 129 km i zlewni o powierzchni 2 130 km²;
- ✓ Płonia - jest rzeką graniczną, rozdzielającą powiat choszczeński od powiatu myśliborskiego;

Sieć najważniejszych dopływów Drawy oraz Iny na terenie powiatu stanowią rzeki:

- ✓ Korytnica - lewobrzeżny dopływ Drawy. Rzeka bierze początek w okolicach Mirosławca, przepływa przez jezioro Nowa Korytnica i uchodzi do Drawy w okolicach osady Bogdanka. Korytnica przepływa 34 kilometrowym odcinkiem przez teren gminy Drawno;
- ✓ Stobnica - lewobrzeżny dopływ Iny na terenie gminy Choszczno. Rzeka przepływa przez gminy Recz (9 km) i Choszczno (15,6 km);
- ✓ Mała Ina - lewobrzeżny dopływ Iny. Na terenie powiatu choszczeńskiego przepływa przez trzy gminy: Pełczyce (10 km), Krzęcin (9,7 km), Choszczno (16,5 km).

Poza wymienionymi głównymi rzekami na terenie powiatu znajduje się duża ilość mniejszych cieków i kanałów. Przez poszczególne gminy przepływają następujące ciek:

- Gmina Bierzwnik:
rzeki: Koczynka, Ogardna;
kanały: Niesobia, Breń, Słwin i Jaglisko.
strumienie: Strumienna, Płoszkowo.
- Gmina Choszczno:
rzeki: Wardynka;
kanały: Kołki, Sławęcín, Nadarzyn, Radaczewo;

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

strumienie: Suliszewo, Zwierzyń;

- **Gmina Drawno:**
rzeki: Słopica, Bagnica I i II, Wardynka;
strumienie: Strumiенno;
- **Gmina Krzęcin**
rzeki: Koczynka, Ogardna;
kanały: Objezierze;
strumienie: Granowo, Sobieradz.
- **Gmina Pełczyce:**
struga: Lubiana;
strumienie: Sobieradz.
- **Gmina Recz :**
rzeki: Bagnica I;
kanały: Słutowo, Sicko, Zeliszewo, Recz.

2.8.2. Jeziora.

Na terenie powiatu choszczeńskiego znajduje się 111 jezior o powierzchni powyżej 1 ha. Jeziora położone na tym obszarze są pochodzenia polodowcowego (rynnowe, morenowe oraz sandrowe). Część z nich należy do obszaru Pojezierza Myśliborskiego, ale większość objęta jest wspólną nazwą Pojezierza Choszczeńskiego.

Charakterystyka jezior zlokalizowanych na terenie powiatu choszczeńskiego

Tabela 7

Wyszczególnienie	Jeziora o powierzchni lustra wody (ha)									Powierzchnia lustra wody (ha)	%	
	1-2	2-5	5-10	10-20	20-50	50-100	100-200	>200	Razem			%
Bierzwnik	6	5	7	9	9	3	-	2	41	36,9	1 121,06	36,5
Choszczno	1	5	7	3	4	3	-	-	23	20,7	467,41	15,6
Drawno	-	-	1	2	3	1	3	-	10	9,0	666,89	21,8
Krzęcin	-	-	3	6	3	2	-	-	14	12,6	308,76	10,1
Pełczyce	1	6	1	5	3	-	-	1	17	15,3	444,07	14,5
Recz	-	1	2	3	-	-	-	-	6	5,4	60,14	1,9
Razem w ha	8	17	21	28	22	9	3	3	111	-	3 068,33	-
Razem w %	7,2	15,3	18,9	25,2	19,8	8,1	2,7	2,7	-	100	-	100

Źródło: „Strategia rozwoju powiatu choszczeńskiego na lata 2007-2015”

Charakterystycznym jeziorem pochodzenia polodowcowego jest jezioro Bierzwnik. Położone jest w zalesionym Obszarze Chronionego Krajobrazu o nazwie „F - Bierzwnik” oraz w obszarze Natura 2000 „Lasy Bierzwnickie”. Jest to jezioro rynnowe, którego misa, o kształcie nieregularnym, zajmuje obniżenie pomiędzy zalesionymi wzgórzami. Średnia głębokość jeziora wynosi 5,4 m. Północny basen jeziora zasilany jest przez kilka cieków okresowo płynących ze zmeliorowanych łąk. W południowym basenie jeziora znajduje się wyspa o powierzchni 1 ha, na której utworzono rezerwat faunistyczny o nazwie „Wyspa na jeziorze Bierzwnik”.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

2.8.3. Sztuczne zbiorniki wodne.

Oprócz naturalnych zbiorników wodnych na terenie powiatu znajdują się sztuczne: zbiorniki retencyjne i stawy rybne. W wielu przypadkach zbiorniki retencyjne są użytkowane jako stawy rybne i odwrotnie.

Na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin wykonano ich zestawienie, które przedstawia tabela 8.

Wykaz sztucznych zbiorników wodnych zlokalizowanych na terenie powiatu choszczeńskiego

Tabela 8

Lokalizacja	Właściciel/ Użytkownik	Powierzchnia [ha]
Gmina Bierzwik		
-	-	-
Gmina Choszczno		
Chelpa	Osoba prywatna	2,50
Korytowo	Osoba prywatna	8,00
Radlice	Osoba prywatna	7,00
Gmina Drawno		
Gładysz	Osoba prywatna	b.d.
Jaźwiny	Osoba prywatna	2,24
Gmina Krzęcin		
-	-	-
Gmina Pełczyce		
Krzymki	Nadleśnictwo	3,90
Krzymki	Nadleśnictwo	4,38
Krzymki	Nadleśnictwo	4,22
Przekolno	ANR	8,55
Przekolno	Osoba prywatna	4,20
Jagów	Osoba prywatna	9,79
Płotno	Nadleśnictwo	10,81
Chrapowo	Osoba prywatna	6,00
Chrapowo	Osoba prywatna	2,30
Pełczyce	Osoba prywatna	1,40
Ługowo	Osoba prywatna	5,00
Krzymki - Niesporowice	Osoba prywatna	5,28
Krzymki	Osoba prywatna	3,80
Krzymki	Osoba prywatna	21,58
Ługowo	Osoba prywatna	5,00
Przekolno	Osoba prywatna	12,95
Jagów	Osoba prywatna	9,79
Chrapowo	Osoba prywatna	8,30
Gmina Recz		
Recz	Osoba prywatna	52,0
Recz-Pomień	Osoba prywatna	22,0
Recz	Osoba prywatna	2,17
Recz	Osoba prywatna	7,23
Recz	Osoba prywatna	1,82
Pomień	Osoba prywatna	25,00
Pomień	Osoba prywatna	31,0
Recz	Osoba prywatna	5,59
Recz	Osoba prywatna	1,33
Recz	Osoba prywatna	1,2

Źródło: Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe

2.9 Charakterystyka elementów przyrody ożywionej.

2.9.1. Charakterystyka ogólna szaty roślinnej.

Obszar powiatu jest zróżnicowany pod względem roślinności naturalnej. Na terenach gmin bardziej zalesionych (Bierzwnik i Drawno) występują liczne gatunki drzew popularnych: jodła, sosna, dąb, buk i świerk. Na obszarach o mniejszej lesistości szczególną rolę odgrywają zbiorowiska łąkowe, torfowe i szuwarowe.

Z gatunków flory chronionej wymienić można między innymi:

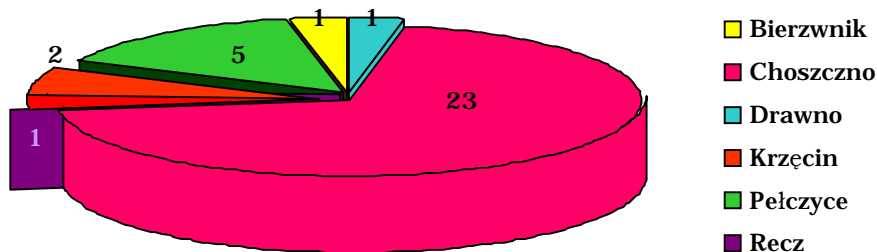
- ✓ arcydziegiel litwor (*Angelica archangelica*);
- ✓ pełnik europejski (*Trollius europaeus*);
- ✓ barwinek pospolity (*Vinca minor*);
- ✓ kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*);
- ✓ śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*);
- ✓ rosiczka okrągłolistna (*Drodera rotundifolia*);
- ✓ widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*);
- ✓ kukulka (storczyk) plamista (*Dactylorhiza maculata*);

2.9.2. Zieleń urządzona.

Na terenie powiatu występują dość liczne tereny zieleni urządzonej. Należą do nich głównie zabytkowe parki i zieleńce. Wykaz obiektów zieleni urządzonej (w sztukach) na terenie poszczególnych gmin powiatu przedstawiono na poniższym wykresie (nr 1).

Wykres 1:

Ilość obiektów zieleni urządzonej na terenie powiatu choszczeńskiego w szt.

Źródło: Gminy

2.9.3. Formy ochrony przyrody.

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody za tereny chronione należy uznać m.in. parki narodowe, rezerваты, parki krajobrazowe wraz z ich otulinami, obszary chronionego krajobrazu. W/w formami ochrony przyrody objęte jest 55 % ogólnej powierzchni powiatu choszczeńskiego. Formę przestrzenną mogą mieć również niektóre pomniki przyrody, użytki ekologiczne, a zwłaszcza zespoły przyrodniczo - krajobrazowe. Nową formą ochrony są obszary Natura 2000. Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) obejmują 59 % powierzchni naszego powiatu. Brak jest danych dla terenu powiatu choszczeńskiego na temat powierzchni projektowanych specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Na terenie powiatu obszary wyróżniające się szczególnymi walorami przyrodniczymi objęto następującymi formami ochrony:

▼ PARK NARODOWY

Drawieński Park Narodowy - Park utworzony został Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10.04.1990 roku w sprawie utworzenia Drawieńskiego Parku Narodowego (Dz.U. Nr 26 poz.151). Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 roku (Dz.U. Nr 4 poz. 28) nastąpiło powiększenie parku i utworzenie wokół niego otuliny. Kolejnym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 roku (Dz. U. Nr 156 poz. 1021) powiększono granicę parku oraz poprawiono błędy w naliczaniu powierzchni. Aktualnie powierzchnia Drawieńskiego Parku Narodowego wynosi 11 441,34 ha, z czego w zarządzie DPN jest 11 107,58 ha. Powierzchnia otuliny wynosi 40 896 ha. Park obejmuje swoim zasięgiem dwie gminy powiatu choszczeńskiego: Bierzwnik - 74,43 ha oraz Drawno - 1903,42 ha. Teren parku oparty jest o rozwidlenie rzeki Drawy i Płocicznej wraz z otaczającymi je borami sosnowymi. Koryta obu rzek tworzą meandrujące zakola. Na terenie parku ochronie podlegają wszystkie składniki przyrody żywej i nieożywionej. Szczególnie cenne są drzewostany dębowe i bukowe liczące blisko 300 lat, a także zachowane w dolinach rzek lasy łąkowe i olsy. Liczba roślin i zwierząt występujących na terenie parku to: rośliny naczyniowe: 924 (chronionych: 55), pijawki: 18 (chronionych: 1), jętki: 30 (chronionych: 3), ważki: 47 (chronionych: 11), mięczaki: 70 (chronionych: 18), kózkowate: 49 (chronionych: 1), ryby: 39 (chronionych: 6), płazy: 13 (chronionych:13), gady: 7 (chronionych:7), ptaki: 169 (chronionych: 151), ssaki: 42 (chronionych: 19). Liczba udokumentowanych zbiorowisk roślinnych: 224.

Z obszarem Parku i otuliny związana jest bezpośrednio zlewnia Drawy o powierzchni 567 km². Bystry nurt rzek rzeźbi efektowne jary i wąwozy wcięte w powierzchnię sandru o zboczach dochodzących do 30 m wysokości, porośniętych

wielogatunkowym drzewostanem. W ich dolinach zachodzą najważniejsze z procesów kształtujących współczesną rzeźbę terenu: praca rzeki prowadzi z jednej strony do punktowej erozji zboczy doliny w miejscach podcinanych przez rzekę, a z drugiej do akumulacji osadów rzecznych na porośniętych łągiem olszowym terasach zalewowych.

Charakterystycznymi elementami przyrody Parku są także torfowiska oraz ekosystemy wodne i łąkowe.

Jezióra położone na obszarze Drawieńskiego Parku Narodowego cechują się znaczną zmiennością pod względem trofii, powierzchni i głębokości. Kilka z nich wyróżnia się oryginalną fauną i florą. Zwierzęciem herbowym Drawieńskiego Parku Narodowego jest wydra.

✓ PARKI KRAJOBRAZOWE

Barlinecko - Gorzowski Park Krajobrazowy - Całkowita powierzchnia parku wynosi 23 282,81 ha, a jego otuliny 31 768 ha. Na obszarze powiatu choszczeńskiego znajduje się niewielki fragment parku w gminie Pełczyce o powierzchni 573,85 ha i otuliny o powierzchni 3 512 ha. Kompleks krajobrazowy, w którego skład wchodzi dwa różniące się przyrodniczo obszary: Puszcza Gorzowska i Dolina Rzeki Płoni, utworzony został w 1991 roku. Obejmuje głównie lasy, w przewadze iglaste: bory świeże, bory mieszane, bory wilgotne oraz na terenach zabagnionych - olsy. Siedliska bagienne i liczne jeziora są miejscem występowania fitocenoz szuwarowych z bogatą fauną, w szczególności awifauną (źródłiskowa dolina rzeki Płoni).

✓ REZERWATY PRZYRODY

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Tabela 9 przedstawia zestawienie występujących na terenie powiatu choszczeńskiego rezerwatów.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Wykaz rezerwatów przyrody położonych na terenie powiatu choszczeńskiego stan na 2007 r.

Tabela 9

Gmina	Nazwa rezerwatu (miejscowość)	Powierzchnia [ha]	Obiekt chroniony
1	2	3	4
Bierzwnik	Łasko	19,0	Rezerwat „Łasko” położony w obrębie leśnym Wygon, utworzony został w 1964 r. Rezerwat pierwotnie został stworzony dla zachowania populacji czapli siwej, jednak z upływem lat liczebność populacji malała i obecnie nie stwierdzono gniazdowania ptaków. Rezerwat to półwysep na jeziorze Wielkie Wyrwy porośnięty 160 letnim lasem sosnowo - bukowym.
	Wyspa na Jeziorze Bierzwnik	1,13	Rezerwat „Wyspa na Jeziorze Bierzwnik” położony w obrębie leśnym Bierzwnik, utworzony został w 1977 r. dla zachowania m.in. stanowiska kłoci wiechowatej oraz drzewostanu sosnowo - dębowego ok. 170 lat. Rezerwat obejmuje wyspę na jeziorze Bierzwnik. Wyspa ma kształt wydłużonego wrzeciona. Środek wyspy jest wyniesiony ponad lustro wody na ok. 6-8 m. Wyspę otacza wąski pas trzciny, wśród której występuje m.in. kłoc wiechowata.
	Źródlika skrzypowe koło wsi Klasztorne	1,05	Rezerwat „Źródlika skrzypowe” położony w obrębie leśnym Wygon, utworzony został w 1977 r. dla zachowania stanowiska skrzypu olbrzymiego. Przez rezerwat przepływa malowniczo meandrująca rzeka Koczyńska. Teren rezerwatu porasta las o charakterze podmokłej olszyny. Nadaje on tutejszej olszynie podgórski nietypowy dla lasów niżowych charakter. Osobliwością przyrodniczą obok skrzypu olbrzymiego jest kokorycz wątła.
Drawno	Torfowisko Konotop	51,97	Kompleks torfowiskowy nad jeziorem Konotop, położony na terenie gmin Drawno i Bierzwnik. Bardzo bogata w gatunki rzadkie jest flora roślin naczyniowych torfowiska. Występują tu między innymi bażyna czarna, skrzyp pstry, rosziczka długolistna i kruszczyk błotny. Bażyna czarna oraz skrzyp pstry nie występują w sąsiednim Drawieńskim Parku Narodowym. Stanowisko skrzypu pstrego jest jednym z kilku w Polsce. Stanowisko bażyny położone w strefie południowego skłonu Pojezierza Pomorskiego jest również unikatem botanicznym. Torfowisko to należy do najlepiej zachowanych i najcenniejszych pod względem florystycznym torfowisk regionu.
Recz	Grądowe Zbocze	33,2842	Rezerwat florystyczny z dobrze zachowanym fragmentem grądu zachodnio-polskiego tzn. lasu z drzewostanem budowanym przez dąb szypułkowy i grab, z domieszką buka i charakterystycznym składem runa, w którym występuje m.in. przytulia leśna, czosnek niedźwiedzi, pszeniec gajowy i jaskier różnolistny.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Choszcznie, Akty prawne.

Ustanowione kiedyś na terenie Gminy Drawno rezerваты zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 11.02.1992 r. w sprawie zniesienia ochrony obszarów uznanych za rezerваты przyrody stały się strefami ochrony ścisłej, gdyż zostały objęte granicami Drawieńskiego Parku Narodowego. Gminy Pełczyce, Choszczno i Krzęcin nie posiadają na swoich obszarach rezerwatów przyrody.

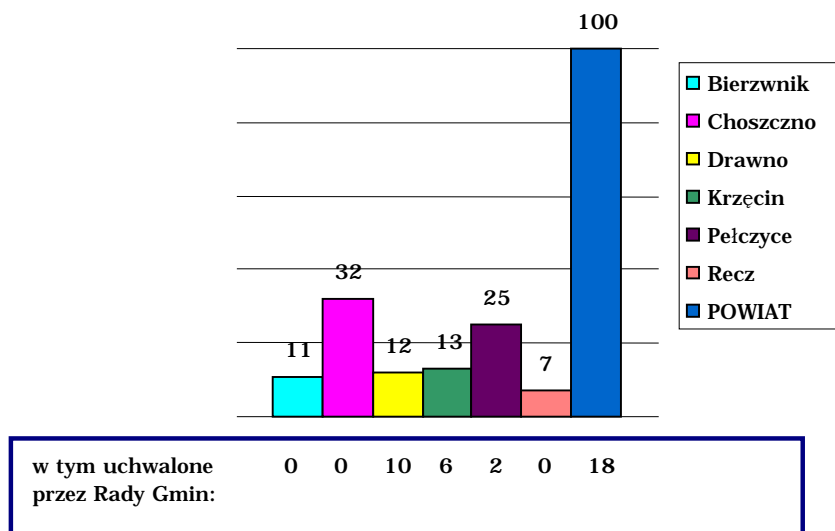
▼ POMNIKI PRZYRODY

Zgodnie z weryfikacją dokonaną w 2000 roku oraz danymi będącymi w posiadaniu Starostwa Powiatowego w Choszcznie pochodzącymi z Głównego Urzędu Statystycznego na terenie powiatu choszczeńskiego wykazano 100 obiektów drzew pomnikowych, zlokalizowanych pojedynczo lub w grupach (wykres nr 2), w tym 18 obiektów uchwalonych przez Rady Gmin.

Do pomników przyrody na obszarze powiatu choszczeńskiego zalicza się także 4 głązy narzutowe (na terenie gmin Drawno i Pełczyce).

W latach 2004-2007 w stosunku do 1 drzewa gatunku buk zwyczajny o obwodzie pnia 580 cm, zlokalizowanego na działce nr 107/5 obręb Lubieniów Rozporządzeniem Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 17.07.2006 r. została zniesiona ochrona i drzewo zostało wykreślone z rejestru pomników przyrody.

Wykres 2:
Ilość obiektów drzew pomnikowych w szt.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

▼ OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

- „D” Choszczno - Drawno - łączna powierzchnia wynosi 24 520 ha. Obejmuje jezioro Dominikowskie, okolice Drawna z jeziorami drawieńskimi, lasy między Drawnem a Kiełpinem wraz z jeziorem Piaseczno, cały kompleks Czarnych Gajów od Drawna po Lubieniów i Kraśnik, dolinę Drawy między Drawnem a Prostynią, rynną jezior Trzebuń i Kraśnik, okolice Wielgoszczy i Recza (około 65 % powierzchni gminy Recz), obszary na północ od Recza, po Rajsko, Pomień i Rzecko, południową część doliny Iny i tereny na północ od niej. Przedmiotem

ochrony jest zróżnicowany krajobraz tego terenu. Na krajobraz ten składają się lasy borowe, przemieszane tereny rolnicze i leśne o różnym układzie siedlisk, obszary źródliskowe. Wschodnia część obejmuje fragment Puszczy Drawskiej. Na całym terenie znajdują się liczne ostoje ptaków.

- „E” Korytnica Rzeka - łączna powierzchnia wynosi 3550 ha. Położony jest na terenie Puszczy Drawskiej. Przedmiotem ochrony jest leśno - jeziorny krajobraz puszczy. Teren charakteryzuje się mozaiką rozproszonych wśród licznych lasów i jezior mszarnych torfowisk.
- Dominikowo - Niemieńsko - zajmuje powierzchnie około 5 755 ha. Położony jest częściowo na terenie Borów Dominikowskich i w południowej części Polany Drawskiej pomiędzy Drawieńskim Parkiem Narodowym, Choszczem, Drawnem i rzeką Korytnicą. Celem ochrony jest zachowanie walorów krajobrazowych, kulturowych i przyrodniczych tego terenu. Teren ten charakteryzuje się harmonicznym połączeniem rolniczego i leśnego użytkowania terenu. Występują na tym obszarze liczne gatunki flory ciepłolubnej. Teren słynie też z doskonale zachowanych w skali regionu alei przyrodniczych.
- „F” Bierzwnik - zajmuje powierzchnię 28 500 ha - były teren Puszczy Drawskiej. Celem ochrony są charakterystyczne cechy fizjograficzne oraz nieprzekształcone środowisko przyrodnicze.
- „C” Barlinek - występujący również pod nazwą „Pojezierze Myśliborsko-Barlineckie” - obszar chronionego krajobrazu obejmujący środkową i zachodnią część gminy Pełczyce (39 % powierzchni gminy). Jest to cenny obszar pod względem krajobrazowym i przyrodniczym, w skład którego wchodzi leżący w gminie Pełczyce fragment Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Do czynników nadających temu obszarowi wysokie walory krajobrazowe należą: dolina rzeki Płonia, niewielkie oczka jeziorek śródpolnych, łąki i pola uprawne oraz obiekty zabytkowe i parki wiejskie.

✓ OBSZARY NATURA 2000

Za obszary Natura 2000 uznaje się tereny najistotniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt oraz charakterystycznych siedlisk przyrodniczych mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych całej Europy - obszary o znaczeniu wspólnotowym. Sposób ochrony w obrębie każdego z nich może być inny. Sieć Natura 2000 to system, który łączy dwa odrębne systemy obszarów chronionych wyznaczanych na podstawie prawa Unii Europejskiej. Nakłada się on ponadto na dotychczasowe systemy obszarów ochrony przyrody funkcjonujące w państwach europejskich, ale ich nie zastępuje. Sieć Natura 2000 ma bowiem swe

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

odmienne cele i funkcje. Jeden z podsystemów sieci Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO), a drugi tworzą specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). Podstawowym celem wprowadzania sieci obszarów chronionych Natura 2000 jest powstrzymanie wymierania gatunków zwierząt i roślin na obszarze Unii Europejskiej. Poniższe tabele 10 i 11 przedstawiają obszary znajdujące się na terenie powiatu choszczeńskiego.

Specjalne Obszary Ochrony (SOO) położone na terenie powiatu choszczeńskiego Tabela 10

Nazwa obszaru	Kod obszaru
Dolina Płoni i Jezioro Miedwie	PLH 320006
Dolina Iny koło Recza	PLH320004
Lasy Bierzwnickie	PLH320044
Jezioro Lubie i Dolina Drawy	PLH320023
Uroczyska Puszczy Drawskiej	PLH320046

Źródło: Strona internetowa Ministerstwa Środowiska

Obszary Specjalnej Ochrony (OSO) położone na terenie powiatu choszczeńskiego Tabela 11

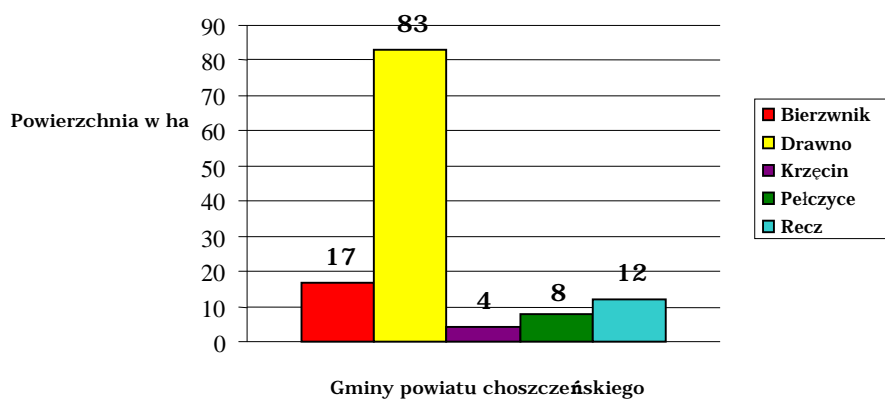
Nazwa obszaru	Powierzchnia obszaru na terenie powiatu (ha)	Kod obszaru
Lasy Puszczy nad Drawą	74.856,2	PLB320016
Puszcza Barlinecka	1.402,2	PLB080001

Źródło: : Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie specjalnej ochrony ptaków Natura 2000.

✓ UŻYTKI EKOLOGICZNE.

Na terenie powiatu choszczeńskiego znajdują się użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 124 ha (stan na 31.12.2006 r.) Zestawienie powierzchni użytków ekologicznych z podziałem na poszczególne gminy przedstawia poniższy wykres (nr 3).

**Wykres 3:
Zestawienie powierzchni użytków ekologicznych w ha**

Źródło: Starostwo Powiatowe w Choszczynie.

2.9.4. Lasy

Lasy zajmują w większości siedliska na glebach ubogich, piaszczystych, o zróżnicowanej rzeźbie, nieatrakcyjne dla użytkowania rolniczego. Powierzchnia ogólna lasów w powiecie choszczeńskim według danych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Choszczynie (stan na 31.12.2006 r.) wynosi 52 041 ha, co stanowi około 39,2 % obszaru powiatu, w tym lasy prywatne o powierzchni 385,5544 ha (stan na grudzień 2007 r.).

Tereny leśne zarządzane są przez 7 nadleśnictw: Choszczno, Bierzwnik, Drawno, Barlinek, Strzelce Krajeńskie, Dobrzany i Głusko.

Decyzją Ministra Środowiska z dnia 14.06.2002 r. za lasy ochronne uznano część lasów wchodzących w skład Nadleśnictwa Choszczno. Uchwałą Rady Gminy Krzęcin Nr VII/40/2003 z dnia 23 lipca 2003 r. zaopiniowano pozytywnie wniosek Nadleśnictwa Bierzwnik o uznanie lasów projektowanych na terenie leśnictw Pluskocin i Chłopowo, o łącznej powierzchni 83,05 ha za ochronne.

Do siedlisk występujących na terenie powiatu możemy zaliczyć:

- ✓ suboceaniczne acidofilne lasy bukowo - dębowe typu pomorskiego z dębem bezszypułkowym (*Fago - Quercetum petraeae*);
- ✓ subatlantyckie wilgotne lasy brzozowo- dębowe z dębem bezszypułkowym (*Fago - Quercetum petraeae*);
- ✓ żyzne buczyny niżowe typu „pomorskiego” (*Melico - Fagetum*);
- ✓ kwaśna buczyna niżowa (*Luzulo Pilosae-Fagetum*);
- ✓ suboceaniczne grądy typu pomorskiego (*Stellario - Carpinetum*);
- ✓ subkontynentalne bory mieszane dębowo - sosnowe (*Querco - Pinetum*);

- ✓ suboceaniczne grądy typu „pomorskiego” (*Melico - Fagetum*);

Panującym gatunkiem jest sosna, a wśród pozostałych gatunków najczęściej jest buka i dębu.

2.9.5. Charakterystyka ogólna świata zwierząt.

Według podziału zoogeograficznego Polski A. S. Kostrowickiego (1999 r.) powiat należy do Okręgu Centralnego należącego do Podregionu Środkowego w Regionie Środkowoeuropejskim.

W lasach powiatu choszczeńskiego spotykane są różne gatunki zwierząt zarówno zaliczanych do zwierzyny grubej (sarny, jelenie, dziki), jak i zwierzyny drobnej (lisy, zające, kuny). Występują także popularne gatunki gadów (padalce, zaskrońce), płazów (żaby, ropuchy, rzekotki i kumaki), owadów i ptaków.

Wśród gatunków chronionych występują m.in. jeż europejski (*Erinaceus europaeus*), gęś gęgawa (*Anser anser*), motyl przestrojnik (*Pyronia tithonus*), kormoran (*Phalacrocorax carbo*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra (*Lutra lutra*) i rybołów (*Pandion*). Na obszarze powiatu znajdują się gniazda orła bielika, orlika krzykliwego, rybołowa i bociana czarnego.

Na uwagę zasługują też występujące w wodach terenów chronionych ginące gatunki ryb: losoś oraz troć wędrowna i jeziorowa.

2.10. Infrastruktura na terenie powiatu.

2.10.1. Gospodarka wodno – ściekowa.

Gospodarka wodno-ściekowa w gminach należących do powiatu choszczeńskiego jest obecnie tylko częściowo uregulowana. Jest prawie pełen stopień zwodociągowania, przy niedostatecznie rozbudowanej kanalizacji sanitarnej. W ostatnich latach nastąpił wzrost długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Długość sieci wodociągowej oraz ludność korzystającą z sieci wodociągowej w gminach powiatu w 2006 r. przedstawiono w tabeli 12.

Długość sieci wodociągowej oraz ludność korzystająca z sieci wodociągowej Tabela 12

Gmina	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2006 r. [w osobach]
1	2	3
Bierzwnik	52,7	4 290
Choszczno	103,0	19 359
w tym miasto	59,3	15 612

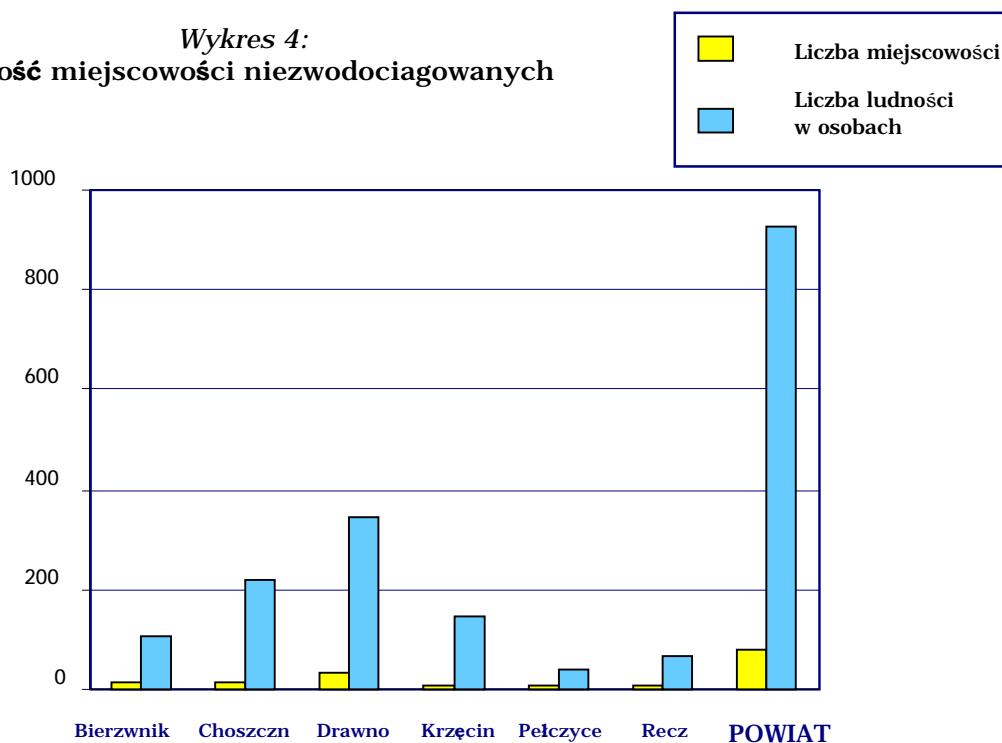
**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Drawno	25,0	4 407
w tym miasto	4,4	2 320
Krzęcin	28,5	3 458
Pełczyce	76,3	7 648
w tym miasto	18,2	2 654
Recz	29,3	5 149
w tym miasto	9,1	2 731
Powiat	314,8	44 311

Źródło: Wojewódzki Urząd Statystyczny w Szczecinie oraz GUS.

Ilość miejscowości niezwodociagowanych - stan na 31.12.2007 przedstawiono na poniższym wykresie (nr 4).

**Wykres 4:
Ilość miejscowości niezwodociagowanych**

■ Liczba miejscowości	15	11	31	9	6	5	77
■ Liczba ludności w osobach	106	220	344	149	42	67	928

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Ocena jakości dostarczonej wody w 2007 r.

Tabela 13

Producent wody zaopatrujący ludność	Nazwa urzędnia wodociągowego	Wielkość produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów	Liczba ludności zaopatrywana w wodę	Jakość wody	Przekroczenia wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody
Gmina Bierzwnik					
Wojewódzki Zakład Konserwacji i Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych w Gorzowie Wlkp.	Bierzwnik	100-1000 [m ³ /d]	1.197	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Wojewódzki Zakład Konserwacji i Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych w Gorzowie Wlkp.	Zieleniewo	<100 [m ³ /d]	413	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Wojewódzki Zakład Konserwacji i Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych w Gorzowie Wlkp.	Pławno	<100 [m ³ /d]	489	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Wojewódzki Zakład Konserwacji i Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych w Gorzowie Wlkp.	Breń	<100 [m ³ /d]	593	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Wojewódzki Zakład Konserwacji i Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych w Gorzowie Wlkp.	Łasko	<100 [m ³ /d]	512	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Wojewódzki Zakład Konserwacji i Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych w Gorzowie Wlkp.	Klasztorne	<100 [m ³ /d]	415	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Wojewódzki Zakład Konserwacji i Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych w Gorzowie Wlkp.	Kolsk	<100 [m ³ /d]	360	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Mielęcín” w Mielęcínie	Górzno	<100 [m ³ /d]	227	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Gmina Choszczno					
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie	Choszczno	1000-10000 [m ³ /d]	17.420	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie	Radaczewo	<100 [m ³ /d]	529	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Choszcznie	Choszczno ZOZ	<100 [m ³ /d]	Brak stałej liczby odbiorców	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Choszcznie	Choszczno GS Sch	<100 [m ³ /d]	Brak stałej liczby odbiorców	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie	Piasecznik	<100 [m ³ /d]	449	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie	Bonin	<100 [m ³ /d]	87	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie	Koplin	<100 [m ³ /d]	112	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie	Gleżno	<100 [m ³ /d]	124	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie	Zamęcín	<100 [m ³ /d]	518	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Producent wody zaopatrujący ludność	Nazwa urządzenia wodociągowego	Wielkość produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów	Liczba ludności zaopatrywana w wodę	Jakość wody	Przekroczenia wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Zwierzyń	<100 [m ³ /d]	230	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Stary Klukom	<100 [m ³ /d]	300	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Suliszewo	<100 [m ³ /d]	420	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Kolki	<100 [m ³ /d]	363	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Rzeczki	<100 [m ³ /d]	57	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Korytowo	<100 [m ³ /d]	479	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Rzecko	<100 [m ³ /d]	450	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Raduń	<100 [m ³ /d]	291	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Krzowiec	<100 [m ³ /d]	125	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Wardyń	<100 [m ³ /d]	514	Woda przydatna do spożycia na warunkach przyznanego odstępstwa	Żelazo Mangan
Gmina Drawno					
Komunalny Zakład Usługowo – Handlowy Sp. z o.o. w Drawnie	Drawno	100-1000 [m ³ /d]	2.570	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Komunalny Zakład Usługowo – Handlowy Sp. z o.o. w Drawnie	Brzeziny	<100 [m ³ /d]	435	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Komunalny Zakład Usługowo – Handlowy Sp. z o.o. w Drawnie	Podegrodzie	<100 [m ³ /d]	66	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Komunalny Zakład Usługowo – Handlowy Sp. z o.o. w Drawnie	Barnimie	<100 [m ³ /d]	282	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Komunalny Zakład Usługowo – Handlowy Sp. z o.o. w Drawnie	Konotop	<100 [m ³ /d]	149	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Komunalny Zakład Usługowo – Handlowy Sp. z o.o. w Drawnie	Zatom	<100 [m ³ /d]	145	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Komunalny Zakład Usługowo – Handlowy Sp. z o.o. w Drawnie	Dominikowo	<100 [m ³ /d]	254	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Komunalny Zakład Usługowo – Handlowy Sp. z o.o. w Drawnie	Świeciechów	<100 [m ³ /d]	511	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
„POLDANOR” S.A.	Chomętowo	<100 [m ³ /d]	340	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Spółdzielnia Mieszkaniowa w Chomętowie	Niemieńsko	<100 [m ³ /d]	198	Woda przydatna do spożycia na warunkach przyznanego odstępstwa	Mangan UWAGA: Decyzja o doprowadzeniu wody do odpowiedniej jakości w terminie do 30.03.2008

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Producent wody zaopatrujący ludność	Nazwa urzędu wodociągowego	Wielkość produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów	Liczba ludności zaopatrywana w wodę	Jakość wody	Przekroczenia wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody
Dom Pomocy Społecznej w Brzezinach	DPS Brzeziny	<100 [m ³ /d]	Brak stałej liczby odbiorców	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Niemieńsku	Zamek Niemieńsko	<100 [m ³ /d]	Brak stałej liczby odbiorców	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Polska Żegluga Morska w Szczecinie	PŻM Drawno	<100 [m ³ /d]	Brak stałej liczby odbiorców	Woda przydatna do spożycia, na warunkach przyznanego odstępstwa	Żelazo UWAGA: Decyzja o doprowadzeniu wody do odpowiedniej jakości w terminie do 30.04.2008
Gmina Krzęcin					
Zespół Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska w Krzęcinie	Granowo	<100 [m ³ /d]	584	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zespół Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska w Krzęcinie	Żeńsko	<100 [m ³ /d]	325	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zespół Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska w Krzęcinie	Krzęcin	<100 [m ³ /d]	789	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zespół Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska w Krzęcinie	Objezierze	<100 [m ³ /d]	364	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zespół Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska w Krzęcinie	Chłopowo	<100 [m ³ /d]	477	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
SM „Mielęcín” w Mielęcínie	Mielęcín	<100 [m ³ /d]	399	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
SM „Mielęcín” w Mielęcínie	Przybysław	<100 [m ³ /d]	236	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
SM „Mielęcín” w Mielęcínie	Rakowo	<100 [m ³ /d]	291	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
SM „Mielęcín” w Mielęcínie	Kaszewo	<100 [m ³ /d]	269	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Gmina Pełczyce					
Zespół Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska w Pełczycach	Pełczyce	100 - 1000 [m ³ /d]	3.488	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Lubiana” w Lubianie	Bukwica	<100 [m ³ /d]	163	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o.o.	Boguszyny	<100 [m ³ /d]	431	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o.o.	Lubianka	<100 [m ³ /d]	180	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o.o.	Plotno	<100 [m ³ /d]	445	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o.o.	Brzeczno	<100 [m ³ /d]	169	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Producent wody zaopatrzący ludność	Nazwa urzędnia wodociągowego	Wielkość produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów	Liczba ludności zaopatrywana w wodę	Jakość wody	Przekroczenia wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody
Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o.o.	Nadarzyn	<100 [m ³ /d]	380	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Gospodarki komunalnej i Mieszkaniowej w Pelczycach	Sarnik	<100 [m ³ /d]	364	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Gospodarki komunalnej i Mieszkaniowej w Pelczycach	Jarosławsko	<100 [m ³ /d]	561	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Gospodarki komunalnej i Mieszkaniowej w Pelczycach	Będargowiec	<100 [m ³ /d]	94	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Gospodarki komunalnej i Mieszkaniowej w Pelczycach	Będargowo	<100 [m ³ /d]	442	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Gospodarki komunalnej i Mieszkaniowej w Pelczycach	Przekolno	<100 [m ³ /d]	483	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o.o.	Lubiana	<100 [m ³ /d]	300	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Lubiana” w Lubiance	Lubiana SM	<100 [m ³ /d]	55	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Centrum Rehabilitacji i Profilaktyki Zdrowotnej - Fundacja na rzecz Dzieci Zagłębia Miedziowego	Krzyńki	<100 [m ³ /d]	Brak stałej liczby odbiorców	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pelczycach	Niesporowice	<100 [m ³ /d]	156	Woda przydatna do spożycia, na warunkach przyznanego odstępstwa	Żelazo
Gmina Recz					
Zakład Usługowo – Handlowy „Komunalnik” w Reczu Sp. z o.o.	Recz	100 - 1000 [m ³ /d]	3.121	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Usługowo – Handlowy „Komunalnik” w Reczu Sp. z o.o.	Pomień	<100 [m ³ /d]	331	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Usługowo – Handlowy „Komunalnik” w Reczu Sp. z o.o.	Sicko	<100 [m ³ /d]	190	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Usługowo – Handlowy „Komunalnik” w Reczu Sp. z o.o.	Sokoliniec	<100 [m ³ /d]	408	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Usługowo – Handlowy „Komunalnik” w Reczu Sp. z o.o.	Słutowo	<100 [m ³ /d]	86	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Usługowo – Handlowy „Komunalnik” w Reczu Sp. z o.o.	Sulibórz	<100 [m ³ /d]	157	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Zakład Usługowo – Handlowy „Komunalnik” w Reczu Sp. z o.o.	Pamięcin	<100 [m ³ /d]	307	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Spółdzielnia Mieszkaniowa „INA” w Grabowcu	Rybaki	<100 [m ³ /d]	218	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Producent wody zaopatrujący ludność	Nazwa urządzenia wodociągowego	Wielkość produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów	Liczba ludności zaopatrywana w wodę	Jakość wody	Przekroczenia wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody
Spółdzielnia Mieszkaniowa „INA” w Grabowcu	Nętkowo	<100 [m ³ /d]	442	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Spółdzielnia Mieszkaniowa „INA” w Grabowcu	Grabowiec	<100 [m ³ /d]	141	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono
Spółdzielnia Mieszkaniowa „INA” w Grabowcu	Lubieniów	<100 [m ³ /d]	443	Woda przydatna do spożycia	Nie stwierdzono

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny - stan na 2007 r.

Dane dotyczące poboru i zużycia wody na terenie powiatu w 2006 r. przedstawia tabela 14.

Pobór wody na terenie powiatu w 2006 r.

Tabela 14

Wyszczególnienie	ogółem	Na cele					
		Produkcyjne ^a			Eksploatacji sieci wodociągowej ^b		
		razem	wody		razem	wody	
			powierzchniowe	podziemne		powierzchniowe	podziemne
w dekametrach sześciennych							
Powiat choszczeński	2781	88	-	88	2693	-	2693

Źródło: GUS

^a - poza rolnictwem i leśnictwem - z ujęć własnych;

^b - pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

Długość istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie poszczególnych gmin powiatu choszczeńskiego w 2006 r. oraz ludność korzystającą z sieci kanalizacyjnej w latach 2005-2006 przedstawiono w tabelach 15 i 16.

Długość sieci kanalizacyjnej w poszczególnych gminach powiatu

Tabela 15

Gmina	Długość sieci kanalizacyjnej [km]
1	2
Bierzwnik	0,3
Choszczno	82,8
w tym miasto	42,5
Drawno	15,2
w tym miasto	10,5
Krzęcin	10,1
Pełczyce	75,5
w tym miasto	11,7
Recz	15,4
w tym miasto	5,5
Powiat	199,3

Źródło: Wojewódzki Urząd Statystyczny w Szczecinie - „Województwo zachodniopomorskie, podregiony, powiaty, gminy”.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej

Tabela 16

Gmina	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2005 r. [w osobach]	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2006 r. [w osobach]
Liczba ludności w powiecie	50 149	50 020
1	2	3
Bierzwnik	145	144
Choszczno w tym miasto	16 010 15 004	16 108 15 109
Drawno w tym miasto	3 025 1 963	3 022 1 969
Krzęcin	1 638	1622
Pełczyce w tym miasto	6 466 2 563	6 423 2 547
Recz w tym miasto	3 771 2 636	3 748 2 613
Powiat	31 055	31 067

Źródło: Wojewódzki Urząd Statystyczny w Szczecinie oraz GUS.

Ścieki przemysłowe i komunalne w 2006 r. oraz dane dotyczące mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków (w latach 2005 i 2006) na terenie powiatu choszczeńskiego przedstawiono w tabelach 17 i 18.

Ścieki przemysłowe i komunalne

Tabela 17

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem ^a	Oczyszczane				Nieoczyszczane	
		razem	mechaniczne	chemiczne ^b i biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów	razem	odprowadzane siecią kanalizacyjną
	w dam ³	w % ogółem				w dam ³	
Powiat choszczeński	1313	1302	0,8	32,4	65,9	11,0	11,0

Źródło: Wojewódzki Urząd Statystyczny w Szczecinie

dam³ – dekametr sześcienny

^a – wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub ziemi

^b – dotyczy tylko ścieków przemysłowych

Mieszkańcy obsługiwani przez oczyszczalnie ścieków

Tabela 18

Rok	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
Rok 2005	67,2
Rok 2006	69,7

Źródło: GUS; Wojewódzki Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Szczegółowy wykaz istniejących obiektów oczyszczalni na terenie powiatu choszczeńskiego został zamieszczony poniżej (tabela 19).

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Wykaz oczyszczalni ścieków istniejących na terenie powiatu

Tabela 19

Miejscowość	Użytkownik	Typ	Przepustowość [m ³ /d]	Ważność pozwolenia wodnoprawnego	Odbiornik
Gmina Bierzwnik					
Bierzwnik	UG Bierzwnik	-	846	31.12.2013	
Miasto i Gmina Choszczno					
Choszczno	MPGK Choszczno UM Choszczno	Mech.-biol.	5 160	31.12.2015	Rzeka Stobnica
Miasto i Gmina Drawno					
Drawno	KZUH Sp. z o.o. Drawno	Mech.-biol.	500	31.12.2016	Drawa
Chomętowo	Spółdzielnia Mieszkaniowa	Mech.-biol.	30	06.09.2016	Rów mel.szcz.
Niemieńsko Zamek	Ośrodek	Osadnik Imhoffa	26	31.12.1994 brak pozwolenia	Korytnica
Brzeziny	DPN	Korzeniowa	30	15.01.2016	Rów mel. Wardynka
Zatom	KZUH Sp. z o.o. Drawno	Mech.-biol.	20	28.02.2014	Drawa
Rogoźnica	DPN	Korzeniowa	1,68	10.06.2012	Drawa
Gmina Krzęcin					
Granowo	SM Mielęcın	MU-100	46	31.12.2013	Mała Ina
Przybysław	SM Mielęcın	Mech.-biol.	20	31.12.2012	Mała Ina
Mielęcın	SM Mielęcın	Mech.-biol.	35	31.12.2012	Mała Ina
Rakowo	SM Mielęcın	Mech.-biol.	25	31.12.2013	Kan. Objezierze
Kaszewo	SM Mielęcın	Mech.-biol.	b.d.	brak	Wyłączona z eksploatacji
Miasto i Gmina Pełczyce					
Pełczyce	ZGKiM	Mech.-biol.	454	30.09.2014	Kanał Lubiana - Mała Ina
Sarnik	SM „Olga” Sarnik	Mech.-biol.	55,0	31.05.2015	Rów. Mel. - Płonia
Płotno	SM Lubiana	Mech.-biol.	44,0	31.03.2013	Rów. Mel. - kanał Lubiana - Mała Ina
Lubiana	SM Lubiana	Mech.-biol.	44,0	19.02.2016	Rów mel. - Mała Ina
Boguszyny	SM Lubiana	Mech.-biol.	87,0	19.02.2016	Rów. Mel. - kanał Lubiana - Mała Ina
Nadarzyn	SM Lubiana	Mech.-biol.	54,0	19.02.2016	Rów mel. - Mała Ina
Bukwica	SM Lubiana	Mech.-biol.	20,0	31.12.2004	Rów mel. - Mała Ina
Jarosławsko Krzynki, Ługowo, Trzesacz	ZGKiM	Mech.- biol.	180	31.12.2013	Kanał Sobieradz - Mała Ina
Niesporowice	ZGKiM		24,0	Ścieki odprowadzane na oczyszczalnię w Sarniku	
Miasto i Gmina Recz					
Recz	Gmina Recz ZGKiM Recz	Mech.-biol.	1150	31.12.2016	Rzeka Ina
Lubieniów	Gmina Recz ZGKiM Recz	Mech.-biol.	147	07.06.2008	Rów melioracyjny
Rybaki	Gmina Recz ZGKiM Recz	Mech.-biol.	43	07.06.2008	Rów melioracyjny

Źródło: Starostwo Powiatowe w Choszcznie - 2007 r.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Przedstawiony zarys gospodarki wodno-ściekowej na terenie powiatu choszczeńskiego świadczy o dużych różnicach pomiędzy stopniem zwodociągowania, a kanalizacji na omawianym obszarze. W związku z powyższym w gminnych programach ochrony środowiska należy omówić jakie jeszcze obszary przewiduje się podłączyć do oczyszczalni ścieków komunalnych, a które ze względów ekonomicznych nie będą podłączone.

2.10.2. Drogi.

Przez teren powiatu choszczeńskiego przebiega główny szlak komunikacyjny jakim jest droga krajowa nr 10 Bydgoszcz - Szczecin, której długość na obszarze powiatu wynosi 31,4 km. Jest to niewielki odcinek drogi znajdujący się w północnej części, w gminach Drawno (9,4 km) i Recz (22 km).

Ważną funkcję komunikacyjną na omawianym terenie spełnia dobrze rozbudowana sieć dróg wojewódzkich i powiatowych.

Zestawienie danych dotyczących istniejących dróg przedstawia tabela 20.

Dane dotyczące dróg na terenie powiatu choszczeńskiego

Tabela 20

Nowy nr drogi	Opis odcinka		
	Długość [km]	Nazwa odcinka	
1.	2.	3.	
Drogi krajowe			
-	31,4	Granica powiatu - Recz - granica powiatu	
Drogi wojewódzkie			
122	119,5	Krajnik Dolny - Piasecznik	
151		Swidwin - Gorzów Wielkopolski	
160		Suchań - Miedzichowo	
175		Drawsko Pomorskie - Choszczno	
Drogi powiatowe			
Gmina Bierzwnik			
2222 Z	70,643	Recz - Suliszewo - Zieleniewo - Rębusz - Chłopowo - Krzęcin	
2226 Z		Recz - Kiełpino - Brzeziny - Zieleniewo	
2212 Z		Pełczyce - Krzęcin - Rakowo - Zieleniewo	
2231 Z		Stary Klukom - Słonice - Rębusz - Bierzwnik - Kolsk - Granica powiatu	
2232 Z		Rakowo - Pławno	
2233 Z		Żółwino - Drawno - Dobięgniew	
2235 Z		Brzeziny - Wygon	
2239 Z		Ostromęczko - Górzno - Strzelce Krajeńskie	
2240 Z		Płoszkowo - Wygon - Rokitno	
2241 Z		Przeczo - Breń	
2242 Z		Breń - Klasztorne	
Gmina Choszczno			
1711 Z		97,973	Granica powiatu - Piasecznik
2200 Z	Piasecznik - Radaczewo		
2201 Z	Pławie - Witoszyn		
1767 Z	Granica powiatu - Pakość		
2202 Z	Oraczewice - Choszczno		
2204 Z	Granica powiatu - Stawin - Choszczno		
1785 Z	Granica powiatu - Bonin		
2206 Z	Choszczno - Stary Klukom		
2207 Z	Witoszyn - Choszczno		
2218 Z	Zamecin - Zwierzyń - Żeńsko		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

2219 Z		m.Smoleń
2220 Z		Pomień - Rzecko
2221 Z		Chelpa - Skrzyżowanie Korytowo
2222 Z		Recz - Suliszewo - Kołki - Zieleniewo - Chłopowo - Krzęcin
2223 Z		Suliszewo - Korytowo - Brzeziny
2228 Z		Choszczno - Strzelce Krajeńskie
2231 Z		Stary Klukom - Słonice - Bierzwnik - Kolsk - Granica powiatu
Gmina Drawno		
2222 Z		Recz - Suliszewo - Kołki - Zieleniewo - Chłopowo - Krzęcin
2226 Z		Recz - Kiełpino - Brzeziny - Zieleniewo
2223 Z		Suliszewo - Korytowo - Brzeziny
2233 Z		Żółwino - Drawno - Zatom - Granica powiatu
2234 Z		Drawno - Konotop (skrzyżowanie)
2235 Z		Brzeziny - Wygon
2224 Z		Brzeziny - Barnimie - Dominikowo - Granica powiatu
2236 Z	91,422	Chomętowo - Dominikowo
2237 Z		Niemieńsko - Nowa Korytnica
2238 Z		Jażwiny - Bogdanka
2243 Z		Bogdanka - Stare Osieczno
2244 Z		Roścín - Drawno
2245 Z		Drawno - Barnimie
Gmina Pełczyce		
2153 Z		Laskówko - Żydowo
1586 Z		Granica powiatu - Pełczyce
2208 Z		Jagów - Łyskowo
2155 Z		Stawin - Barlinek
1778 Z		Granica powiatu - Sułkowo
1716 Z		Granica powiatu - Sułkowo
2210 Z		Nadarzyn - Płotno
2158 Z		Płonno - Krzynki - Jarosławsko - Chłopowo
2213 Z		Pełczyce - Ługowo - Krzynki
2211 Z		Pełczyce - Sarnik
2159 Z		Płonno - Niesporowice
2212 Z		Pełczyce - Krzęcin - Rakowo - Zieleniewo
2214 Z		Pełczyce - Buszów
2215 Z		Ługowo - Będargowo
2216 Z		Lubiana - Bolewice
2217 Z		Lubiana - Lubianka
2230 Z		Krzęcin - Miełecín - Jarosławsko
2246 Z		Przekolno - Krzynki
2247 Z		Jarosławsko - Lipie Góry
Gmina Krzęcin		
2212 Z		Pełczyce - Krzęcin - Rakowo - Zieleniewo
2218 Z		Zamęcín - Zwierzyń - Żeńsko
2228 Z		Choszczno - Krzęcin - Strzelce Krajeńskie
2229 Z		Nowy Klukom - Krzęcin
2230 Z		Krzęcin - Jarosławsko
2158 Z		Płonno - Krzynki - Jarosławsko - Sowiniec
2222 Z		Recz - Suliszewo - Kołki - Zieleniewo - Rębusz - Krzęcin
2231 Z		Stary Klukom - Słonice - Bierzwnik - Kolsk - Granica powiatu
2232 Z		Rakowo - Pławno
2247 Z		Jarosławsko - Lipie Góry
Gmina Recz		
1765 Z		Granica powiatu - Sulibórz
2203 Z		Sicko - Rybaki
2205 Z		m. Recz
2220 Z		Pomień - Rzecko
2222 Z		Recz - Suliszewo - Zieleniewo - Pławno - Krzęcin
2225 Z		Pamięcín - Lubieniów
2226 Z		Recz - Kiełpino - Zieleniewo
2227 Z		Grabowiec - Nętkowo
Długość dróg powiatowych ogółem:		468,957 km

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Choszcznie.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Zgodnie z informacją zawartą w opracowaniu „Województwo zachodniopomorskie. Podregiony, powiaty i gminy” (źródło: Wojewódzki Urząd Statystyczny w Szczecinie) na terenie powiatu:

- 400,6 km zajmują drogi powiatowe o nawierzchni twardej, w tym 334,8 km o nawierzchni ulepszonej, zaś o nawierzchni gruntowej 68,3 km (ogółem: 468,9 km);
- 76,9 km zajmują drogi gminne o nawierzchni twardej, w tym 46 km o nawierzchni ulepszonej, zaś o nawierzchni gruntowej 357,8 km (ogółem: 434,7 km).

2.10.3. Koleje.

Infrastrukturą kolejową na terenie powiatu zarządza Oddział Regionalny Polskich Kolei Państwowych (Zakład Linii Kolejowych) w Szczecinie. Wykaz dróg kolejowych przedstawiono w tabeli 21.

Wykaz dróg kolejowych na terenie powiatu choszczeńskiego

Tabela 21

PKP ZLK Szczecin						
Nr linii	Nazwa linii	Od km	Do km	Długość linii	Rodzaj linii	Status linii
351	Poznań - Szczecin	109,73	143,70	33,97	zelektryfikowana	Czynna
403	Piła Północ - Wałcz - Ulikowo	75,85	98,85	23,00	niezelektryfikowana	Ekspluatowana, nieeksploatowana na odcinku Kalisz Pomorski - Wałcz - Raduń
410	Grzmiąca - Kostrzyn	112,30	116,46	4,16	niezelektryfikowana	Nieprzejezdna

Źródło: PKP; „Strategia Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego na lata 2007-2015.”

2.10.4. Gospodarka w powiecie.

Ważnym elementem infrastruktury powiatu choszczeńskiego jest rozwój gospodarczy. Według danych pochodzących z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Szczecinie w powiecie zarejestrowanych w rejestrze REGON jest ogółem 3610 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne). Dane wg wybranych sekcji w 2006 r. wyglądają następująco:

- ✓ 233 podmioty - rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo;
- ✓ 406 podmiotów - przetwórstwo przemysłowe, w tym 325 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;
- ✓ 369 podmiotów - budownictwo, w tym 341 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;
- ✓ 987 podmiotów - handel i naprawy, w tym 893 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą;

- ✓ 108 podmiotów - hotele i restauracje, w tym 87 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;
- ✓ 149 podmiotów - transport, gospodarka magazynowa i łączność, w tym 129 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;
- ✓ 98 podmiotów - pośrednictwo finansowe, w tym 96 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;
- ✓ 676 podmiotów - obsługa nieruchomości i firm, w tym 399 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;

Większość podmiotów gospodarczych, zlokalizowanych jest na terenie miasta Choszczna, co związane jest z wielkością miasta i pełnioną przez nie funkcją siedziby powiatu. W powiecie działają głównie małe i średnie przedsiębiorstwa.

2.10.5. Rurociągi gazowe.

Infrastruktura powiatu związana jest także z istniejącą na tym obszarze siecią systemu zaopatrzenia w gaz.

Gaz ziemny transportowany jest siecią gazociągów przesyłowych PGNiG S.A, w struktury której wchodzi Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Sieć przesyłowa i liczne obiekty technologiczne systemu eksploatowane są przez regionalne oddziały przesyłu. Na terenie powiatu choszczeńskiego jest to Regionalny Oddział Przesyłu w Poznaniu.

Eksploatacją sieci rozdzielczej (średniego i niskiego ciśnienia) zajmują się zakłady gazownicze - terenowe oddziały PGNiG S.A. Zakłady gazownicze dostarczają gaz ziemny odbiorcom indywidualnym oraz grupie odbiorców z sektora handlu i usług. Każdy zakład posiada także przedstawicielstwa terenowe - rozdzielnie gazu, które zajmują się obsługą klientów. Teren powiatu choszczeńskiego obsługuje Zakład Gazowniczy w Szczecinie.

Sieć gazociągów przebiega przez gminy: Drawno, Recz, Choszczno, Pełczyce i Krzęcin. Jedynie gmina Bierzwnik nie posiada na swoim obszarze urządzeń przesyłu gazu. Długość czynnej sieci gazowej w powiecie w 2005 r. wynosiła 303,8 km. Odbiorcami gazu w 2005 r. były 7283 gospodarstwa domowe, zaś w 2006 r. 7410 gospodarstw domowych.

Najbardziej znaczące dla kwestii ochrony środowiska jest istnienie gazociągów wysokiego ciśnienia przebiegających przez gminy Drawno, Recz, Choszczno i Pełczyce. Są to gazociągi Dn 250 Piła - Stargard Szczeciński oraz Dn 200 Recz - Gorzów Wielkopolski, z rozdzielniami gazu w Reczu i Choszcznie. Długość czynnej sieci przesyłowej na terenie powiatu w 2005 r. wynosiła 93,6 km.

2.10.6. Sieć elektryczna.

Odbiorcy energii elektrycznej o niskim napięciu w 2006 r. to 16 737 gospodarstw domowych, w tym na terenach wiejskich 8489 gospodarstw.

Zużycie energii o niskim napięciu w gospodarstwach domowych w 2006 r. wynosiło 29 514 MWh, w tym na terenach wiejskich 14 929 MWh.

III. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POWIECIE CHOSZCZEŃSKIM.

3.1. Rzeźba terenu i przypowierzchniowa warstwa skorupy ziemskiej.

Teren powiatu ukształtowany jest wyżynnie. Różnice wysokości są jednak niewielkie. Ukształtowanie terenu nie stwarza problemów w zagospodarowaniu obszarów powiatu i sprzyja rozwojowi rolnictwa i osadnictwa. Na terenie powiatu występuje niewiele czynników wpływających na przeobrażenie terenu.

Czynnikami mogącymi wpływać na zmiany krajobrazu i przypowierzchniowej skorupy ziemskiej są kopalnie oraz związana z nimi infrastruktura. Jednakże mała ilość złóż naturalnych surowców i niewielki przemysł wydobywczy pozwalają zachować rzeźbę terenu w niezmienionym stanie. Również szeroko rozwinięte rolnictwo może wpływać na degradację przypowierzchniowej warstwy skorupy ziemskiej.

3.1.1. Tereny zdegradowane i zdewastowane.

Starosta Choszczeński prowadzi rejestr gruntów zdewastowanych i zdegradowanych podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu. W 2005 r. wraz z przedstawicielami poszczególnych Gmin dokonano weryfikacji danych zawartych w tym rejestrze wykreślając te grunty, które samoistnie się zrekultywowały.

W 2006 r. zakończono rekultywację gruntu (działka 261) w miejscowości Będargowo. Starosta Choszczeński decyzją znak: OŚI - 6018/1/1/06 z dnia 02.10.2006 r. uznał za zakończoną rekultywację w zakresie ochrony powierzchni ziemi w związku z niekorzystnym przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu w/w działki o powierzchni 0,27 ha, stanowiącej własność Gminy Pełczyce w kierunku rolniczym - teren zakrzewiony.

Obecnie na terenie powiatu choszczeńskiego prowadzona jest rekultywacja wyrobiska poźwirowego położonego na działce nr 373/2 w miejscowości Wierzchno gmina Pełczyce. Kierunek prowadzonej rekultywacji - grunty zadrzewione i zakrzewione.

3.2. Wody podziemne.

W powiecie choszczeńskim występuje 101 ujęć wód podziemnych. Liczba ujęć wody w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego przedstawia się następująco:

- ✓ Gmina Bierzwnik: 10 ujęć;
- ✓ Gmina Choszczno: 26 ujęć;
- ✓ Gmina Drawno: 15 ujęć;
- ✓ Gmina Krzęcin: 14 ujęć;
- ✓ Gmina Pełczyce: 18 ujęć;
- ✓ Gmina Recz: 18 ujęć;

W latach 2004-2006 monitoring wód podziemnych w powiecie choszczeńskim realizowany był w ramach krajowego monitoringu wód podziemnych prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i wykonywanego przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Badania wykonane zostały w 2 punktach badawczych.

- ✓ 298 Choszczno - Wardyń, reprezentujący wody wgłębne piętra czwartorzędowego (gmina Choszczno), opróbowany został w latach 2004-2006;
- ✓ 2022 Niemieńsko, reprezentujący wody gruntowe piętra czwartorzędowego (gmina Drawno), opróbowany od roku 2006.

Klasyfikacja wód poziemych w latach 2004-2006 została przedstawiona w tabeli 22.

Klasyfikacja wód podziemnych powiatu choszczeńskiego w latach 2004-2006 Tabela 22

Nr punktu	Miejscowość	Typ Wód ¹	Klasyfikacja jakości wód ²			Wskaźniki przekraczające normy dla wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi ³
			2004	2005	2006	
298	Choszczno - Wardyń	W	III	III	III	Mn, Fe, Ca
2022	Nemieńsko	G	-		II	Mn, Fe, NH ₄

Źródło: Informacja o stanie środowiska i kontrolach przeprowadzonych w powiecie choszczeńskim w roku 2006.

WIOŚ Szczecin

¹ - W- wgłębne, G - gruntowe

² - W okresie 2004-2006 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w/s klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód.

Klasa II - wody dobrej jakości.

Klasa III - wody zadawalającej jakości

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

³ – Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 r. w/s wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W pobranych próbkach oznaczono ok. 40 składników: srebro, glin, arsen, bar, bor, brom, wapń, kadm, chlorki, kobalt, chrom, miedź, fluorki, wodorowęglany, fosforany, potas, magnez, mangan, molibden, sól, amoniak, azotany, azotyny, nikiel, ołów, antymon, selen, krzemionka, siarczany, stront, tytan, wanad, cynk, żelazo, tlen rozpuszczony, przewodność elektrolityczna, odczyn, węgiel organiczny, zasadowość ogólna. Z wykonanych badań (przedstawionych powyżej) wynika, że na terenie powiatu występują wody podziemne zadawalającej jakości (w punkcie 298) i dobrej jakości (w punkcie 2022). Czynnikiem wpływającym na obniżenie jakości wód podziemnych w wyżej wymienionych punktach były wysokie zawartości żelaza i manganu (występujące w sposób naturalny). Ponadto w wodach gruntowych w punkcie Niemieńsko stwierdzono obecność amoniaku w ilościach odpowiadających II klasie jakości wód podziemnych.

3.3. Wody powierzchniowe.

3.3.1. Stan czystości rzek.

Stan czystości rzek kontroluje na terenie powiatu Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie. Spośród rzek, które w latach 2004-2006 były objęte badaniami WIOŚ w Szczecinie w granicach powiatu znajduje się rzeka Ina, Stobnica oraz Drawa. Zgodnie z opracowanymi przez RZGW w Szczecinie i Poznaniu wykazami, wody Iny i Drawy znajdują się w wykazie wód będących środowiskiem życia ryb łososiowatych.

Zestawienie stanowisk pomiarów wraz z wyszczególnieniem realizowanego monitoringu oraz ocenę jakości wód wykonaną na podstawie badań z lat 2004 – 2006 przedstawiono w tabeli nr 23.

Zestawienie stanowisk pomiarowych monitoringu rzek badanych w latach 2004-2006 na terenie powiatu choszczeńskiego *Tabela 23*

Lokalizacja stanowiska	Kilometr biegu rzeki	Rok ostatniego badania	Klasa czystości	Przydatność wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych	Maksymalne stężenia azotanów < 50 NO ₃ /l	Przekroczenia granicznych wartości eutrofizacji
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Drawa powyżej Drawna (most w Rościnnie)	78,4	2004	III	nie spełnia obowiązujących norm	9,6	nie
Drawa powyżej Korytnicy w Bogdance (most Zatom - Niemieńsko)	50,4	2006	III	nie spełnia obowiązujących norm	3,2	nie
				nie spełnia		tak

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Ina poniżej Recza	98,7	2004	IV	obowiązujących norm	7,5	(chlorofil „a”)
Stobnica przepust na drodze Choszczno – Recz.	2,5	2006	IV	-	8,4	tak (fosfor ogólny)

Źródło: Informacja o stanie środowiska i kontrolach przeprowadzonych w powiecie choszczeńskim w roku 2006.- WIOŚ Szczecin

Z przedstawionych wyników badań wynika, że wody rzek powiatu choszczeńskiego objęte monitoringiem diagnostycznym spełniają wymagania norm III i IV klasy czystości. Wody Drawy badane w 2006 r. w przekroju zlokalizowanym powyżej ujścia Korytnicy zaliczono do III klasy czystości. O jakości wód zdecydowały: zanieczyszczenie związkami azotu i fosforu, stężenia chlorofilu „a” oraz barwa wody i ChZT-Mn (wskaźnik koncentracji związków organicznych). Stan sanitarny tych wód odpowiadał normom klasy III. Podobnie kształtuje się jakość wód Drawy wpływających na teren powiatu. Na podstawie badań z 2004 r. na stanowisku w Rościnnie wody rzeki Drawy zakwalifikowano także do III klasy.

Wody rzeki Iny poniżej Recza, a także ujściowego odcinka Stobnicy zaliczono do klasy IV, co odpowiada wodom niezadawalającej jakości. Wskaźnikami obniżającymi jakość wody są: miano Coli oraz wskaźniki zanieczyszczeń powodujących eutrofizację wód bądź będące jej następstwem, zawartość związków azotu, koncentracja chlorofilu „a”, a także barwa wody.

W wodach Stobnicy w granicach norm dla klasy IV występowały wskaźniki zanieczyszczeń organicznych, stężenia związków azotu i chlorofilu „a”, zaś stężenia fosforanów były na poziomie klasy V. Jakość wód na terenie powiatu jest podobna jak w pozostałej części województwa zachodniopomorskiego, gdzie w świetle obowiązującej klasyfikacji w 107 ocenionych przekrojach badawczych nie stwierdzono wód bardzo dobrej jakości, wody dobrej jakości odnotowano zaś tylko w dwóch przypadkach. W większości kontrolowanych stanowisk (66%) wody spełniły wymagania norm klasy III odpowiadającej zadawalającej jakości, a prawie 30% badanych wód zaliczono do klasy IV.

W wodach Drawy i Iny (podobnie jak w innych rzekach województwa zachodniopomorskiego) nie są dotrzymane normy jakości wymagane do prawidłowego rozwoju ryb łososiowatych.

Wartości graniczne norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 04.10.2002 r. *w/s wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych* (Dz.U. Nr 176 poz.1455) były przekraczane dla stężeń fosforu ogólnego, azotu azotanowego, azotu amonowego oraz BZT₅.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Ocena zawartości azotanów oraz średnich stężeń wskaźników eutrofizacji wód wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w/s kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U. Nr 241 poz. 2093) wykazała, że:

- ✓ stężenia azotanów w badanych rzekach są niskie - znacznie niższe od wartości wskazanej w wyżej wymienionym rozporządzeniu, która wynosi 50 NO₃/l;
- ✓ kryteria graniczne wskaźników eutrofizacji zostały przekroczone w wodach Stobnicy (nadmierne ilości fosforu ogólnego) oraz w Inie (koncentracja chlorofilu „a”);

Wieloletnie badania jakości rzek województwa zachodniopomorskiego wykazują, iż zły stan sanitarny wód oraz nadmierne ilości substancji biogennych trafiających do środowiska powodując proces eutrofizacji są nadal poważnym problemem.

W ramach Programu monitoringu środowiska na lata 2007-2009 ustalonego przez WIOŚ Szczecin przewidziany jest monitoring diagnostyczny w punkcie pomiarowym - rzeka Stobnica (ujście do rzeki Iny na drodze Choszczno - Recz).

3.3.2. Stan czystości jezior.

Badania jakości wód jezior prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie. Na terenie powiatu choszczeńskiego znajduje się 111 jezior o powierzchni powyżej 1 ha. Dotychczas badaniami objęto 13 jezior, przy czym wody 7 jezior były badane dwukrotnie.

Wykaz jezior badanych w latach 1993 – 2006

Tabela 24

Nazwa jeziora	Gmina	Powierzchnia [ha]	Zlewnia	Rok badań	Klasa czystości
1	2	3	4	5	6
Dubie Południowe (Adamowo)	Drawno	112,0	Drawa	1996, 2002	III
Nowa Korytnica (Korytnica)	Drawno	111,2	Drawa	1994, 2002	III
Trzebuń	Drawno	136,2	Drawa	1995, 2002	II
Pełcz Duży	Pełczyce	279,5	Ina	1994, 2001	III, II
Bierzwnik	Bierzwnik	205,2	Drawa	1993, 2001	II
Klukom	Choszczno	85,2	Ina	1993, 2000	III
Przytoczno (Wielkie Wyrwy)	Bierzwnik	227,6	Drawa	1997, 2006	II
Raduń	Choszczno	106,8	Ina	1996	III
Bukowskie (Wielkie Objezierze)	Krzęcin	60,6	Drawa	1996	III
Chłopowo	Krzęcin	72,5	Drawa	1995	II
Dominikowo Wielkie (D.Duże)	Drawno	78,6	Drawa	1995	II
Niesobia (Niesobno, Smolary)	Bierzwnik	92,3	Drawa	1996	II
Piaseczno (Piaski)	Bierzwnik	77,7	Drawa	1995	II

Źródło: Informacja o stanie środowiska i kontrolach przeprowadzonych w powiecie choszczeńskim w roku 2006. - WIOŚ Szczecin

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

W 2006 r. monitoringiem objęto jezioro Przytoczno (Wielkie Wyrwy). Badania przeprowadzono zgodnie z Wytycznymi Monitoringu Podstawowego Jezior, które oparte są o System Oceny Jakości Jezior (SOJJ). Jezioro Przytoczno jest zbiornikiem bardzo podatnym na degradację. Obliczenia na podstawie parametrów morfometryczno - zlewniowych wskazują na III kategorię, czyli na niską odporność akwenu na wpływ czynników zewnętrznych. Omawiane jezioro nie jest odbiornikiem zanieczyszczeń ze źródeł punktowych. Okresowo do jego wód docierają zanieczyszczenia obszarowe ze wsi Łasko.

Na podstawie badań przeprowadzonych w 2006 r., stwierdzono, że jakość wód jeziora Przytoczno spełnia wymagania II klasy czystości. Pod względem sanitarnym (miano Coli typu kałowego) spełnione były wymagania I klasy. W 2006 r. w porównaniu do badań z roku 1997 stwierdzono poprawę stanu sanitarnego: poprzednio wyniki wskazywały na II klasę. Zawartość związków organicznych zatrzymała się na tym samym poziomie, natomiast zawartość związków mineralnych zmalała. Ponadto stwierdzono, że produkcja pierwotna oraz przezroczystość wód utrzymuje się na poziomie od 1997 r. Wyniki badań wykazały również, że w obu latach niekorzystnie na jakość wód jeziora wpływały następujące wskaźniki: brak tlenu w warstwach przydennych, stężenie związków organicznych, koncentracje chlorofilu „a” oraz niska przezroczystość wód.

Poddano również analizie ze względu na stan eutrofii wyniki badania jezior powiatu wykonane w latach 2000-2006. Wyniki w/w analizie przedstawiono w tabeli nr 25.

Eutrofizacja jezior w powiecie choszczeńskim

Tabela 25

Nazwa jeziora	P całk. (mgP/dm ³)	N całk. (mgN/dm ³)	Chlorofil „a” (mg/m ³)	Widz krążka (m)	Przekroczenie wskaźników eutrofizacji	Rok badania
Graniczny wskaźnik	>0,1	>1,5	>25	<2		
Klukom	0,063	1,27	12,9	1,6	Tak	2000
Bierzwnik	0,045	0,94	2,5	4,3	Nie	2001
Pelcz	0,040	1,29	9,5	2,2	Nie	2001
Dubie Południowe	0,085	1,38	32,3	1,4	Tak	2002
Nowa Korytnica	0,120	1,31	40,1	0,9	Tak	2002
Trzebuń	0,050	0,69	15,6	2,1	Nie	2002
Przytoczno (Wielkie Wyrwy)	0,035	1,21	19,1	1,3	Tak	2006

Źródło: Informacja o stanie środowiska i kontrolach przeprowadzonych w powiecie choszczeńskim w roku 2006.
- WIOŚ Szczecin

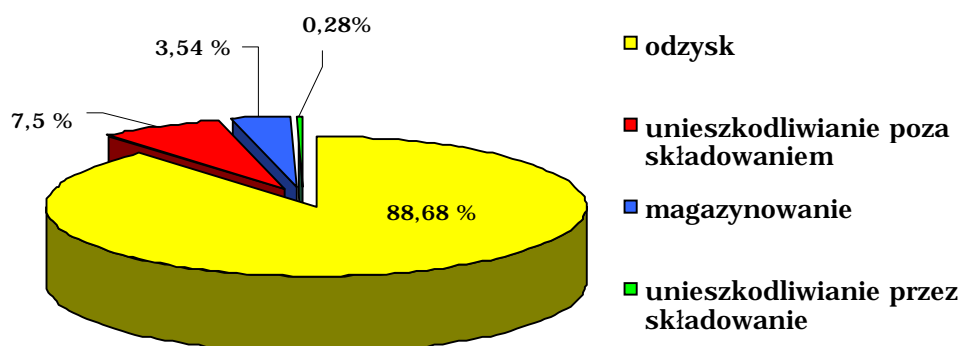
W ramach Programu monitoringu środowiska na lata 2007-2009 ustalonego przez WIOŚ Szczecin przewidziane są do badań jezioro Korytowo i zlewnia rzeki Iny.

3.4. Gospodarka odpadami.

3.4.1. Odpady inne niż komunalne.

Teren powiatu choszczeńskiego nie należy do terenów uprzemysłowionych i brak jest większych wytwórców odpadów. Wg danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie uzyskanych od 17 wytwórców odpadów, w 2006 r. w powiecie choszczeńskim wytworzono ok. 11 000 Mg odpadów innych niż komunalne, co stanowi zaledwie 0,18% całego strumienia odpadów tego rodzaju wytworzonych w województwie (ponad 6,9 mln Mg). Zagospodarowanie odpadów w 2006 r. przedstawione na poniższym wykresie (nr 5).

Wykres nr 5:
Zagospodarowanie odpadów w powiecie choszczeńskim w 2006 r.

Źródło: Informacja o stanie środowiska i kontrolach przeprowadzonych w powiecie choszczeńskim w roku 2006.
- WIOŚ Szczecin

W masie w/w odpadów wytworzonych na terenie powiatu choszczeńskiego dominują odpady z przemysłu drzewnego, osady ściekowe oraz żużel. Do głównych wytwórców odpadów na terenie powiatu choszczeńskiego należą:

- ✓ Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Rzecko.
- ✓ Oczyszczalnia ścieków w Choszczynie.
- ✓ Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Choszczynie.
- ✓ REMOR S.A. w Reczu.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Na terenie powiatu choszczeńskiego, w miejscowi Pomień gmina Recz zlokalizowany jest 1 mogilnik z przeterminowanymi środkami ochrony roślin, zbudowany z 8 zbiorników (silosów) o głębokości ok. 5 m. W podłożu występuje pospółka - podłoże zagrożone jest szybką migracją zanieczyszczeń. Mogilnik zlokalizowany jest na terenie już nieeksploatowanego komunalnego składowiska odpadów, nie jest ogrodzony. W zbiornikach zdeponowano ok. 15 Mg odpadów pestycydowych. Likwidacja w/w mogilnika jest dużym problemem. Zgodnie z dotychczasowymi założeniami likwidację mogilników przeprowadzał Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, jednakże z uwagi na zmianę przepisów Urząd Wojewódzki nie może starać się o dotację z WFOŚiGW oraz NFOŚiGW, wobec czego zadanie to w ramach podpisanej umowy przejął Urząd Marszałkowski, który podjął się roli koordynatora tych prac. Cały proces przeprowadzania likwidacji mogilnika spoczywa na właścicielu terenu, na którym się mogilnik znajduje tj. Gminie Recz.

3.4.2. Odpady komunalne.

Na terenie powiatu choszczeńskiego jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych jest deponowanie ich na składowiskach. Aktualnie na terenie powiatu znajduje się 7 składowisk odpadów, zajmujących powierzchnie ok. 23 ha, z czego tylko 2 są nadal eksploatowane. Wykaz składowisk przedstawiono w tabeli 26.

Składowiska komunalne na terenie powiatu choszczeńskiego

Tabela 26

Gmina	Miejscowość	Faza eksploatacji	Sposób uszczelnienia podłoża	Powierzchnia ogólna (ha)	Rok rozpoczęcia eksploatacji	Rok zakończenia eksploatacji	Ilość odpadów przyjęta w 2006 r. w Mg
Bierzwnik	Starzyce	nieczynne	brak	0,97	1983	2001	0
Bierzwnik	Pławienko	czynne	geomembrana	3,32	2001	-	454
Choszczno	Stradzewo	czynne	geomembrana	4,21	1996	-	5115
Drawno	Roścín	nieczynne	geomembrana	2,25	1992	2003	0
Krzęcin	Objezierze	nieczynne	brak	6,35	1989	2003	0
Pelczyce	Pelczyce	nieczynne	brak	4,00	b.d.	2003	0
Recz	Pomień	nieczynne	brak	1,85	1989	2003	0

Źródło: Informacja o stanie środowiska i kontrolach przeprowadzonych w powiecie choszczeńskim w roku 2006. - WIOŚ Szczecin

Należy nadmienić, że składowisko w Stradzewie posiada pełne wymagane zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem środowiska gruntowo - wodnego (geomembrana), z drenażem zbierającym odcieki oraz kominki odgazowujące.

Powierzchnia wykorzystana wg stanu na 31.12.2006 r. to 2,39 ha z ogólnej powierzchni całkowitej składowiska równej 4,21 ha. Pojemność wykorzystana to 51855,7 Mg. Powierzchnia planowana do wykorzystania to 74144,3 Mg. Składowisko posiada niezbędny sprzęt techniczny, prowadzony jest dla niego monitoring wód podziemnych, odcieków i gazu składowiskowego, eksploatowane jest przez Miejskie Przedsiębiorstwo

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Gospodarki Komunalnej w Choszcznie, posiada pozwolenie zintegrowane (uzyskane w maju 2008). Składowiska, które nie spełniały wymogów ochrony środowiska zostały już wyłączone z eksploatacji.

Z terenu powiatu choszczeńskiego odpady komunalne wywożone są na składowiska w Stradzewie i Pławienku oraz na składowiska zlokalizowane poza terenem powiatu (Dalsze, Stare Kurowo, Grzmiąca, Mirosławiec) przez firmy posiadające stosowne zezwolenia. Łącznie w 2006 r. według danych uzyskanych z WIOŚ Szczecin na terenie powiatu choszczeńskiego zebrano i zdeponowano na składowiskach komunalnych 7 122 Mg odpadów, z czego 1553 Mg na składowiskach poza terenem powiatu.

We wszystkich gminach powiatu wprowadzono także system selektywnej zbiórki odpadów z tworzyw sztucznych, szkła i papieru. Ilości zebranych tych systemem odpadów przedstawiono w tabeli 27.

Selektywna zbiórka odpadów w powiecie choszczeńskim

Tabela 27

Gmina	Szkło	Papier	Tworzywa sztuczne
	[Mg]		
Bierzwnik	6,60	0,50	6,10
Drawno	19,59	6,76	6,60
Choszczno	19,10	0,94	11,78
Krzęcin	4,30	0,50	8,70
Pelczyce	15,16	7,40	7,48
Recz	42,90	25,60	17,00
Razem	107,65	41,70	57,66

Źródło: Informacja o stanie środowiska i kontrolach przeprowadzonych w powiecie choszczeńskim w roku 2006. - WIOŚ Szczecin

W gminach Recz i Pelczyce rozpoczęto także wprowadzanie zbiórki odpadów problemowych.

Istniejący system zbierania odpadów komunalnych (stan na wrzesień 2008 r.) w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego przedstawia się następująco (tabela 28).

Istniejący system zbierania odpadów komunalnych

Tabela 28

Gmina	Podmioty zbierające odpady komunalne
1	2
Bierzwnik	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Choszcznie 2. REMONDIS Sp.z o.o. Szczecin 3. Ragn - Sells Sp. z o.o. Stare Kurowo 4. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „KOMUNALNI” Dobiegniew
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Choszcznie

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Choszczno	<ol style="list-style-type: none"> 2. Ragn-Sells Sp. z o.o. Stare Kurowo 3. REMONDIS Sp. z o.o. Szczecin
Drawno	<ol style="list-style-type: none"> 1. REMONDIS Sp. z o.o. Szczecin 2. REMONDIS Sanitech Poznań 3. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Choszczynie 4. Ragn - Sells Sp. z o.o. Stare Kurowo 5. Komunalny Zakład Usługowo Handlowy Sp. z o.o. Drawno
Krzęcin	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Choszczynie 2. Ragn-Sells Sp. z o.o. Stare Kurowo
Pełczyce	<ol style="list-style-type: none"> 1. „JUMAR” Julian Maruszewski Szczecin 2. PGK Barlinek 3. „Laguna” Sp. z o.o. Gorzów Wlkp. 4. „SULO Polska” Sp. z o.o. Międzyrzec 5. REMONDIS Sp. z o.o. Szczecin 6. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Choszczynie 7. „WIR - MAR” Mariola Suchańska Szczecin
Recz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Choszczynie 2. REMONDIS Sp. z o.o. Choszczno 3. Z.U.H „Komunalnik” Sp. z o.o. 4. Ragn - Sells Sp. z o.o. Warszawa 5. „DRAWKAR” Stanisław Karaś Drawsko Pomorskie 6. „WIR - MAR” Mariola Suchańska Szczecin

Źródło: Gminy, opracowanie „Projekt planu gospodarki odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego.”

3.5. Przyroda ożywiona.

Szata roślinna, jak i świat zwierzęcy na terenie powiatu należą do bardzo zróżnicowanych. Świat zwierzęcy można tu uznać za bardzo bogaty. Na różnorodność ma wpływ brak dużych obiektów przemysłowych i duża ilość obszarów leśnych (39,2 % powierzchni powiatu). Powierzchnia lasów wciąż wzrasta, głównie za sprawą dopłat do zalesień. W latach 2004 - 2006 przybyło 927 ha użytków leśnych. Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze występuje tu szereg form ochrony. Do najcenniejszych obszarów należy Drawieński Park Narodowy (opis wraz z informacją o występujących roślinach i zwierzętach znajduje się w rozdziale II ppkt. 2.9.3).

Tereny powiatu obfitują w zwierzynę łowną. Gospodarka łowiecka prowadzona jest przez koła łowieckie dzierżawiące obwody łowieckie, których na terenie powiatu jest 20, z czego 10 o łącznej powierzchni 66 186 ha to obwody polne wydzierżawiane kołom przez Starostę Choszczeńskiego.

Z uwagi na to, że na terenie powiatu znajduje się 111 jezior o powierzchni powyżej 1 ha występuje tu szeroka gama organizmów wodnych, w tym ryb. Jest to więc teren szczególnie atrakcyjny nie tylko dla myśliwych, ale i wędkarzy. Miłośnicy przyrody podczas wycieczek po terenie mogą napotkać ślady żerowania licznie występujących tu bobrów czy wydr lub obserwować szybujące orły bieliki.

3.6. Jakość powietrza.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Na jakość powietrza duży wpływ mają: zakłady przemysłowe, przedsiębiorstwa energetyki ciepłej, kotłownie lokalne i paleniska indywidualne oraz transport samochodowy. Z uwagi na małe uprzemysłowienie na jakość powietrza w powiecie wpływają głównie 3 ostatnie czynniki.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska wykonuje obowiązkowe coroczne oceny jakości powietrza dla obszarów stref w województwie zachodniopomorskim.

W latach 2002-2006 ocenie podlegały następujące substancje:

- ✓ dla celu ochrony zdrowia ludzi: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), pył zawieszony o średnicy ziaren poniżej 10 mikronów (pył PM10), benzen (C₆H₆), ołów (Pb), tlenek węgla (CO), ozon (O₃);
- ✓ dla celu ochrony roślin/ekosystemów: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x) ozon (O₃);

W 2007 r. zakres tej oceny został poszerzony o zawartość w pyłe PM10: arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu.

W latach 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 i 2007 na terenie powiatu wykonano 6 rocznych ocen jakości powietrza. W kolejnych latach podlegających ocenie powiat choszczeński uzyskał w klasyfikacji stref województwa zachodniopomorskiego klasę A, co oznacza, że na jego obszarze poziomy stężenie wszystkich objętych oceną zanieczyszczeń nie przekraczały wartości dopuszczalnych.

Ogólne ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych wyemitowanych do atmosfery na terenie powiatu choszczeńskiego w 2006 r. zestawiono w tabeli 29.

Emisja zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu w 2006

Tabela 29

Wyszczególnienie	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w tys.t w 2006 r.		Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji w % zanieczyszczeń wytworzonych		Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według rodzajów substancji					
	Pyłowe	Gazowe	Pyłowe	Gazowe	Pyłowe		Gazowe (bez CO ₂)			
					ze spalania paliw	węglo wo-grafitowe, sadza	Dwutlenek węgla	Tlenek węgla	Dwutlenek siarki	Tlenek azotu
	w tonach				w tonach					
Powiat choszczeński	63	13544	78,7	6,7	63	-	13419	33	69	23

Źródło: Rocznik statystyczny województw 2006 r.

3.6.1. Monitoring jakości powietrza.

Od 2002 r. monitoring jakości powietrza w powiecie choszczeńskim realizowany jest poprzez wykorzystanie 3 metod: pomiary wskaźnikowe, obliczenia rozprzestrzenia zanieczyszczeń w powietrzu oraz obiektywne metody szacowania. Metody te są wystarczające do wykonania rocznych ocen jakości powietrza dla powiatu choszczeńskiego. W latach 2002-2006 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie wykonał na obszarze powiatu choszczeńskiego pomiary stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu metodą pasywną. W 2005 r. w Choszcznie przeprowadzono również serię pomiarów stężeń benzenu w jednym punkcie pomiarowym. Początkowo pomiary stężeń SO₂ i NO₂ wykonywano w 7 miejscowościach. W 2006 r. pomiary wykonywano już tylko w dwóch punktach: Choszczno i SPN - Spalenisko. Stężenia średnioroczne dla SO₂, NO₂ i benzenu były niskie i nie przekraczały poziomów dopuszczalnych określonych zarówno ze względu na ochronę zdrowia ludzi, jak też ze względu na ochronę roślin.

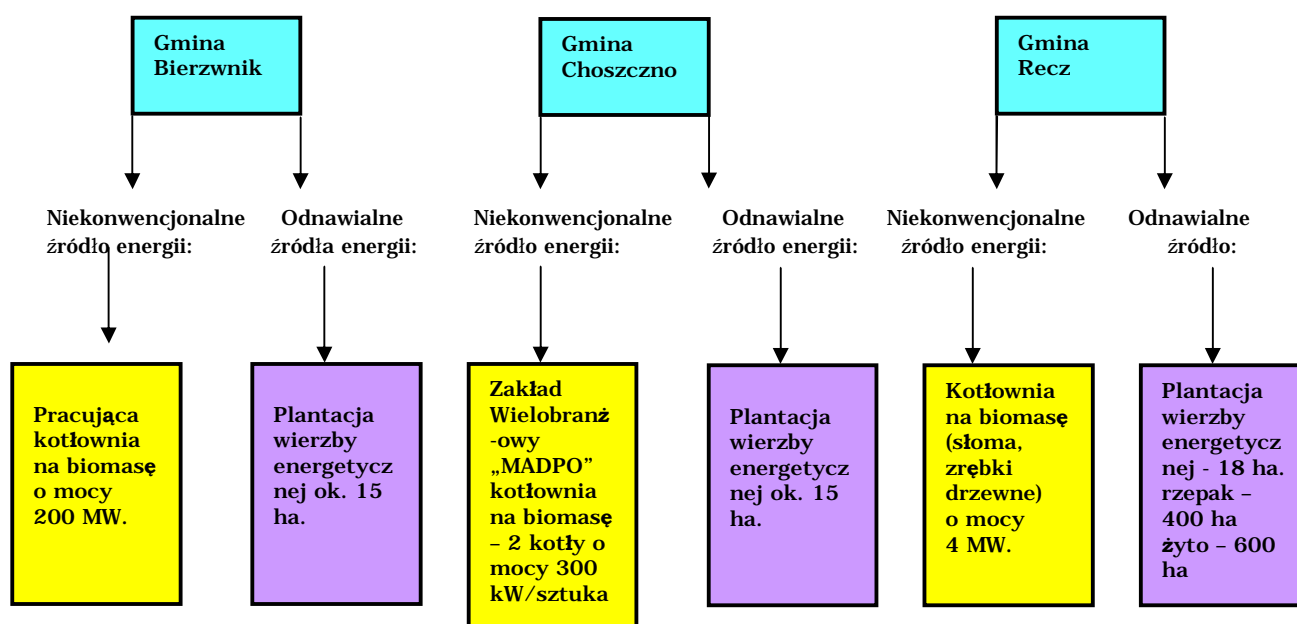
Dla substancji, dla których brak jest danych pomiarowych dla powiatu choszczeńskiego (tlenek węgla, ołów, pył zawieszony PM10) oceny jakości powietrza dokonano w oparciu o obliczenia modelowe. Również w tym przypadku nie stwierdzono występowania poziomów stężeń powyżej wartości kryterialnych, określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w/s poziomów dopuszczalnych.

Istotną zmianę od 2007 r. stanowi przyjęcie trzech rodzajów poziomów substancji w powietrzu, którymi są: poziom dopuszczalny, poziom docelowy dla As, Cd, Ni i B(a)P w pyłe PM10 oraz poziom celu długoterminowego dla ozonu. Od 2007 r. roku dla SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, PM10, Pb, As, Cd, Ni i B(a)P - strefę stanowi obszar aglomeracji Szczecin oraz obszar jednego lub więcej powiatów położonych na obszarze województwa. Powiat choszczeński jest jedną z takich stref. W przypadku ozonu strefami podlegającymi ocenie są: aglomeracja Szczecin i pozostały obszar województwa.

Od roku 2007 zgodnie z opracowanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie „ Programem monitoringu jakości środowiska w województwie zachodniopomorskim na lata 2007-2009” monitoring jakości powietrza w powiecie choszczeńskim nadal prowadzony będzie w oparciu o pomiary SO₂, NO₂, oraz C₆H₆ wykonywane metodą pasywną, obliczenia rozprzestrzenia zanieczyszczeń w powietrzu oraz obiektywne metody szacowania.

5.6.2. Odnawialne źródła energii.

Na terenie powiatu choszczeńskiego 3 gminy wykazały istnienie odnawialnych źródeł energii. Wykazano też występowanie 3 niekonwencjonalnych źródeł energii. Zestawienie w/w źródeł przedstawiono na poniższym schemacie (nr 1).

Źródło: Gminy, Starostwo Powiatowe.

Ponadto na terenie gminy Krzęcin - planowana jest budowa Zespołu Elektrowni Wiatrowych, składającego się z 4 elektrowni wiatrowych o mocy całkowitej 4,8 MW. Planowana inwestycja posiada już pozwolenie na budowę.

3.7. Środowisko akustyczne.

Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest sumaryczny poziom hałasu danego obszaru. W decydującym stopniu zależy on od jego urbanizacji oraz rodzaju emitowanego hałasu, tj.:

- hałasu komunikacyjnego od dróg i szyn, który rozprzestrzenia się na odległe obszary ze względu na rozległość źródeł;
- hałasu przemysłowego obejmującego swym zasięgiem najbliższe otoczenie.

3.7.1. Hałas komunikacyjny.

Głównymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego są natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni dróg, organizacja ruchu drogowego.

Na obszarze powiatu główne zagrożenie hałasem komunikacyjnym występuje w mieście i gminie Recz oraz gminie Drawno, przez które przebiega droga krajowa nr 10 (tranzytowa) Bydgoszcz - Szczecin, gdzie koncentruje się ruch ciężkich pojazdów. Jest to jednak dość krótki odcinek 31,4 kilometrów i przechodzi na północnym krańcu powiatu. Istotne znaczenie w hałasie komunikacyjnym mają zatem drogi wojewódzkie.

Skala oraz zasięg ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego dla poszczególnych dróg na terenie powiatu nie są znane ze względu na brak odpowiednich badań na omawianym obszarze.

Uciążliwość hałasu odczuwalna jest wzdłuż drogi kolejowej nr 351 Poznań - Szczecin. Przebiega ona przez tereny gmin Bierzwnik, Krzęcin i Choszczno odcinkiem o długości 33,97 km. Szczególne zagrożenie hałasem występuje w mieście Choszcznie.

3.7.2. Hałas przemysłowy.

Drugim źródłem hałasu są zakłady przemysłowe i odbywające się w nich procesy technologiczne. Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od rodzaju maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów.

Specyfiką hałasu przemysłowego jest jego długotrwałość występowania (zmianowy charakter pracy), a także czasowe krótkotrwałe duże natężenia.

Na terenie powiatu choszczeńskiego brak jest większych zakładów przemysłowych, które mogłyby znacząco wpływać negatywnie na środowisko akustyczne.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie w latach 2006-2007 wykonał następujące kontrole:

Rok 2006 r.

1. W zakładzie „METALIK” ul. Kolejowa 6, 73-2220 Drawno - nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej emisji hałasu;
2. W zakładzie EXPORT-IMPORT, USŁUGI-HANDEL Ryszard Jankiewicz, ul. Kolejowa 6, 73-220 Drawno - stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu, na wniosek WIOŚ Starostwo Powiatowe w Choszcznie wydało decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu;

3. W Hoteliku „RAZEM” ul. Mickiewicza 1, 73-200 Choszczno - nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej emisji hałasu;

Rok 2007 r.

1. W tartaku Handel Produkcja Usługi Małgorzata Bieńkowska Łasko 75, 73-220 Drawno - stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu, na wniosek WIOŚ Starostwo Powiatowe w Choszcznie wydało decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu;
2. W lokalu usługowym zlokalizowanym w Choszcznie przy ul. Stargardzkiej 9, będącym własnością Firmy Usługowo - Handlowej „DRAWA” Zdzisław Ptak ul. Choszczeńska 66, 73-220 Drawno - stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu, na wniosek WIOŚ Starostwo Powiatowe wydało decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu.

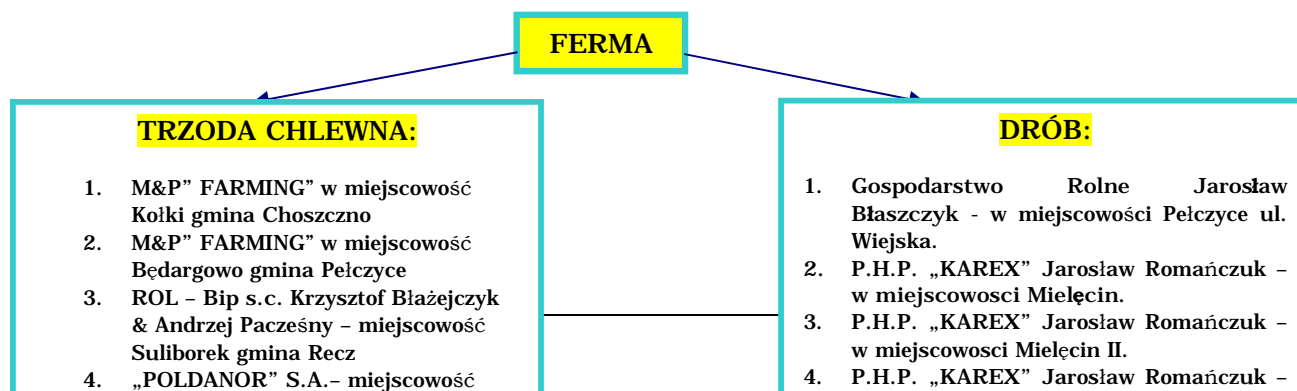
3.8. Źródła promieniowania elektromagnetycznego.

Do źródeł promieniowania elektromagnetycznego mających wpływ na środowisko można zaliczyć stacje nadawcze, przekaźniki telefonii komórkowej, stacje transformatorowe, stacje elektroenergetyczne, sieci przesyłowe linii energetycznych o napięciu znamionowym 110 kV i większym. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego są w różnym stopniu wszelkie urządzenia elektryczne typu monitory komputerowe, telefony komórkowe, telewizory, sprzęt AGD, urządzenia medyczne.

Do głównych źródeł emitujących promieniowanie elektromagnetyczne na terenie powiatu można zaliczyć: stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje transformatorowe, stacje elektroenergetyczne (GPZ) – 110/15 kV, elektroenergetyczne linie napowietrzne NN, WN i SN, cywilne stacje radiowe CB o mocy ok. 10 W, urządzenia nadawcze, diagnostyczne i inne, będące w posiadaniu policji, straży pożarnej, pogotowia, wojska, zakładów przemysłowych.

3.9. Fermy IPPC.

Na terenie powiatu choszczeńskiego zlokalizowane są następujące fermy, posiadające pozwolenie zintegrowane (schemat 2).

Źródło: Strona internetowa MŚ.

3.10. Zapobieganie poważnym awariom.

W rejestrze zakładów stwarzających potencjalne zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej prowadzonym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie według stanu na kwiecień 2008 r. nie znajduje się żaden zakład zlokalizowany na terenie powiatu choszczeńskiego.

W poprzednich latach Baza Magazynowa nr 97 ul. Szosa Drawieńska 73-200 Choszczno firmy ORLEN S.A. wypisana była do owego rejestru. Jednak została z niego wykreślona z uwagi na fakt, że część zbiorników paliwowych została zlikwidowana, a część zaplombowana.

W roku 2005 na terenie powiatu choszczeńskiego zarejestrowano 1 poważną awarię związaną z podpaleniem odpadów zawierających w swoim składzie tworzywa sztuczne.

3.11. Efekty ekologiczne uzyskane w latach 2002, 2004 i 2006.

W poniższych tabelach przedstawiono efekty ekologiczne uzyskane w latach 2002, 2004 i 2006.

Gospodarka wodno-ściekowa

Tabela 30

L.p.	Wskaźniki	Stan wyjściowy (2002 r.)	Stan w 2004 r.	Stan w 2006 r.
Wskaźniki presji				
1.	Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w dm^3/rok	2032,5	2055,2	2140,2
2.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych po oczyszczeniu w kg/rok :			
	BZT ₅	29240	20340	18815
	ChZT	93329	73698	75531
	zawiesina	22556	29532	23088
	Azot ogólny	21250	20371	16891
	Fosfor ogólny	3151	1824	2584

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

3.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych po oczyszczeniu kg/rok (odprowadzane do wód lub ziemi):			
	BTZ ₅	431	970	103
	ChZT	160	174	23
	zawiesina	126	153	215
	azot ogólny	0	1262	0
	fosfor ogólny	0	0	0
4.	Użytki rolne w ha ogółem:	65990	66368	66312
	Grunty orne	56219	56406	56666
	Sady	160	178	190
	Łąki	6421	6492	6505
	Pastwiska	3190	3292	2951
5.	Zużycie nawozów sztucznych (kg/h; ogółem (NPK), azotowe (N), Fosforowe (P ₂ O ₅), potasowe (K ₂ O);	b.d.	b.d.	b.d.
6.	Liczba zwierząt hodowlanych w przeliczeniu na DJP.	b.d.	b.d.	b.d.
8.	Ilość i rodzaj ferm IPPC	0	1- trzoda chlewna	1- trzoda chlewna 4- drób
9.	Ładunki zanieczyszczeń odprowadzanych do Bałtyku rzekami (T/r): BZT ₅ , fosfor, azot.	n.d.	n.d.	n.d.
Wskaźnik reakcji (działań ochronnych)				
10.	Komunalne oczyszczalnie ścieków (szt.)			
	- mechaniczne	5	2	1
	- mechaniczno - chemiczne	1	0	0
	- biologiczne	16	18	17
	- z podwyższonym usuwaniem biogenów.	2	2	2
11.	Przepustowość komunalnych oczyszczalni ścieków w m ³ /dobę.			
	- mechaniczne	430	145	120
	- mechaniczno - chemiczne	25	-	-
	- biologiczne	4637	6749	5002
	- z podwyższonym usuwaniem biogenów.	4531	4541	4541
12.	Ścieki oczyszczalne w komunalnych oczyszczalniach ścieków w dam ³ /rok:			
	- odprowadzane ogółem	1552,3	1356,8	1305,9
	- oczyszczane razem	1464	1296	1295
	- mechaniczne	51	11	11
	- mechaniczno - chemiczne	3	0	0
	- biologiczne	508	416	419
	- z podwyższonym usuwaniem biogenów.	902	869	865
13.	Ludność obsługiwana przez komunalne oczyszczalnie ścieków w osobach:			
	ogółem	30815	33803	34843
	mechanicznie	1838	470	340
	chemicznie	145	-	-
	biologicznie	12733	15785	15963

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

	z podwyższonym usuwaniem biogenów.	16099	17548	18540
14.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności:			
	ogółem	61,07	67,23	69,66
	miasto	99,36	99,47	99,57
	wieś	26,16	37,94	42,25
15.	Przemysłowe oczyszczalnie ścieków (szt):			
	mechanicznie	0	0	0
	chemicznie	0	0	0
	biologicznie	1	1	1
	z podwyższonym usuwaniem biogenów.	0	0	0
16.	Przepustowość przemysłowych oczyszczalni ścieków (m ³ /dobe):			
	mechanicznie	0	0	0
	chemicznie	0	0	0
	biologicznie	25	55	55
	z podwyższonym usuwaniem biogenów.	0	0	0
19.	Wodociągi:			
	Długość czynnej sieci rozdzielczej w km.	300,3	313,6	314,8
	Połączenia odprowadzające do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.).	5555	5455	5552
	Woda dostarczana gospodarstwom domowym w dam ³ .	b.d.	1744,1	1735,5
	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w %.	97,1	97,1	97,5
20.	Kanalizacja			
	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w km.	104,8	154,2	199,3
	Połączenia odprowadzające do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.).	2140	2419	2486
	Ścieki odprowadzane w dam ³	b.d.	b.d.	1305,9
	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w %.	92,6	92,9	93

Ochrona powietrza

Tabela 31

L.p.	Wskaźniki	Stan wyjściowy (2002 r.)	Stan w 2004 r.	Stan w 2006 r.
Wskaźniki presji				
1.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza w t/rok ogółem.	60	76	63
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza, w t/rok ogółem w tym:	16177	13717	13544
	SO ₂	71	60	69
	NO	30	25	25
	CO ₂	16001	13597	13419
Wskaźnik stanu środowiska				
3.	Ocena jakości powietrza - liczba stref w województwie			

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

	wymagających programów naprawczych w zakresie ochrony powietrza.	n.d.	n.d.	n.d.
Wskaźnik reakcji (działań ochronnych)				
4.	Stopień redukcji zanieczyszczeń wytworzonych w zakładach: pyłowych i gazowych w %.	b.d.	b.d.	b.d.
5.	Odbiorcy gazu z sieci w gospodarstwach domowych.	6794	7100	7410
6.	Zużycie energii elektrycznej w MW.	25387	25943	29154

Gospodarka odpadami.

Tabela 32

L.p.	Wskaźniki	Stan wyjściowy (2002 r.)	Stan w 2004 r.	Stan na 2006 r.
Wskaźniki presji				
1.	Ilość odpadów wytworzonych [w tys.ton): komunalne innych niż komunalne.	b.d.	b.d.	b.d.
2.	Procentowy udział odpadów rocznie deponowanych na składowiskach.	b.d.	b.d.	b.d.
Wskaźniki stanu środowiska.				
3.	Gospodarowania odpadami w % w tym:			
	Unieszkodliwienie przez składowanie.	b.d.	b.d.	b.d.
	Odzysk	b.d.	b.d.	b.d.
	Unieszkodliwienie inaczej niż składowanie.	b.d.	b.d.	b.d.
	Magazynowanie.	b.d.	b.d.	b.d.
4.	Liczba składowisk odpadów ogółem (szt.) w tym:			
	Komunalnych.	6	2	2
	Przemysłowych	0	0	0
	Mogilników.	1	1	1
Wskaźnik reakcji (działań ochronnych).				
5.	Ilość składowisk zlikwidowanych w tym:			
	Komunalnych	0	0	0
	Przemysłowych			
	Mogilników	0	0	0
6.	Ilość składowisk wyłączonych z eksploatacji w tym:			
	Przemysłowych	0	0	0
	Komunalnych.	1	4	-
7.	Poziom odzysku odpadów przemysłowych z wyłączeniem fosfogipsów (%).	b.d.	b.d.	b.d.
	Poziom odzysku odpadów opakowaniowych zebranych w gminach (%) w tym:	b.d.	b.d.	b.d.
	Szklą	b.d.	b.d.	b.d.
	Papierni i tektury.	b.d.	b.d.	b.d.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w powiecie choszczeńskim według danych GUS *Tabela 33*

L.p.	Wyszczególnienie	Stan wyjściowy (2002 r.)	Stan w 2004 r.	Stan na 2006 r.
		W tys.zł		
1.	OCHRONA ŚRODOWISKA ogółem w tym:	3938,4	6161,3	4075,4
	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	151,5	0	114
	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	3776,9	6108,4	3961,4
	Gospodarka odpadami	10	52,9	0
	Zmniejszenie hałasu i wibracji	0	0	0
2.	GOSPODARKA WODNA	854,1	470,2	304,7

Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska według danych GUS *Tabela 34*

L.p.	Wyszczególnienie	Stan wyjściowy (2002 r.)	Stan w 2004 r.	Stan na 2006 r.
		W tys.zł		
OCHRONA ŚRODOWISKA				
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.				
1.	Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:			
	pyłowych	0	0	15
	gazowych	0	0	0
Gospodarka ściekowa i ochrona wód.				
1.	Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:			
	ścieki	27,1	23,0	11,8
	wody opadowa	0	0	0
2.	Oczyszczalnie ścieków			
	Obiekty ogółem	0	2	0
	W tym oczyszczalnie komunalne:	0	2	0
	Mechaniczne	0	2	0
	Biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	0	0	0
	Z podwyższonym usuwaniem biogenów	0	0	0
3.	Przepustowość oczyszczalni w m ³ /d:	-	680	-
	W tym oczyszczalni komunalnych:	-	680	-
	mechanicznych	-	680	-
	biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	-	-	-
	z podwyższonym usuwaniem biogenów	-	-	-
Gospodarka odpadami				
1.	Składowiska			
	Ogółem obiekty			
	powierzchnia	0	0	0
	wydajność	0	0	0
	Komunalne	0	0	0
	powierzchnia	0	0	0
	wydajność	0	0	0
GOSPODARKA WODNA				
1.	Ujęcia wody w m ³	585	0	0
	Uzdatnienie wody w m ³ /d	695	751	0
	Sieć wodociągowa ogółem w km	1,6	4,3	8,2

**IV. OCENA REALIZACJI CELÓW
I ZADAŃ „POWIATOWEGO PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU
CHOSZCZEŃSKIEGO” W LATACH
2004-2007.**

**4.1. Realizacja w 2004 - 2007 r. poszczególnych zadań
zawartych w „Powiatowym Programie Ochrony Środowiska**

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

**dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004 - 2007
z perspektywą na lata 2008 - 2011.”**

Oceny realizacji celów i zadań określonych w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2012” dokonano na postawie:

- analizy zadań założonych w POŚ;
- sprawozdania z realizacji Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla powiatu choszczeńskiego;
- sprawozdań z gminnych programów ochrony środowiska;
- ankiet wykonanych dla potrzeb wykonania „Monitoringu realizacji programu ochrony środowiska” oraz aktualizacji „Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego”.

4.1.1. Gospodarka wodno-ściekowa.

W latach 2004-2007 w ramach tego działania gminy powiatu choszczeńskiego wykonały następujące zadania (tabela 35):

Gospodarka wodno-ściekowa - zadania realizowane przez gminy powiatu

Tabela 35

Gmina					
Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz
1) Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej - I etap: Bierzwnik - Płoszkowo - Starzyce; 2) Modernizacja i remont stacji uzdatniania wody; 3) W trakcie realizacji budowa sieci kanalizacyjnej: Jaglisko - Kłasztorne - Breń;	1) Wybudowano kanalizację we wsiach gminy. 2) Wybudowano sieć wodociagową w m. Sulino - Sławęcín. 3) Wybudowano kanalizację deszczową - droga w Raduniu. 4) Wybudowano kanalizację w m: Chelpa - Rzecko - Rzeczeki - Kolki - Suliszewo - Krzowiec w ramach zadania	1) Poprawa jakości wody pitnej na terenie gminy w m. Kiełpino, Konotop, Podlesie, Kol. Dolina, Drawno (u. Łąkowa i Pomorska) oraz m. Żółwino; 2) Zinwentaryzowano dzikie wylewiska ścieków; 3) Zewidencjonowano zbiorniki bezodpływowe; 4) Przeprowadzono monitoring wód powierzchniowych, zewidencjonowano miejsca kąpielowe; 5) Wybudowano sieć kanalizacyjną i	1) Modernizacja ujęć wody w gminie; 2) Budowa wodociągu we wsi Nowy Klukom.	1) Zinwentaryzowano zbiorniki bezodpływowe na terenie gminy; 2) Wybudowano oczyszczalnię ścieków i kanalizację dla m. Jarosławsko; 3) Wybudowano sieć kanalizacyjną w m. Przekolno, Brzeczno, Pełczyce (ul. Starogrodzka), Krzynki, Ługowo, Niesporowice, Lubiana; 4) Wybudowano sieć kanalizacji sanitarnej dla wsi Jagów i Chrapowo	1) Przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej os. Słoneczne w Reczu; 2) Modernizacja stacji uzdatniania wody w m. Kraśnik. 3) Przebudowa stacji uzdatniania wody w m. Pamięcin. 4) Uruchomienie procedur formalno - prawnych w celu ustanowienia stref ochrony pośredniej ujęć wody w m. Recz. 5) Ewidencjonowanie zbiorników bezodpływowych oraz stworzenie systemu ich kontroli

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

	Kanalizacja gminy Choszczno III etap". 5) Wybudowano sieć wodociągowo - kanalizacyjną na osiedlu Południowym w Choszcznie.	lokalną oczyszczalnię ścieków w m.Zatom.		z przesyłem do oczyszczalni ścieków w Pełczycach; 5) Zmodernizowano oczyszczalnię ścieków w Pełczycach; 6) Wybudowano sieć wodociągową rozdzielczą wraz z przyłączami dla m. Jagów wraz z włączeniem m. Chrapowo i Jagów do hydroforni w Pełczycach.	technicznej. 6) W trakcie realizacji jest : - budowa sieci kanalizacji sanitarnej Sokoliniec - Sicks - Recz; - modernizacja oczyszczalni ścieków w Reczu wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej - budowa sieci kanalizacji sanitarno - tłocznej w m. Rybaki - Suliborek - Wielgoszcz - Słutowo - Recz. - budowa stacji uzdatniania wody w m. Recz, zaopatrującej w wodę m. Recz i Wielgoszcz; - wymiana rur cementowo - azbestowych sieci wodociągowej na PCV.
--	---	--	--	--	--

Źródło: Gminy

Ponadto Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Niemieńsku w 2004 r. zmodernizował eksploatowane przez siebie ujęcie wód podziemnych.

4.1.2. Gospodarka odpadami.

Stosownie do wymagań określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy obowiązane były do opracowania projektów planów gospodarki odpadami. Po uzyskaniu stosownych opinii zostały one uchwalane odpowiednio przez: sejmik województwa, radę powiatu, radę gminy.

Zgodnie z art. 14 ust. 7 w/w ustawy Zarząd Powiatu w Choszcznie zaopiniował projekty planów gospodarki odpadami przedłożone przez wszystkie sześć gmin z naszego terenu tj. Bierzwnik, Choszczno, Drawno, Krzęcin, Recz, Pełczyce. Na dzień 31 grudnia 2005 r. rady wszystkich w/w gmin uchwaliły gminne plany gospodarki odpadami.

Gospodarowanie odpadami należy do obowiązków własnych gmin. W związku z powyższym zadania związane z gospodarką odpadami określone zostały w gminnych planach gospodarki odpadami oraz w regulaminach czystości i porządku w gminach (tab. 36 i 37). Na podstawie tych dokumentów gminy mają możliwość organizowania i prowadzenia zgodnych z prawem działań związanych z utworzeniem sprawnego systemu gospodarki odpadami na swoim terenie.

Przebieg procesu uchwalania gminnych planów gospodarki odpadami na terenie powiatu.

Tabela 36

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Nazwy gmin, które uchwaliły gminne plany gospodarki odpadami:		
do 30.06.2004 r. (termin ustawowy)	01.07.2004 r. – 31.12.2004 r.	01.01.2005 r. – 31.12.2005 r.
		<u>Gmina Choszczno:</u> Uchwała Nr XXX/263/2005 Rady Miejskiej w Choszcznie z dnia 15 września 2005 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Ochrony Środowiska oraz Gminnego Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Choszczno.
	<u>Gmina Bierzwnik:</u> Uchwała Nr XVII/77/2004 Rady Gminy w Bierzwniku z dnia 26 października 2004 r. w sprawie Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Bierzwnik na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011”.	<u>Gmina Drawno:</u> Uchwała Nr XXII/131/2005 Rady Miejskiej w Drawnie z dnia 29 kwietnia 2005 r. w sprawie Planu Gospodarki Odpadami dla miasta i gminy Drawno na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011.
	<u>Gmina Pełczyce:</u> Uchwała Nr XXV/127/04 Rady Miejskiej w Pełczycach z dnia 30 września 2004 r. w sprawie zatwierdzenia „Programu Ochrony Środowiska oraz Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Pełczyce.”	<u>Gmina Krzęcin:</u> Uchwała Nr XXII/119/2005 Rady Gminy Krzęcin z dnia 3 marca 2005 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Gminy Krzęcin na lata 2004-2007 oraz Planu gospodarki odpadami dla Gminy Krzęcin na lata 2004-2007.
		<u>Gmina Recz</u> Uchwała Nr XXIX/183/05 Rady Miejskiej w Reczu z dnia 29 czerwca 2005 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska oraz Gminnego Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Recz.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji powiatowego planu gospodarki odpadami na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011 – czerwiec 2007 r.

Przebieg procesu uchwalania nowych regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach powiatu.

Tabela 37

Nazwy gmin, które uchwaliły nowe regulaminy utrzymania czystości i porządku:		
14.01.2006 r. - 13.04.2006 r.	14.04.2006 r. - 31.12.2006 r.	01.01.2007-31.12.2007
<u>Gmina Bierzwnik:</u> Uchwała Rady Gminy w Bierzwniku Nr XXVII/115/2006 z dnia 24 lutego 2006 r.	<u>Gmina Krzęcin:</u> Uchwała Rady Gminy Krzęcin Nr XXXIV/168/2006 z dnia 27 kwietnia 2006 r.	<u>Gmina Choszczno:</u> Uchwała Rady Miejskiej w Choszcznie nr IX/114/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r.
<u>Gmina Drawno:</u> Uchwała Rady Miejskiej w Drawnie Nr XXVIII/174/06 z dnia 17 marca 2006 r.		
<u>Gmina Pełczyce:</u> Uchwała Rady Miejskiej w Pełczycach Nr XXXV/187/06 z dnia 9 lutego 2006 r.		
<u>Gmina Recz:</u> Uchwała Rady Miejskiej w Reczu Nr XXXIV/237/06 z dnia 30 marca 2006 r.		

Źródło: strony internetowe gmin powiatu choszczeńskiego.

Szczegółowa analiza gospodarki odpadami będzie przedmiotem odrębnego opracowania jaki stanowić będzie Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015.

4.1.3. Ochrona powierzchni ziemi i gleb.

W powiatowym programie ochrony środowiska na lata 2004-2008 określono następujące cele w tym zakresie:

1. ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją,
2. rekultywacja terenów zdegradowanych.

Pośród zadań zmierzających do osiągnięcia w/w celów wymieniono:

- opracowanie programu rekultywacji gleb;
- zalesianie terenów zdegradowanych;
- upowszechnianie stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej;
- opracowanie i wdrażanie planów rekultywacji terenów aktualnie eksploatowanych.

Zadania te określono na podstawie obowiązujących w czasie opracowywania programu przepisów dotyczących zagadnienia rekultywacji zawartych w ustawach:

- Prawo ochrony środowiska;
- Prawo geologiczne i górnicze;
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Od czasu opracowania programu przepisy uległy znaczącym zmianom. Uchylono art. 102 ustawy POŚ nakładający na starostę obowiązek prowadzenia rekultywacji w wymienionych w nim przypadkach. Uchylono także art. 110 w/w ustawy zdejmując tym samym ze starostów obowiązek prowadzenia rejestru terenów, na których przekroczono standardy jakości gleby lub ziemi. Tym samym zapis dotyczący opracowania programu rekultywacji gleb stał się bezzasadny.

Obecnie żaden z przepisów obowiązującego prawa nie nakłada na starostę obowiązku prowadzenia rejestru gruntów zdegradowanych. Niemniej rejestr taki istnieje. Został założony jeszcze w czasie funkcjonowania Urzędu Rejonowego w Choszcznie.

W 2005 r. wraz z przedstawicielami poszczególnych Gmin dokonano weryfikacji danych zawartych w tym rejestrze w celu wykreślenia gruntów, które samoistnie się zrekultywowały. Zgodnie z aktualnie obowiązującym prawem, starosta posiada uprawnienia w zakresie rekultywacji gruntów rolnych oraz zgodnie ze swoją właściwością jako organ administracji geologicznej, gruntów użytkowanych górniczo. Dotychczas starosta nie wydał żadnej koncesji na wydobywanie kopalin.

Upowszechnianiem stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej zajmuje się na bieżąco Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

W latach 2004-2007 w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb gminy powiatu choszczeńskiego wykonały następujące zadania (tabela 38).

Ochrona powierzchni ziemi i gleb – zadania realizowane w gminach powiatu Tabela 38

Gmina					
Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz
-	-	-	-	Zakończono rekultywację gruntu (po byłym „dzikim wysypisku odpadów”) w m. Będargowo.	Zadaniami ciągłymi są: 1) Ochrona i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych. 2) Wspieranie przedsięwzięć mających na celu tworzenie i rozwój gospodarstw ekologicznych, propagowanie przestrzegania zasad właściwego nawożenia gleb.

Źródło: Gminy

4.1.4. Ochrona powietrza.

Na terenie powiatu choszczeńskiego głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza są kotłownie lokalne, paleniska domowe i transport. Biorąc pod uwagę, że nie sposób wyeliminować węgla jako paliwa w paleniskach domowych bez zadziałania czynnika ekonomicznego (na co samorząd lokalny nie ma wpływu) w celu poprawy jakości powietrza oraz ograniczenia wykorzystania węgla podjęto działania polegające na promowaniu stosowania innych źródeł energii. W 2005 r. zorganizowane zostało szkolenie dla rolników pragnących podjąć uprawę wierzby energetycznej, stanowiącej alternatywne źródło energii łatwo odnawialnej.

W celu zmniejszenia emisji gazów i pyłów do powietrza w 2004 r.

- ✓ zmodernizowano system grzewczy w Domu Pomocy Społecznej w Brzezinach. Inwestycja współfinansowana była przez Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska w kwocie 77.997,00 zł. W 2005 r. w celu poprawy parametrów termicznych obiektu wymieniono też okna.
- ✓ W ZS nr 1 w Choszcznie w latach 2004-2006 wymieniono ok. 100 okien w „nowym” budynku szkoły oraz zmodernizowano system grzewczy.

W ramach zadania „Bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych, w 2005 r. Powiatowy Zarząd Dróg wykonał podwójne powierzchniowe utrwalenia nawierzchni drogi 2221Z Korytowo-skrzyż. oraz wyrównał nawierzchnię dróg:

- a) 2220Z Chełpa - Rzecko,
- b) 2221Z Chełpa -Wardyń,
- c) 2207Z Radlice - Choszczno

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Wymienione w programie zadanie polegające na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z obszaru miast poprzez budowę obwodnic nie zostało zrealizowane.

Realizacja tego zadania wykracza poza możliwości samorządu lokalnego, bowiem przez miasta: Choszczno, Drawno, Pełczyce przebiegają drogi wojewódzkie, a w przypadku Recza droga krajowa.

W ramach tego działania również gminy powiatu choszczeńskiego wykonały zadania (tabela nr 39), mające wpływ na ochronę powietrza.

Ochrona powietrza - zadania realizowane w gminach powiatu

Tabela 39

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Gmina					
Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz
	1) Modernizacja chodnika przy ul. Kolejowej. 2) Remont nawierzchni chodników w mieście Choszcznie. 3) Modernizacja budynku Biblioteki Publicznej. 4) Modernizacja barbakanu – stolarki okiennej i dachu.			1) Modernizacja kotłowni – Szkoły Podstawowej w Chrapowie i Pełczycach 2) Budowa drogi gminnej w m. Płotno, m. Boguszyny do m. Puszczyń; 3) Remont dróg gminnych w m. Przekolno, Trynno i Chrapowo.	1) Eliminacja węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, ograniczenie emisji w sektorze mieszkalnictwa. 2) Modernizacja oświetlenia drogowego – w celu redukcji zużycia energii elektrycznej. 3) Przyłączenie wielorodzinnych budynków mieszkalnych, budynków użyteczności publicznej na terenie Recza do sieci ciepłowniczej kotłowni opalanej biomasą (słoma, zrebki drzewne).

Źródło: Gminy

4.1.5. Ochrona przed hałasem.

W Powiatowym Programie Ochrony Środowiska uzależniono opracowanie programu ograniczenia lub wyeliminowania emisji hałasu do środowiska od wyników badań WIOŚ, określając termin jego realizacji na rok po opracowaniu map akustycznych.

Stosownie do przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, oceny stanu akustycznego środowiska wykonuje się obowiązkowo dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz dla dróg, linii kolejowych oraz lotnisk, które zostały zaliczone do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach. W innych niż wymienione w ustawie przypadkach, tereny dla których zostanie wykonana mapa akustyczna określa powiatowy program ochrony środowiska. Na terenie naszego powiatu nie stwierdza się występowania innych niż określone w ustawie terenów, dla których wymagane byłoby opracowanie map akustycznych.

4.1.6. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

W dziale tym powiat ujęto jako jedną z jednostek odpowiedzialnych za inwentaryzację i kontrolę źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego. W chwili opracowywania i uchwalania Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004-2007 starosta był bowiem organem właściwym do wydawania pozwoleń na emisję pól elektromagnetycznych. Głównym źródłem tego typu emisji są instalacje telefonii komórkowej. Od tamtej pory przepisy w tym zakresie dwukrotnie uległy zmianie. Pierwsza zmiana, która miała miejsce w dniu 08.12.2004 r. spowodowała przeniesienie kompetencji w zakresie wydawania pozwoleń na emisję pól elektromagnetycznych przez tego typu instalacje ze starostów na wojewodów. Kolejna zmiana przepisów, która nastąpiła w dniu 28.07.2005 r. zniósła wymóg uzyskiwania takich pozwoleń.

Stąd też w świetle aktualnie obowiązujących przepisów inwentaryzacja i kontrola tego typu obiektów nie należy do kompetencji powiatu.

4.1.7. Ochrona przyrody.

W Powiatowym Programie Ochrony Środowiska na lata 2004-2007 nie określono żadnych zadań powiatu w tym zakresie. Niemniej jednak do 1 maja 2004 r. starosta stosownie do wymagań przepisów ustawy o ochronie przyrody prowadził ewidencję indywidualnych form ochrony przyrody. Nowa ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wskazała jako organ właściwy do prowadzenia ewidencji wojewodę, wobec czego zaprzestano jej prowadzenia w starostwie.

Ustawa ta dała natomiast staroście kompetencje w zakresie wydawania zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów z nieruchomości stanowiących własność gminy. Zadanie to realizowane jest na bieżąco.

W celu ochrony przyrody gminy powiatu samodzielnie lub przy pomocy innych podmiotów zrealizowały następujące przedsięwzięcia (tabela 40).

Ochrona przyrody – zadania realizowane w gminach powiatu

Tabela 40

Gminy					
Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz
-	-	-	-	Wykonano inwentaryzację dendrologiczną parku gminnego w m. Chrapowo. Dokonano nasadzeń drzew i krzewów w m. Pełczyce ze środków GFOŚiGW.	Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych. Przeprowadzono inwentaryzację obszarów chronionych ze szczególnym uwzględnieniem użytków ekologicznych. Uwzględnienie

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

					<p>w planach zagospodarowania przestrzennego gminy planów ochrony obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie gminy Recz.</p> <p>Tworzenie nowych obszarów i form chronionych tj. pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe, powiększenie obszaru rezerwatu „Grądowe Zbocze.”</p> <p>Bieżąca ochrona kasztanowców przed szrotówkiem kasztanowcowiaczkiem.</p>
--	--	--	--	--	---

Źródło: Gminy

4.1.8. Edukacja ekologiczna.

Rozwój edukacji ekologicznej, kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu jest jednym z działań realizowanych w ramach Powiatowego Programu Ochrony Środowiska.

W ramach tego zadania powiat współorganizował przy wykorzystaniu środków powiatowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej następujące przedsięwzięcia;

- ✓ II edycja konkursu dla szkół, ośrodków szkolno-wychowawczych i sołectw „Sprzątasz podwórko – sprzątasz świat”;
- ✓ szkolenie dotyczące „Upowszechniania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej;
- ✓ szkolenie „Program rolnośrodowiskowy ze szczególnym uwzględnieniem pakietu - Rolnictwo ekologiczne, ochrona gleb i wód „;
- ✓ seminarium „Rozbudowa bazy z uwzględnieniem ochrony środowiska i szeroko rozumianych aspektów ekologicznych...”;
- ✓ konkursy przyrodnicze z okazji Światowego Dnia Ochrony Środowiska;
- ✓ Rajd po Ziemi Drawieńskiej;
- ✓ konkursy ekologiczne towarzyszące imprezom turystycznym;
- ✓ Konkurs Wiedzy Ekologicznej Powiatu Choszczeńskiego.

Ponadto pracownicy Starostwa Powiatowego w Choszcznie uczestniczyli w wielu szkoleniach związanych z tematyką ochrony środowiska m.in. z gospodarką wodno-ściekową, ochroną powietrza, ochroną środowiska w procesie inwestycyjnym, gospodarką odpadami czy ochroną przyrody.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Również w lokalnej gazecie „Głos Powiatu” oraz na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Choszcznie ukazywały się artykuły związane z ochroną środowiska dot. m.in. pomocy kasztanowcom zaatakowanym przez szrotówka kasztanowcowiaczka, szkodliwości wypalania traw czy sprzątania świata.

Gminy powiatu choszczeńskiego również czynnie uczestniczyły w latach 2004-2007 w edukacji ekologicznej społeczeństwa poprzez następujące przedsięwzięcia (tabela 41).

Edukacja ekologiczna – zadania realizowane w gminach powiatu

Tabela 41

Gminy					
Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz
<p>Edukacja ekologiczna mieszkańców dot. proekologicznych nośników energii.</p> <p>Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych i szlaków turystycznych.</p>	<p>Edukacja ekologiczna społeczeństwa - akcja promująca selektywną zbiórkę odpadów.</p> <p>Organizacja „Sprzątania Świata” w gminie Choszczno.</p> <p>Organizacja „Dnia Ziemi” w gminie Choszczno.</p> <p>Dofinansowanie konkursu wiedzy ekologicznej w gimnazjum w Choszcznie</p> <p>Działania proekologiczne - zakup pomocy dydaktycznych związanych z ochroną środowiska, przyrody dla szkół podstawowych w Zamęcie i Korytowie.</p>	<p>Organizacja akcji „Sprzątanie Świata” w gminie Drawno</p>	-	-	<p>Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych szczególnie z tworzyw sztucznych.</p> <p>Przeciwdziałanie wypalaniu traw - edukacja i nakładanie kar.</p>

Źródło: Gminy

4.1.9. „Gorące punkty.”

Wśród stałych przedsięwzięć realizowanych w gminach w ramach tzw. zadania „Gorące punkty” można wymienić (tabela 42):

„Gorące punkty”

Tabela 42

Gminy

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pelczyce	Recz
		<p>Kontrola wpływu na środowisko fermy tuczu trzody chlewnej w Chomętowie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontrole realizacji postanowień pozwolenia zintegrowanego, - monitoring środowiska i ocena porealizacyjna prowadzony przez POLDANOR, - monitoring wpływu fermy na jakość wód prowadzony przez DPN. 		<p>Realizacja programu „Działania ograniczające odprowadzanie ładunków zanieczyszczeń ze źródeł punktowych i powierzchniowych rzeki Płoni” – celem jest poprawa naruszanych standardów jakości środowiska i przywrócenie wymaganych standardów jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz niedopuszczenie do pogorszenia stanu czystości tych wód. W gminie programem objętych jest 51 gospodarstw rolnych. W celu ochrony gleb przed niewłaściwą agrotechniką oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów cyklicznie odbywają się szkolenia prowadzone przez Terenowy Ośrodek Doradztwa Rolniczego mające na celu upowszechnienie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.</p>	

Źródło: Gminy

4.2. Podsumowanie i wnioski.

„Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego” opracowano w celu realizacji polityki ekologicznej państwa zgodnie z wymaganiami przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska. Podstawowym założeniem w tworzeniu programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach - od krajowego do gminnego jest, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewniła skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyła warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Analizując realizację programu na szczeblu powiatu należy pamiętać, że zasadniczo zadania mające bezpośredni wpływ na stan środowiska i związane z jego ochroną przed szkodliwym oddziaływaniem, obciążają głównie samorząd gminny i podmioty gospodarcze. Możliwość ingerencji powiatu w zagadnienia związane z ochroną środowiska ograniczają przepisy prawa materialnego.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Mimo krótkiego okresu czasu jaki upłynął od zatwierdzenia Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004-2007 nastąpiły zmiany w przepisach na tyle znaczące, że część zadań zapisanych w programie uległa dezaktualizacji. Prawo ochrony środowiska przewiduje wykonanie aktualizacji programów ochrony środowiska co 4 lata, co umożliwi doprowadzenie zapisów programu do zgodności z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa.

V. CELE I ZADANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA NA LATA 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015.

5.1. Cele i zadania wyznaczone do realizacji w latach 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015.

Poniżej przedstawiono cele, kierunki działań i zadania do realizacji na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015. Część zadań jest przedstawiona w sposób ogólny i stanowi podstawę do uszczegółowienia w gminnych programach ochrony środowiska. Planowane do realizacji na terenie powiatu choszczeńskiego działania powinny być spójne z wojewódzkim programem ochrony środowiska.

Cel 1. Poprawa jakości środowiska.

Cel 1.1. Poprawa gospodarki wodnej

W zakresie gospodarki wodnej realizacja przyjętego zadania może nastąpić poprzez:

- poprawę jakości wód, osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych;
- racjonalizację wykorzystania zasobów wodnych oraz ochronę przed skutkami powodzi i suszy.

Zadania wpływające na poprawę gospodarki wodnej realizowane są na różnych szczeblach. W granicach powiatu działania zmierzające do wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne zbiorcze, oczyszczanie ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych czy budowa sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich realizowane są na poziomach gminnych. Szczegółowe zadania dla poszczególnych podmiotów zostały określone w tabeli 43.

Ponadto wśród działań zmierzających do poprawy gospodarki wodnej w powiecie choszczeńskim należy wymienić projektowane inwestycje wodno melioracyjne określone w Strategii rozwoju powiatu choszczeńskiego na lata 2007-2015. Projektowane działania obejmujące m.in. odmulenie koryt rzek, modernizację dna rzek, umocnienie skarp, remont jazu i budowę przepławki na rzece Inie i Słopiczy itd. realizowane będą przez ZZMiUW.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

I CEL STRATEGICZNY

Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców.

Cel 1. Poprawa jakości środowiska.

Tabela 43

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
CEL 1.1.1. Poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych					
1.	Osiągnięcie przez wody użytkowe standardów jakościowych obowiązujących w UE w zakresie spełnienia warunków przydatności do picia, kąpieli oraz do bytowania ryb.	Ograniczenie zanieczyszczeń wprowadzanych do wód ze źródeł punktowych i obszarowych	JST RZGW WIOŚ użytkownicy środowiska	2008-2014	Budżet państwa Budżet JST NFOŚiGW WFOŚiGW Fundusze pomocowe UE Środki użytkowników środowiska.
2.	Spełnienie wymagań jakościowych w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem związkami azotu ze źródeł rolniczych.	Ograniczenie odpływu zanieczyszczeń azotanowych ze źródeł rolniczych.	Indywidualni hodowcy Gmina Pełczyce SChR, ODR, ARiMR	2008-2014	WFOŚiGW Budżety podmiotów realizujących. Fundusze pomocowe UE Środki użytkowników środowiska.
3.	Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych.	a) Zapewnienie równowagi między poborem a zasilaniem wód podziemnych. b) Działania w zakresie racjonalizacji zużycia wody. c) Eliminowanie wykorzystania wód podziemnych na cele przemysłowe.	Użytkownicy środowiska Gminy RZGW	2008-2014	Budżet państwa Środki podmiotów realizujących Środki pomocowe UE NFOŚiGW WFOŚiGW
4.	Poprawa jakości wód	a) Wyposażenie aglomeracji (o równoważnej liczbie mieszkańców równej i powyżej 2000) w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych.	Gminy	2008-2011	Środki pomocowe UE WFOŚiGW Budżety podmiotów

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

		<ul style="list-style-type: none"> b) Kontynuacja budowy sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni na terenach wiejskich c) Ocena zagrożeń substancjami priorytetowymi, opracowanie planu działań w celu eliminowania zanieczyszczenia wód powierzchniowych przez substancje priorytetowe. d) Dostosowanie istniejących oczyszczalni ścieków do wymogów ustawowych (usuwanie fosforu i azotu). e) Odmulanie koryt rzek, modernizacja dna rzek, umocnienie skarp, remont jazu i budowa przepławki rzece Inie i Słopiczy. 	<p>Gminy</p> <p>Użytkownicy środowiska WIOŚ RZGW</p> <p>Prowadzący instalację</p> <p>ZZMiUW</p>		realizujących. Środki własne użytkowników środowiska.
5.	Spełnienie wymagań jakościowych w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami związkami azotu ze źródeł rolniczych.	<ul style="list-style-type: none"> a) Weryfikacja obszarów zagrożonych zanieczyszczeniami azotanowymi ze źródeł rolniczych. b) Ograniczenie odpływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych przez kontynuację budowy płyt obornikowych i zbiorników na gnojowicę. c) Stosowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych, zapewniających lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin. e) Upowszechnianie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. f) Racjonalizacja produkcji zwierzęcej z uwzględnieniem istniejącego i potencjalnego oddziaływania na środowisko. 	<p>WIOŚ, RZGW</p> <p>Indywidualni hodowcy,</p> <p>Rolnicy</p> <p>ODR , ARiMR</p> <p>Indywidualni hodowcy</p>	2008-2012	Budżet jednostek realizujących Środki pomocowe UE WFOŚiGW Środki własne użytkowników środowiska.
CEL 1.1.2. Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą					
1.	Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych	Optymalizacja zużycia wody poprzez zapobieganie stratom wody na przesyle (modernizacja sieci wodociągowej) oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle i oszczędne korzystanie z wody przez indywidualnych użytkowników.	<p>Gminy</p> <p>Użytkownicy środowiska</p>	2008-2011	Budżet jednostek realizujących WFOŚiGW Środki pomocowe UE Środki własne użytkowników środowiska

**Cel. 1.2. Poprawa jakości powietrza i spełnianie wymagań prawnych
w zakresie jakości powietrza.**

Zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa jednym z podstawowych zadań jest poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza. Szczegółowy wykaz zadań został przedstawiony w tabeli nr 44. Wśród działań zmierzających do poprawy jakości powietrza należy również wymienić następujące działania określone w wieloletnim programie inwestycyjnym powiatu choszczeńskiego, które będą miały wpływ na poprawę jakości powietrza.

✓ **Program modernizacji infrastruktury drogowej.**

W programie zawarte są zadania mające na celu modernizację i rozbudowę dróg oraz przedsięwzięcia związane z budową ścieżek rowerowych, chodników. W ramach tego działania przewidziana jest modernizacja:

- drogi powiatowej nr 2233Z odcinek Świeciechów - Drawno;
- drogi powiatowej nr 2239 odcinek Ostromęczko - Górzno;
- drogi powiatowej nr 2262 odcinek Grabowiec - Lubieniów;
- drogi powiatowej nr 1716Z – granica powiatu - Sułkowo;
- drogi powiatowej nr 2212Z – Słonice - Rakowo

oraz przebudowa obiektu mostowego zlokalizowanego na drodze powiatowej nr 2224Z.

Realizacja w/w zadań planowana jest na lata 2008-2013 przy współfinansowaniu ze środków pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego, Oś priorytetowa 2 – Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej, działanie 2.1. Zintegrowany system transportowy województwa, poddziałanie 2.1.2. Lokalna infrastruktura drogowa.

✓ **Program termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej.**

Realizacja tego zadania wpłynie na zmniejszenie zużycia energii dostarczonej do obiektów, zmniejszenie strat w sieciach poprzez zmianę/wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie, modernizację instalacji grzewczych budynków.

Planowana jest termomodernizacja następujących obiektów:

- budynku administracji przy ul. Nadbrzeżnej 2 w Choszcznie;
- budynku administracji przy ul. Niedziałkowskiego 14 w Choszcznie;
- budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Niemieńsku;
- budynku Zespołu Szkół nr 1 w Choszcznie;
- budynku Zespołu Szkół nr 2 w Choszcznie;
- budynku administracji Powiatowego Urzędu Pracy w Choszcznie;

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

- budynku Domu Pomocy Społecznej w Brzezinach;
- budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Suliszewie;
- budynku internatu Zespołu Szkół przy ul. Bolesława Chrobrego 27 w Choszczynie;

W/w zadania planowane na lata 2008-2013 realizowane mają być przy współfinansowaniu ze środków funduszu termomodernizacyjnego czyli tzw. premii termomodernizacyjnej zgodnie z ustawą o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych. Ponadto przewiduje się wsparcie WFOŚiGW, który wspiera przedsięwzięcia w zakresie likwidacji źródeł niskich emisji poprzez racjonalizację systemów grzewczych z wykorzystaniem istniejących źródeł ciepła oraz modernizacji kotłów i systemów grzewczych w celu ograniczenia zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

Z uwagi na powyższe w/w zadania dla powiatu choszczeńskiego wymagają uwzględnienia w niniejszym opracowaniu.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL.1.2. Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.

Tabela 44

L.p	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Poprawa jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> a) Wspieranie działań w zakresie ochrony powietrza. b) Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza. c) Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania alternatywnych źródeł energii. d) Wzmocnienie systemu monitoringu i oceny jakości powietrza. e) Modernizacja urządzeń technologicznych, termomodernizacja budynków. f) Modernizacja urządzeń technologicznych, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej. g) Bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> JST NFOŚiGW WFOŚiGW JST NFOŚiGW WFOŚiGW WIOŚ Użytkownicy środowiska Właściciele, zarządcy budynków Zarządcy dróg 	<ul style="list-style-type: none"> 2008-2015 2008-2013 2008-2013 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet jednostek realizujących. NFOŚiGW WFOŚiGW Fundusze pomocowe UE Środki własne użytkowników środowiska.
2.	Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.	<ul style="list-style-type: none"> a) Wspieranie budowy nowych alternatywnych źródeł energii. b) Spełnianie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa. c) Redukcja emisji z obiektów energetycznego spalania paliw – dotrzymanie standardów emisyjnych określonych w dyrektywie i Traktacie Akcesyjnym. 	<ul style="list-style-type: none"> Wojewoda JST NFOŚiGW WFOŚiGW Użytkownicy środowiska Użytkownicy środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> 2008-2015 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet jednostek realizujących. NFOŚiGW WFOŚiGW Fundusze pomocowe UE. Środki własne użytkowników środowiska.
3.	Działania prowadzące do wykorzystania niekonwencjonalnych	<ul style="list-style-type: none"> a) Działania w celu rozwoju wykorzystania energii wiatrowej. b) Działania w celu rozwoju wykorzystania 			

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

	źródeł energii	<p>energii słonecznej.</p> <p>c) Działania w celu rozwoju wykorzystania energii z biomasy.</p> <p>d) Działania w celu rozwoju wykorzystania energii wodnej, geotermalnej i innych alternatywnych źródeł energii (np. gaz koksowniczy).</p> <p>e) Działania w celu zwiększenia efektywności wytwarzania, przesyłu, dystrybucji i wykorzystania energii.</p>	<p>JST</p> <p>Organizacje pozarządowe</p> <p>Użytkownicy środowiska</p>	2008-2011	<p>Budżet jednostek realizujących</p> <p>NFOŚiGW</p> <p>WFOŚiGW</p> <p>Fundusze pomocowe UE</p> <p>Programy operacyjne</p> <p>Środki własne użytkowników środowiska.</p>
4.	Ograniczanie emisji lotnych związków organicznych (LZO)	a) Podejmowanie działań przez użytkowników środowiska zmierzających do redukcji LZO.	Użytkownicy środowiska.	2008-2011	
5.	Ochrona przed emisją gazów cieplarnianych	a) Podejmowanie działań w zakresie redukcji gazów cieplarnianych.	Użytkownicy środowiska.	2008-011	

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL 1.3. Poprawa klimatu akustycznego.

Tabela 45

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródło finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponad normatywnym hałasem.	<ul style="list-style-type: none"> a) Ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu (transport drogowy i szynowy) b) Ograniczenie emisji hałasu pochodzącego z prowadzonej działalności gospodarczej i przemysłowej. c) Zapewnienie przestrzegania zasady strefowania (rozgraniczania terenów o zróżnicowanej funkcji) w planowaniu przestrzennym. 	<p>Zarządcy dróg.</p> <p>Użytkownicy środowiska WIOŚ</p> <p>Gminy Wojewoda</p>	2008-2011	<p>Budżet jednostek realizujących NFOŚiGW WFOŚiGW Fundusze pomocowe UE Środki własne użytkowników środowiska.</p>
2.	Promowanie działań mających na celu ograniczenie narażenia na hałas komunikacyjny i przemysłowy.	<ul style="list-style-type: none"> a) Opracowanie i realizacja programów ochrony środowiska przed hałasem o ile będą wymagane. b) Egzekwowanie ograniczeń prędkości ruchu na terenach zabudowanych. c) Rewitalizacja odcinków linii kolejowych i modernizacja taboru. d) Modernizacja i przebudowa dróg i ulic, z których hałas powoduje przekroczenia poziomów progowych dla terenów szczególnego zagrożenia hałasem. e) Realizacja zabezpieczeń akustycznych (ekrany akustyczne, wały ziemne, nasadzenia pasów zieleni). f) Zwiększenie izolacyjności budynków (np. poprzez wymianę okien) gdy inne sposoby ograniczenia hałasu emisji nie dają skutecznych rezultatów. 	<p>JST</p> <p>Policja</p> <p>Zarządzający ciągami komunikacyjnymi.</p> <p>Zarządcy dróg.</p> <p>Użytkownicy środowiska Zarządcy dróg</p> <p>Użytkownicy środowiska</p>	2008-2011	<p>Budżet jednostek realizujących NFOŚiGW WFOŚiGW Fundusze pomocowe UE Programy operacyjne Środki własne użytkowników środowiska.</p>

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL. 1.4. Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Tabela 46

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródło finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Identyfikacja zagrożeń promieniowania elektromagnetycznego.	a) Inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego. b) Pomiary pól elektromagnetycznych. c) Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących pól elektromagnetycznych. d) Wyznaczenie obszaru ograniczonego użytkowania terenu na którym występuje przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych).	WIOŚ Prowadzący instalacje Gminy Sejmik Województwa	2008-2011	Budżet jednostek realizujących NFOŚiGW WFOŚiGW Programy pomocowe/operacyjne. Środki własne użytkowników środowiska.
	Ochrona ludzi przed promieniowaniem elektromagnetycznym.	a) Wyodrębnianie obszarów i prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. b) Podnoszenie świadomości społeczeństwa o źródłach i stopniu oddziaływania pól elektromagnetycznych.	WIOŚ JST WIOŚ Wojewoda Marszałek	2008-2011	Budżet jednostek realizujących NFOŚiGW WFOŚiGW Fundusze pomocowe UE Programy operacyjne Środki własne użytkowników środowiska.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL 2. Poprawa gospodarki odpadami.

Tabela 47

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Poprawa gospodarki odpadami	<p>a) Minimalizacja ilości wytworzonych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego (zgodnego ze standardami unijnymi) systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów.</p> <p>b) Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska.</p> <p>c) Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska, w tym w szczególności ulegających biodegradacji.</p> <p>d) Kompleksowe rozwiązanie problemu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.</p> <p>e) Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów azbestowych.</p> <p>f) Unieszkodliwianie odpadów medycznych i weterynaryjnych.</p> <p>g) Działania edukacyjne w zakresie gospodarki odpadami.</p>	<p>Mieszkańcy, podmioty gospodarcze.</p> <p>Podmioty prowadzące instalacje</p> <p>Gminy</p> <p>Marszałek Województwa</p> <p>JST Użytkownicy środowiska.</p> <p>JST podmioty gospodarcze.</p> <p>JST, placówki edukacyjne</p>	2008-2015	Budżet podmiotów realizujących, Użytkowników środowiska, NFOŚiGW WFOŚiGW Środki pomocowe UE
2.	Minimalizacja ilości wytworzonych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów.	<p>a) Rekultywacji składowisk odpadów.</p> <p>b) Ograniczenie oddziaływania składowisk na środowisko.</p> <p>c) Całkowita eliminacja i unieszkodliwienie PCB.</p> <p>d) Wylimitowanie nielegalnego składowania odpadów.</p>	<p>Podmioty eksploatujące składowiska</p> <p>Zarządzający składowiskiem</p> <p>Posiadacze urządzeń zawierających PCB</p> <p>Gminy. PGL Lasy Państwowe.</p>	<p>2008-2009</p> <p>2008-2011</p>	Budżet jednostek realizujących Środki pomocowe UE NFOŚiGW WFOŚiGW

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

	<p>e) Intensyfikacja działań w zakresie wdrażania systemu gospodarki odpadami komunalnymi.</p> <p>f) Wdrażanie termicznych metod odzysku osadów.</p> <p>g) Wdrażanie metod fermentacji metanowej z wykorzystaniem energetycznego powstałego gazu w zakresie odchodów zwierzęcych, osadów ściekowych</p> <p>h) Zwiększenie udziału odzysku odpadów, w tym odzysku energii</p> <p>i) Kontynuacja prac nad systemem gromadzenia, odbioru i transportu, odzysku oraz recyklingu odpadów opakowaniowych.</p> <p>j) Stworzenie systemu stacjonarnych lub mobilnych punktów odbioru odpadów, w tym niebezpiecznych, wielkogabarytowych.</p> <p>k) Rozwój selektywnej zbiórki odpadów.</p> <p>l) Likwidacja mogilnika.</p> <p>m) Rozwój systemu zbiórki i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz odzysku w tym recyklingu odpadów pochodzących z demontażu pojazdów,</p> <p>n) Poprawa dostępu do informacji o miejscach zbiórki, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.</p> <p>o) Kontrola i monitoring wytwórców odpadów i podmiotów posiadających instalacje do unieszkodliwiania odpadów.</p> <p>p) Prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych dla mieszkańców oraz małych i średnich podmiotów gospodarczych.</p>	<p>Gminy</p> <p>Podmioty prowadzące instalacje.</p> <p>Gminy Podmioty prowadzące instalacje</p> <p>Podmioty prowadzące instalacje.</p> <p>Podmioty wprowadzające opakowania do obrotu</p> <p>Gminy</p> <p>Gminy</p> <p>Gmina Recz</p> <p>Podmioty gospodarcze</p> <p>JST, podmioty uczestniczące w systemie gospodarki odpadami komunalnymi.</p> <p>WIOŚ Starosta Marszałek Województwa</p> <p>JST Organizacje pozarządowe.</p>	<p>2008-2011</p>	<p>Budżet jednostek realizujących Środki pomocowe UE NFOŚiGW WFOŚiGW</p>
--	--	---	------------------	--

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL 3. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Tabela 48

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Ochrona gleb przed degradacją.	<ul style="list-style-type: none"> a) Promocja produkcji rolnej zapewniającej zrównoważone wykorzystanie gleb. b) Wdrażanie i upowszechnianie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. c) Kontrola obiektów hodowli zwierząt średnich i dużych oraz postępowania z gnojowicą. d) Ochrona gleb przed erozją i zakwaszeniem. e) Kontrola jakości gleb. f) Działania zmierzające do odkwaszenia gleb. g) Przestrzeganie zasad ochrony gleb w działalności gospodarczej (innej niż rolnictwo) 	<ul style="list-style-type: none"> ODR ARiMR ODR ARiMR SChR WIOŚ Właściciele gruntów SChR Właściciele i dzierżawcy gruntów rolnych Podmioty gospodarcze 	ciągłe	Budżet jednostek realizujących NFOŚiGW WFOŚiGW Środki pomocowe UE Środki własne użytkowników środowiska.
2.	Rekultywacja terenów zdegradowanych.	<ul style="list-style-type: none"> a) Rozwój systemu identyfikacji i monitoringu terenów zdegradowanych. b) Prowadzenie rekultywacji terenów zdegradowanych. c) Rekultywacja składowisk odpadów, których eksploatację zakończono przed 2002 r. d) Rozmierzanie obszarów po poligonach oraz usunięcie zanieczyszczeń gruntu. 	<ul style="list-style-type: none"> Wojewoda Właściciel terenu, Wojewoda Właściciel terenu Właściciel terenu 		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL 4. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego.

Tabela 49

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i ograniczenie skutków dla ludzi i środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> a) Nadzorowanie zakładów i instalacji stanowiących źródło poważnych awarii oraz aktualizacja rejestru potencjalnych sprawców poważnych awarii przemysłowych. b) Wyznaczanie drogowych tras transportu substancji niebezpiecznych, omijających w miarę możliwości tereny miejskie, mocno zurbanizowane oraz zorganizowanie miejsc postojowych dla środków transportujących takie substancje. c) Szkolenia dla administracji samorządowej i podmiotów gospodarczych. d) Wsparcie Państwowej Straży Pożarnej do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom. 	<p>Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej Komendant Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej WIOŚ</p> <p>Administracja gminna, powiatowa i wojewódzka</p> <p>Wojewoda, WIOŚ</p> <p>JST</p>	2008-2011	Budżet jednostek realizujących NFOŚiGW Środki pomocowe

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL 5. Ochrona złóż kopalin.

Tabela 50

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Nadzór nad eksploatacją złóż kopalin, racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniem kopalin, w tym kopalin towarzyszących.	Kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji.	Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu. Geolog Wojewódzki. Starosta	ciągłe	Budżet jednostek realizujących NFOŚiGW Środki pomocowe UE
2.	Ochrona obszarów występowania złóż kopalin przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację.	Sporządzanie wytycznych do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.	Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu. Geolog Wojewódzki. Starosta		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL 6. Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno - gospodarczego.

Tabela 51

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Opracowanie planów ochrony parków narodowych.	Plan ochrony dla Drawieńskiego Parku Narodowego.	Dyrektor Parku Narodowego.	Do 2014 r.	Budżet Państwa Źródła pozabudżetowe Ekofundusz Fundusze celowe
2.	Tworzenie nowych obszarów chronionych.	a) rezerwatów b) parków krajobrazowych c) obszarów chronionego krajobrazu	Wojewoda Rada Gminy	Proces ciągły	Budżet państwa Źródła pozabudżetowe WFOŚiGW EKOFUNDUSZ Fundusze celowe

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL 7. Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.

Tabela 52

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu ochrony środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> a) Tworzenie spójnych kompleksów leśnych szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów. b) Zwiększenie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych. c) Renaturyzacja obszarów leśnych, w tym obszarów wodno - błotnych i obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych. 	Lasy Państwowe Samorządy Właściciele gruntów	ciągły	Środki jednostek realizujących Fundusze pomocowe UE NFOŚiGW

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

CEL 8. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Tabela 53

L.p.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Monitoring i ocena jakości powietrza.	Aktualizacja inwentaryzacji emisji (kataster emisji) i rozwój narzędzi prognostycznych, w tym modelowania stanu zanieczyszczenia powietrza jako elementu oceny.	Marszałek JST WIOŚ	Zadanie ciągłe	Fundusze pomocowe UE
2.	Kontrola przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> a) Wyegzekwowanie obowiązków w zakresie ochrony środowiska, spoczywających na prowadzących instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego oraz zobowiązanych do posiadania pozwoleń w zakresie poszczególnych komponentów. b) Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez podmioty prowadzące działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów. c) Ochrona zasobów wód, w szczególności podziemnych, stanowiących źródło zaopatrzenia ludności w wodę do picia i potrzeb gospodarczych. d) Przestrzeganie przepisów o opakowaniach i odpadach opakowaniowych. e) Nadzór nad podmiotami uczestniczącymi w systemie handlu uprawnieniami do emisji. f) Ograniczanie zagrożeń do środowiska wynikających z działalności rolniczej. g) Przestrzeganie wymagań w zakresie postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska - PCB, azbest. h) Ograniczenie uciążliwości związanych z 	<ul style="list-style-type: none"> WIOŚ Organ wydający pozwolenie WIOŚ Organ wydający pozwolenie RZGW Inspekcja Handlowa WIOŚ Organ wydający zezwolenie Inspekcja Ochrony Roślin WIOŚ WIOŚ Organ wydający pozwolenie Gminy WIOŚ, Starosta 	2008-2013	Budżet państwa

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

		<p>ponadnormatywną emisją hałasu i pól elektromagnetycznych.</p> <p>i) Kontrola przestrzeganie przepisów ustawy o produktach biobójczych.</p> <p>j) Kontrola wnoszenia opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska.</p> <p>k) Kontrole wykonywania obowiązków użytkowników środowiska zgodnie z Ustawą o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.</p>	<p>Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Straż Pożarna, Inspekcja Handlowa, WIOŚ</p> <p>WIOŚ</p> <p>WIOŚ</p>		
3.	Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji.	<p>a) Opracowanie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej.</p> <p>b) Wspieranie projektów edukacji ekologicznej realizowanych przez różne instytucje.</p> <p>c) Egzekwowanie wiedzy o środowisku i jego ochronie od wszystkich pracowników sektora publicznego oraz zapewnienie doskonalenia tej wiedzy.</p>	<p>Administracja rządowa i samorządowa, organizacje pozarządowe Park Narodowy i Park Krajobrazowy PGL Lasy Państwowe</p>	2008-2010	<p>Budżet Państwa Budżet podmiotów realizujących NFOŚiGW WFOŚiGW PFOŚiGW GFOŚiGW Programy pomocowe UE</p>

5.2. Edukacja ekologiczna.

Zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa warunkiem koniecznym do realizacji celów zarówno w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych jak i poprawy jakości środowiska jest dobrze zorganizowany system edukacji. W tym celu należy opracować powiatowy program edukacji. Program ten może obejmować następujące działania:

- 1) Edukację dzieci i młodzieży;
- 2) Szkolenia pracowników samorządowych;
- 3) Zakup specjalistycznych publikacji;
- 4) Edukację dorosłych poprzez: artykuły w lokalnej prasie, na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Choszcznie;
- 5) Prenumeratę specjalistycznych czasopism;
- 6) Współorganizację konkursów przyrodniczych, akcji sprzątania świata itp.

Elementy edukacji ekologicznej można włączyć również do organizowanych corocznie w gminach imprez typu: Dni Choszczna, Drawna, Pełczyc czy Recza, Dożynki itp.

5.3. System Informacji o Środowisku.

Jednym z elementów zarządzania środowiskiem jest powszechny dostęp do informacji o środowisku. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Choszcznie prowadzony jest publicznie dostępny wykaz danych o środowisku. Obejmuje on swoim zakresem wszelkie dokumenty określone w art. 19 w/w ustawy. Publicznie dostępny wykaz danych w powiecie choszczeńskim prowadzony jest przy pomocy Ekoportalu.

Obowiązek prowadzenia w BIP publicznego dostępnego wykazu danych o środowisku spoczywa również na gminach.

VI. REALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.

6.1. Finansowanie programu ochrony środowiska.

Realizacja zadań wytyczonych w Programie Ochrony Środowiska wiąże się z nakładami finansowymi. Źródła finansowania są zróżnicowane, w zależności od rodzaju planowanego działania.

Środki na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska pochodzić mogą z następujących źródeł:

- ✓ Krajowe: pochodzące z budżetu państwa, budżetów samorządów, pozabudżetowych instytucji publicznych, dofinansowanie gminnego, powiatowego, wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kredyty (np. BOŚ).
- ✓ Programy pomocowe UE np: fundusze spójności, fundusze strukturalne, programy operacyjne, regionalne programy operacyjne itd.
- ✓ W przypadku gospodarki odpadami obok wymienionych powyżej źródeł finansowania środki na częściowe pokrycie kosztów jego realizacji można uzyskać od organizacji odzysku, a także ze sprzedaży opakowań i surowców wtórnych.
- ✓ Środki niepubliczne: pochodzące z dochodów przedsiębiorstw, inwestorów, banków komercyjnych itd.

Należy zaznaczyć, że wszystkie instytucje udzielające pomocy finansowej w dziedzinie ochrony środowiska wymagają od inwestora nie tylko wypełnienia odpowiedniego wniosku, ale również przedstawienia szeregu opracowań i dokumentacji dotyczących danego przedsięwzięcia.

6.1.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

- ✓ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

- Ochrona powietrza
- Ochrona wód i gospodarka wodna
- Ochrona powierzchni ziemi
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo
- Geologia i górnictwo
- Edukacja ekologiczna
- Państwowy Monitoring Środowiska
- Programy międzydziedzinowe
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
- Ekspertyzy i prace badawcze

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być: jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, instytucje i urzędy, szkoły wyższe i uczelnie, jednostki organizacyjne ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), administracja państwowa, osoby fizyczne.

W Narodowym Funduszu (NF) stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

✓ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie wspiera działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu Pomorza Zachodniego, zgodnie z Narodowym Planem Rozwoju, Polityką Ekologiczną Państwa i strategią rozwoju województwa zachodniopomorskiego, poprzez preferencyjne dofinansowanie przedsięwzięć, służących realizacji celów zapisanych w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz zapewniających jak największy poziom absorpcji środków unijnych dla osiągnięcia w województwie zachodniopomorskim stanu środowiska, spełniającego ustalenia warunków akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Wojewódzki Fundusz udziela pożyczek i dotacji oraz przekazuje środki jednostkom budżetowym, na podstawie umowy zawartej z podmiotem realizującym zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, po rozpatrzeniu wniosku

sporządzonego przez ten podmiot według odpowiednich wzorów stosowanych w Wojewódzkim Funduszu.

✓ **Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.**

Środki powiatowego funduszu można przeznaczyć na:

- wspomaganie działalności związanych z: edukacją ekologiczną oraz propagowaniem działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju, wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła, wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku, realizowaniem zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej, realizacji przedsięwzięć związanych z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków, wspieraniu wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy prowadzeniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii, wspieraniu ekologicznych form transportu, wspieraniu działań z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujących na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzeniu gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody, realizacji przedsięwzięć związanych z: gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi, ochroną powietrza, ochroną wód, profilaktyką zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska;
- prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy;
- inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

6.1.2. EkoFundusz.

Środki EkoFunduszu pochodzą z bezzwrotnej pomocy zagranicznej i z tzw. ekokonwersji (zamianę kwot polskiego długu zagranicznego na środki inwestycyjne w dziedzinie ochrony środowiska). Zadaniem EkoFunduszu jest dofinansowywanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają przynieść efekt w skali nie

tylko regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe w skali europejskiej, a nawet światowej. W Statucie EkoFunduszu pięć sektorów ochrony środowiska uznanych zostało za dziedziny priorytetowe. Są nimi:

- ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu;
- ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona zasobów wody pitnej;
- ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (ochrona klimatu);
- ochrona różnorodności biologicznej;
- racjonalizacja gospodarki odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych.

EkoFundusz udziela wsparcia finansowego w formie preferencyjnych pożyczek lub/i bezzwrotnych dotacji. Pomoc finansową uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska (w ich fazie implementacyjnej), a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne.

Wszystkie wnioski o dofinansowanie oceniane są w EkoFunduszu z punktu widzenia ekologicznego, technologicznego, ekonomicznego i organizacyjnego. Aby otrzymać pożyczkę lub/i dotację wszystkie te oceny muszą być pozytywne, a Inwestor musi wykazać się wiarygodnością finansową i posiadaniem zabezpieczeń, a także zapewnieniem pełnego finansowania projektu w części nie objętej dofinansowaniem EkoFunduszu.

EkoFundusz nie dofinansowuje badań naukowych, akcji pomiarowych i edukacyjnych, konferencji i sympozjów, tworzenia i prowadzenia systemów monitoringu środowiska, wszelkiego rodzaju studiów i opracowań oraz tworzenia dokumentacji projektowej.

6.1.3. Bank Ochrony Środowiska (BOŚ).

Bank Ochrony Środowiska udziela kredytów ze środków własnych oraz środków NFOŚiGW i WFOŚiGW z przeznaczeniem na inwestycje służące likwidacji degradacji i ochronę środowiska.

Na bazie wieloletniego doświadczenia BOŚ realizuje zadania związane z jego proekologiczną misją, współpracuje z organizacjami zajmującymi się finansowaniem ochrony środowiska tj. Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszem Spójności i Funduszami Strukturalnymi.

Bank oferuje następujące kredyty:

- ✓ kredyty na przedsięwzięcia z zakresu termomodernizacji;
- ✓ kredyty na urządzenia i wyroby służące ochronie środowiska;
- ✓ kredyty agroturystyczne;
- ✓ na zaopatrzenie wsi w wodę;

We współpracy z WFOŚiGW woj. zachodniopomorskiego kredyty na:

- ✓ inwestycje polegające na przebudowie kotłowni opalanych paliwem stałym (węgiel, koks, miał węglowy) na gazowe, olejowe lub zasilane energią elektryczną, przynoszące określony efekt w postaci zmniejszenia zużycia energii tj. zakup wraz z montażem;
- ✓ inwestycje wykorzystujące odnawialne źródło energii, przynoszące wymierny efekt ekologiczny w wyniku pozyskania energii w sposób inny niż tradycyjny tj. zakup wraz z montażem;
- ✓ zakup, budowę i instalację małych (o przepustowości do 100 m³/d) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków;
- ✓ zadania inwestycyjne polegające na zakupie i montażu stolarki (okna i drzwi) oraz dociepleniu obiektu, przynoszące wymierny efekt w postaci zmniejszenia zużycia energii;
- ✓ wymianę powierzchni dachowych azbestowych i/albo elewacji z płyt azbestowych.

6.1.4. Program operacyjny „Infrastruktura i środowisko.”

Program ten jest podstawowym źródłem finansowania działań związanych z ochroną środowiska w latach 2007-2013, finansowany z Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Wsparcie w ramach tego programu będzie polegało na udzieleniu poszczególnym beneficjentom bezzwrotnych grantów na zrefinansowanie części poniesionych kosztów kwalifikowanych. Generalnie program stawia sobie dwa zasadnicze cele. Pierwszym z nich jest poprawa infrastruktury, szczególnie drogowej. Drugi cel wiąże się z realizacją zadań dotyczących ochrony środowiska. Spośród 17 osi priorytetowych, 7 ma charakter środowiskowy.

Oś priorytetowa I - Gospodarka wodościekowa.

Działanie przeznaczone jest dla aglomeracji powyżej 15 tys. RLM w celu zapewnienia właściwego oczyszczania ścieków oraz zwiększenia dostępności do kanalizacji zbiorczej. Beneficjentami tego działania będą jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oraz podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Planowany budżet wynosi 3 205 882 353 euro, z czego 2 mld 725 mln euro pochodzą będzie ze środków UE.

Oś priorytetowa II - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

Działania w ramach II osi mają w zamierzeniach doprowadzić do wdrożenia nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, kompleksowego rozwiązania problemu zagospodarowania odpadów niebezpiecznych oraz zmniejszenia zagrożenia dla zdrowia i poprawy jakości życia ludności. Beneficjentami będą m.in. jednostki samorządu terytorialnego. Na realizację zadań przeznaczonych jest 1,4 mld euro z czego 1,19 mld euro będzie stanowił wkład UE.

Oś priorytetowa III - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.

Celem działań jest zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz minimalizacja negatywnych zjawisk naturalnych, przeciwdziałanie poważnym awariom, zapewnienie dobrego stanu wód przybrzeżnych oraz wzmocnienie procesów decyzyjnych przez zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Beneficjentami będą m.in. jednostki samorządu terytorialnego, zarządy gospodarki wodnej, urzędy morskie.

Budżet wynosi 641 176 471 euro, w tym 545 mln euro pochodzą będzie ze środków UE.

Oś priorytetowa IV- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska.

Celem jest ograniczenie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do prawa wspólnotowego przez wdrożenie nowoczesnych, przyjaznych dla środowiska technologii. Beneficjentami będą duże przedsiębiorstwa.

Na cele wyznaczone w tej osi priorytetowej przeznaczonych zostanie 667 mln euro, w tym 200 mln euro stanowią będą środki UE.

Oś priorytetowa V - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.

Działania podjęte w ramach osi V mają na celu ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat jego zasobów i zmniejszenie różnorodności biologicznej. Oś priorytetowa wprowadzona została ze względu na sieć Natura 2000.

Przedstawione przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przez jednostki sprawujące nadzór nad obszarami chronionymi, parki narodowe, parki krajobrazowe

i ich zespoły, nadleśnictwa i ich grupy, organizacje pozarządowe i jednostki naukowe.

Budżet to 105 647 059 euro, z czego 89,8 mln euro to wkład Unii Europejskiej.

Oś priorytetowa VII - Transport przyjazny środowisku.

Celem jest zwiększenie udziału przyjaznych środowisku gałęzi transportu. Przewiduje się realizację projektów dotyczących budowy i modernizacji infrastruktury, zakupu niezbędnego sprzętu oraz taboru dla potrzeb związanych z modernizowaną infrastrukturą. Beneficjentami będą mogły być m.in. jednostki samorządu terytorialnego.

Oś priorytetowa X - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku.

Przedsięwzięcie ma na celu poprawę bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetyki na środowisko. Finansowane będą przedsięwzięcia zmierzające do zmniejszenia energochłonności oraz zwiększenia wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Beneficjentami będą przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, jednostki administracji rządowej, szkoły, kościoły itd.

Budżet wyniesie 1 373 341 1476 euro, z czego 732, 2 mln euro pochodzić będzie ze środków unijnych.

6.1.5. Regionalne Programy Operacyjne.

Dla każdego polskiego województwa zostały opracowane Regionalne Programy Operacyjne oparte o strategię rozwoju danego województwa. Instytucjami zarządzającymi są zarządy województw. Finansowane są ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Głównymi grupami beneficjentów będą: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, parki narodowe i krajobrazowe, Lasy Państwowe, organizacje pozarządowe, jednostki naukowe, szkoły wyższe, przedsiębiorcy itd.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 jest dokumentem strategicznym określającym priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania środków unijnych tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Województwie Zachodniopomorskim w latach 2007-2013.

Obszary priorytetowe RPO WZ określają ustanowione dla programu następujące osie priorytetowe:

Oś priorytetowa 1. Gospodarka – Innowacje – Technologie;

Oś priorytetowa 2. Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej;

Oś priorytetowa 3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego;

Oś priorytetowa 4. Infrastruktura ochrony środowiska;

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Oś priorytetowa 5. Turystyka, kultura i rewitalizacja;

Oś priorytetowa 6. Rozwój funkcji metropolitalnych;

Oś priorytetowa 7. Rozwój infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia.

Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna.

W ramach w/w osi priorytetowych szczególne znaczenie dla ochrony środowiska ma Oś priorytetowa 4. Infrastruktura ochrony środowiska obejmująca swoim zakresem działania związane z: energią odnawialną, gospodarką odpadami, zaopatrzeniem w wodę i oczyszczaniem ścieków, ochroną powietrza czy ochroną przyrody.

6.2. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska.

Warunkiem realizacji Programu Ochrony Środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym programem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do Powiatowego Programu Ochrony Środowiska jednostką, na której będą spoczywały zadania zarządzania tym programem będzie Starostwo Powiatowe. Jednak całościowe zarządzanie środowiskiem w powiecie będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla powiatowego są jeszcze szczeble wojewódzki i gminny obejmujące działania podejmowane w skali województwa i gminy, a także szczeble jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Na każdą z jednostek administracyjnych nałożone są zadania określone ogólnie w ustawach o samorządzie terytorialnym (tabela 54). Szczegółowy zakres działań poszczególnych jednostek określają przepisy szczególne np. Prawo wodne, Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach, ustawa o ochronie przyrody i inne.

Ustawowe zadania poszczególnych organów samorządowych

Tabela 54

Jednostka administracyjna	Zakres obowiązków
Powiat	<ul style="list-style-type: none"> • nadzór budowlany; • gospodarka wodna; • ochrona środowiska i przyrody; • ochrona przeciwpowodziowa; • zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska; • promocja i ochrona zdrowia; • edukacja ekologiczna; • administracja geologiczna
Gmina	<ul style="list-style-type: none"> • gospodarka odpadami komunalnymi; • zaopatrzenie w wodę dla celów komunalnych; • oczyszczanie ścieków komunalnych;

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

	• tworzenie prawa miejscowego w zakresie gospodarki przestrzennej;• tworzenie niektórych obszarów chronionych;• ochrona i tworzenie terenów zieleni gminnej i parkowej oraz zadrzewień;• wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;• prowadzenie kampanii i programów edukacyjnych.

6.2.1. Instrumenty prawne.

Do instrumentów prawnych należą głównie:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii (pobór wód, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza) oraz pozwolenia zintegrowane;
- decyzje zatwierdzające programy gospodarki odpadami, zezwolenia na odzysk, unieszkodliwianie, transport i zbieranie odpadów;
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznawanie i wydobywanie kopalin;
- przepisy prawne nakładające obowiązki wykonania ocen, raportów oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, opiniowanie i uzgadnianie tych przedsięwzięć.
- zgody (np. na wyłączanie z produkcji gruntów rolnych i leśnych, gospodarcze wykorzystanie odpadów);
- uchwały rad gmin zatwierdzające plany zagospodarowania przestrzennego;
- pozwolenia na budowę;
- inne decyzje wynikające z przepisów szczególnych;

Szczególnym instrumentem prawnym jest obowiązek monitoringu czyli pomiaru stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska.

6.2.2. Instrumenty finansowe.

Do instrumentów finansowych zaliczamy:

- opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisje gazów i pyłów do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, za umieszczanie odpadów na składowiskach, za powierzchnie, z której odprowadzane są ścieki;
- administracyjne kary pieniężne;
- dotacje z europejskich funduszy strukturalnych udzielane za pośrednictwem właściwych programów operacyjnych;
- kredyty, w tym umarzalne i dotacje z funduszy ochrony środowiska;
- pomoc publiczna w postaci zwolnień i ulg podatkowych, odroczeń i umorzeń;

- udzielanie gwarancji finansowych dla projektowanych zadań;
- tworzenie rynku uprawnień do emisji zanieczyszczeń;

6.2.3. Instrumenty społeczne.

Jako najważniejszy instrument społeczny należy wymienić współdziałanie. Ma ono na celu wypracowanie akceptacji społeczeństwa dla realizacji celów i zadań POŚ.

Wśród instrumentów społecznych istotne znaczenie dla efektywnej realizacji POŚ mają:

- współdziałanie, które powinno polegać na konsultacjach społecznych oraz współpracy samorządów;
- upowszechnianie wśród społeczności informacji o środowisku;
- edukacja ekologiczna, mająca na celu kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i postaw;
- wspieranie organizacji samorządowych i grup nieformalnych, działających w sferze ochrony środowiska.

6.2.4. Instrumenty strukturalne.

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne np. strategię rozwoju wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Nadrzędnym dokumentem może być strategia rozwoju powiatu jako dokument wytyczający główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska itp. Mimo, że powiaty nie mają obowiązku opracowywania takiej strategii istnieje Strategia Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego na lata 2007-2013.

Ochrona środowiska na terenie powiatu wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki jak i codziennego życia jego mieszkańców.

6.3. Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska.

6.3.1. Zasady monitoringu.

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje programu. Należy użyć do oceny realizacji Programu Ochrony Środowiska model wskaźnikowy, który będzie miarą zmian zachodzących w powiecie.

Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach:

- monitoring środowiska;
- monitoring programu;

Monitoring środowiska - system kontroli środowiska jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiary poziomów emisji i imisji, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, są wykonywane w ramach działalności np. Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej, Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, a przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych, użytków ekologicznych) znany jest instytucjom takim jak np. Urzędy Gmin, Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych, Dyrekcje Parków Krajobrazowych.

Monitoring programu - monitorowanie realizacji poszczególnych zadań programu powinno się odbywać co 2 lata na podstawie zestawienia planu działań przewidzianych do realizacji oraz przy wykorzystaniu wskaźników środowiska wyznaczonych jednakowo dla województwa, powiatu i gmin. W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, pieniędzy, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w programie zadań priorytetowych.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

6.3.2. Monitorowanie założonych efektów ekologicznych.

W ocenie postępu wdrażania Programu Ochrony Środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych, jakie powinna przynieść realizacja wyznaczonych celów.

Postęp we wdrażaniu programu należy mierzyć wymienionymi w tabeli nr 55 wskaźnikami. N/w wskaźniki powinny być użyte zarówno na poziomie powiatu jak i gminy, gdyż posłużenie się nimi przy sporządzaniu co 2 lata obowiązkowych raportów z realizacji programów i planów umożliwi analizę porównawczą wykonania zadań w ramach programów na wszystkich szczeblach. Rokiem bazowym będzie rok 2006 r.

Postęp wdrażania programu będziemy mierzyć wskaźnikami:

- ✓ *wskaźniki presji na środowisko* - wskazują główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych;
- ✓ *wskaźniki stanu środowiska* - odnoszą się do jakości środowiska i jakości jego zasobów. Podstawą ich określania są wyniki badań i pomiarów uzyskane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska;
- ✓ *wskaźniki reakcji działań zapobiegawczych* - pokazują działania podejmowane przez społeczeństwo lub określoną instytucję w celu poprawy jakości środowiska lub złagodzeniu presji na środowisko;

Wskaźniki proponowane do oceny powiatowego i gminnych programów ochrony środowiska

Tabela 55

Lp.	Wskaźniki	Stan wyjściowy (2006 r.)	Stan na 2008 r.	Stan na 2010 r.
CEL 1 Poprawa jakości środowiska				
CEL 1.1. Poprawa gospodarki wodnej				
Wskaźniki presji				
1.	Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm ³ .	2140,2 dam ³ /rok		
2.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych po oczyszczeniu kg/rok:			
	BTZ ₅	18 815		
	ChZT	75 531		
	Zawiesina	23 088		
	azot ogólny	16 891		
	fosfor ogólny	2 584		
3.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych po oczyszczeniu kg/rok (odprowadzane do wód lub ziemi):			
	BTZ ₅	23		
	ChZT	103		
	Zawiesina	215		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

	azot ogólny	0		
	fosfor ogólny	0		
4.	Użytki rolne [tys ha]: ogółem	67 896		
	Grunty orne	56 666		
	Sady	190		
	Łąki	6505		
	Pastwiska	2951		
5.	Zużycie nawozów sztucznych kg/h: ogółem (NPK), azotowe (N), fosforowe (P ₂ O ₅), potasowe.	b.d.		
6.	Liczba zwierząt hodowlanych w przeliczeniu na DJP.	b.d.		
7.	Ilość i rodzaj ferm IPPC.	Razem 10, w tym: 6 ferm trzody chlewnej 4 fermy drobiu		
8.	Ładunki zanieczyszczeń odprowadzanych do Bałtyku rzekami [T/r]: BZT ₅ , fosfor, azot.	n.d.		
Wskaźnik stanu środowiska				
9.	Stan jakości wód – klasyfikacja ogólna.	b.d.		
10.	Stan jakości wód według użytkownika wód.	b.d.		
11.	Stan jakości wód pod względem podatności na eutrofizację.	b.d.		
Wskaźniki reakcji				
9.	Komunalne oczyszczalnie ścieków [szt]:			
	mechaniczne	1		
	mechaniczno – chemiczne	0		
	biologiczne	17		
	z podwyższonym usuwaniem miogenów	2		
10.	Przepustowość komunalnych oczyszczalni ścieków (wg projektu) m ³ /dobę:			
	mechaniczne	120		
	mechaniczno – chemiczne	-		
	biologiczne	5002		
	z podwyższonym usuwaniem biogenów	4541		
11.	Ścieki oczyszczane w komunalnych oczyszczalniach ścieków [hm ³):			
	odprowadzane ogółem	1305,9		
	oczyszczane razem	1295		
	oczyszczane mechanicznie	11		
	oczyszczane chemicznie	-		
	oczyszczane biologicznie	419		
	oczyszczane z podważonym usuwaniami biogenów.	865		
12.	Ludność obsługiwana przez komunalne oczyszczalnie ścieków w %:			
	ogółem	69,7		
	mechanicznie	0,68		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

	chemicznie	-		
	biologicznie	31,88		
	z podwyższonym usuwaniem biogenów.	37,09		
13.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności:			
	ogółem	69,66		
	miasta	99,57		
	wieś	42,25		
14.	Przemysłowe oczyszczalnie ścieków [szt]:			
	mechaniczne	0		
	chemiczne	0		
	biologiczne	1		
	z podwyższonym usuwaniem biogenów	0		
15.	Przepustowość przemysłowych oczyszczalni ścieków (wg projektu) [m ³ /dobe]:			
	mechaniczne	0		
	chemiczne	0		
	biologiczne	55		
	z podwyższonym usuwaniem biogenów.	0		
16.	Wodociągi:			
	długość czynnej sieci rozdzielczej w km	314,8		
	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania [szt],	5552		
	Woda dostarczona gospodarstwu domowemu w dam ³	1735,5		
	ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % (w miastach)	97,5		
17.	Kanalizacja:			
	długość czynnej sieci kanalizacyjnej w km	199,3		
	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt],	2486		
	Ścieki odprowadzone w dam ³	1305,9		
	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w %.	93		
18.	Regulacja rzek [km]	b.d.		
19.	Ochrona gruntów przed powodzią (ha)	b.d.		
20.	Budowa/remont jazów [kpl]	b.d.		
21.	Budowa przepławek [kpl]	b.d.		
CEL 1.2. Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza				
Wskaźniki presji				
1.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza w tys. ton: - źródła punktowe, - powierzchniowe, - liniowe	Ogółem 63 t/rok		
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych w SO ₂ , NO ₂ , CO ₂ do powietrza, w tys. ton tym: - źródła punktowe, - powierzchniowe, - liniowe.	Ogółem: 13 544 t SO ₂ - 69 t/r NO - 23 t/r CO ₂ - 13 419 t/r		
3.	Emisja LZO w tonach.	b.d.		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Wskaźniki stanu środowiska				
4.	Ocena jakości powietrza - liczba stref w powiecie wymagających programów naprawczych w zakresie ochrony powietrza.	0		
Wskaźniki reakcji				
5.	Stopień redukcji zanieczyszczeń w zakładach: pyłowych, gazowych w %.	b.d.		
6.	Odbiorcy gazu z sieci w gospodarstwach domowych.	7410		
7.	Zużycie energii elektrycznej w MWh	29 154		
8.	Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w MWh	b.d.		
9.	Zainstalowana moc elektryczna ze źródeł odnawialnych w MW.	b.d.		
10.	% produkcji energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem.	b.d.		
11.	Długość wybudowanej sieci gazowej [km].	302,6 km		
CEL 1.3. Poprawa klimatu akustycznego				
Wskaźnik presji				
1.	Stosunek liczby pojazdów do długości dróg na drogach wojewódzkich i międzynarodowych.	b.d.		
2.	Liczba ośrodków miejskich nie posiadających obwodnic przy :			
	Drogach wojewódzkich	3 (gmina: Pełczyce, Choszczno Drawno).		
	Przy drogach krajowych.	1- gm. Recz		
Wskaźniki stanu				
3.	Ocena spełnienia standardów akustycznych.	b.d.		
Wskaźniki reakcji				
4	Długość wyremontowanych dróg w km na obszarach zabudowanych.	b.d.		
5.	Ilość wybudowanych zabezpieczeń przed hałasem komunikacyjnym.	b.d.		
6.	Długość wybudowanych obwodnic w powiecie w km.	0		
7.	Liczba przygotowanych i realizowanych programów ochrony przed hałasem.	0		
CEL 2 Poprawa gospodarki odpadami				
Wskaźniki presji				
1.	Ilość odpadów wytworzonych (tys.ton): komunalne innych niż komunalne	8,9 10,3		
2.	Procentowy udział odpadów rocznie deponowanych na składowiskach: komunalne innych niż komunalne	 b.d.		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

		b.d.		
Wskaźniki stanu				
3.	Gospodarowanie odpadami w % w tym : - unieszkodliwianie przez składowanie. - odzysk, - unieszkodliwianie inaczej niż składowanie, - magazynowanie.	b.d. b.d. b.d. b.d.		
4.	Liczba składowisk odpadów ogółem [szt] w tym: - komunalnych, - przemysłowych - mogilników.	3 2 0 1		
Wskaźniki reakcji				
5.	Ilość składowisk zlikwidowanych w tym: - mogilników, - przemysłowych, - komunalnych.	0 0 0		
6.	Ilość składowisk wyłączonych z eksploatacji w tym: - przemysłowych, - komunalnych	0 0		
7.	Poziom odzysku odpadów przemysłowych z wyłączeniem fosfogipsów [%].	b.d.		
8.	Poziom odzysku odpadów opakowaniowych zebranych w gminach [%], w tym: - szkła - papieru i tektury.	b.d. b.d.		
CEL 3. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych				
Wskaźniki stanu				
1.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji, w tym w wyniku wydobywania kopalin [ha].	16,91 ha w tym w wyniku wydobywania kopalin: 7,2088 ha*		
Wskaźniki reakcji				
2.	Powierzchnia zrehabilitowanych terenów uznanych za zdegradowane zgodnie z rejestrem gruntów podlegających rekultywacji w [ha]	0,27		
Cel 4. Ochrona strefy brzegowej i zaplecza brzegów morskich oraz Zalewu Szczecińskiego				
Wskaźnik stanu				
1.	Linia brzegowa wymagająca budowy i ochrony umocnień brzegowych w km.	n.d.		
Wskaźnik reakcji				
2.	Wykonanie zabezpieczeń brzegów w km.	n.d.		
CEL 5. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego				

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

Wskaźnik presji				
1.	Ilość podmiotów produkujących oraz importujących spoza terenu Unii Europejskiej substancje chemiczne.	-		
2.	Ilość potencjalnych sprawców poważnej awarii przemysłowych.	1		
Wskaźnik stanu				
3.	Ilość wypadków w transporcie z udziałem substancji niebezpiecznych w powiecie.	1.		
Wskaźnik reakcji				
4.	Ilość kontroli potencjalnych sprawców poważnych awarii, w tym % stwierdzonych naruszeń.	b.d.		
CEL 6. Ochrona złóż kopalin				
Wskaźnik stanu				
1.	Ilość udzielonych koncesji na eksploatację kopalin w sztukach z wyszczególnieniem jakich kopalin dotyczą i wielkości wydobycia w tonach.	0		
Wskaźnik reakcji				
2.	Liczba kontroli w zakresie udzielonych koncesji, procentowy udział kontroli ze stwierdzonymi naruszeniami.	0		
CEL 7. Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno - gospodarczego				
Wskaźniki stanu				
1.	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w ha w podziale na poszczególne formy ochrony przewidziane prawem.	Drawieński Park Narodowy: 1900,7 ha Rezerваты: 40,9 ha Parki Krajobrazowe: 573,85 ha OChK: 67 241,20 ha Użytki ekologiczne: 130,5 ha Pomniki przyrody 100 szt.		
Wskaźniki reakcji				
2.	Transgeniczne obszary chronione w ha.	n.d.		
3.	Nowe obszary chronione w ha.	b.d.		
4.	Liczba opracowanych planów ochrony.	b.d.		
5.	Procentowy udział obszarów Natura 2000 posiadających zatwierdzoną dokumentację.	b.d.		
6.	Przyrost powierzchni prawnie chronionej w %.	b.d.		
CEL 8. Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.				
Wskaźniki presji				
1.	Zanieczyszczenie powietrza (emisja i imisja) wg wskaźników presji dla Celu 1.2.	b.d.		
2.	Struktura lasów (iglaste, liściaste) w %.	<u>Nadl. Choszczno</u> Liściaste: 50,6 % Iglaste: 49,4 % <u>Nadl. Głusko</u> Iglaste: 97,2 % Liściaste: 2,80 % <u>Nadl. Drawno.</u>		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

		<p>Iglaste – 87,3 % Liściaste – 12,7 % <u>Nadl. Bierzwnik:</u> Iglaste – 50,41 % Liściaste – 49,59% Pozostałe nadleśnictwa tj. Strzelce Krajeńskie, Dobrzany, Barlinek: b.d.</p>		
3.	Liczba zarejestrowanych pożarów.	<p><u>Nadl. Choszczno</u> 3 pożary <u>Nadl. Głusko</u> 4 pożary <u>Nadl. Drawno.</u> 6 pożarów <u>Nadl. Bierzwnik:</u> 9 Pozostałe nadleśnictwa tj. Strzelce Krajeńskie, Dobrzany, Barlinek: b.d.</p>		
4.	Pozyskanie drewna w dam ³ z wyszczególnieniem drewna z obszarów zadrzewień [%] i tak zwanych cięć pielęgnacyjnych i porządkujących [%] z powiatu choszczeńskiego	<p><u>Nadl. Choszczno</u> b.d. <u>Nadl. Głusko</u> Z zadrzewień 0% Użytkowanie rębne – 12,77 dam³ Użytkowanie przedrębne: 9,65 dam³ <u>Nadl. Drawno:</u> pozyskanie ogółem 75904 m³ grubizny, w tym 33702 m³ z cięć pielęgnacyjnych. <u>Nadl. Bierzwnik:</u> Ogółem 79 dam³ w tym z zadrzewień 0% i cięć pielęgnacyjnych 50%. Pozostałe nadleśnictwa tj. Strzelce Krajeńskie, Dobrzany, Barlinek: b.d.</p>		
5.	Struktura użytkowania gruntów w % leżących na terenie powiatu choszczeńskiego.	<p><u>Nadl. Choszczno:</u> b.d. <u>Nadl. Głusko</u> R: 1,02%, W-0,03 %, Tr – 0,17%, N- 0,98%, B - 0,04% <u>Nadl. Drawno:</u> Ls – 19228,52 ha Lz – 35,53 ha Uż.rolne – 533,12 B – 10,64 ha Uz. ekol. - 81,53 N – 691,99 ha W – 46,47 Tr – 27,88 ha <u>Nadl. Bierzwnik:</u> Ls – 94,5 %</p>		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

		R - 1,8 % Ł - 1,2% N - 2,5 % Pozostałe nadleśnictwa tj. Strzelce Krajeńskie, Dobrzany, Barlinek: b.d		
6.	Powierzchnia obszarów leśnych w ha ogółem dla powiatu choszczeńskiego.	52 008,9		
7.	Zalesienie w %.	0		
8.	Powierzchnia lasów zniszczona przez pożary (w ha).	<u>Nadl. Choszczno</u> 0,27 ha <u>Nadl. Głusko</u> 1,02 ha <u>Nadl. Drawno.</u> 0,24 <u>Nadl. Bierzwnik:</u> 0 Pozostałe nadleśnictwa tj. Strzelce Krajeńskie, Dobrzany, Barlinek: b.d.		
9.	Powierzchnia lasów uszkodzonych przez grzyby i szkodniki.	Jedynie w Nadl. Bierzwnik 500 ha.		
Wskaźnik reakcji				
10.	Odnowienia i zalesienia w ha, z wyszczególnieniem obszarów sztucznych (tereny rolnicze) i naturalnych.	0		
11.	Powierzchnia lasów poddana renaturyzacji w ha.	b.d.		
CEL 9 Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa - dla tego nie celu nie wyodrębniono wskaźników jak wyżej				
Wskaźniki				
1.	Procentowy udział ilości wykonanych badań monitoringowych do planowanych zgodnie z Prawem Wodnym.	n.d.		
2.	Procentowy udział wykonanych badań i obliczeń w celu dokonania oceny jakości powietrza zgodnie z Prawem Ochrony Środowiska w stosunku do planowanych.	n.d.		
3.	Procentowy udział wykonanych badań monitoringowych i ocen (hałas i promieniowanie elektromagnetyczne) do ilości badań i ocen planowanych w cyklu rocznym zgodnie z Prawem Ochrony Środowiska.	n.d.		
4.	Procentowy udział kontroli użytkowników środowiska wykonanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie do planowanych (w podziale na działania i kierunki działań dla celu 9).	n.d.		
5.	Procentowy udział kontroli stwierdzających naruszenie przepisów prawa (w podziale na			

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

	kierunki działań w celu 9)			
6.	Procentowy udział kontroli interwencyjnych w ogólnej ilości kontroli (w podziale na działania i kierunki działań dla celu 9).			
7.	Liczba opracowanych i liczba wdrożonych wojewódzkich, powiatowych i gminnych [programów edukacji ekologicznej].	0		
8.	Liczba szkoleń w zakresie wiedzy ekologicznej.	-		
Wskaźniki ekonomiczne				
9.	Wydatki inwestycyjne na modernizację bazy laboratoryjnej i informatycznej systemu monitoringu i kontroli środowiska w tys. zł z uwzględnieniem źródeł finansowania.	Działalność badawczo rozwojowa - 0 tys. zł		
10.	Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną .	Nakłady na środki trwałe służące: • gospodarce wodnej - 304,7 tys zł; • ochronie powietrza atmosferycznego i klimatu - 89 tys. zł; • ochronie powietrza i klimatu - redukcja zanieczyszczeń - 25 tys. zł • gospodarka ściekowa i ochrona wód - 3961,4 tys. zł.		
11.	Wydatki inwestycyjne - struktura finansowania projektów z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska (w podziale na poszczególne cele) w tys. zł.	-		
12.	Wydatki inwestycyjne - struktura finansowania projektów z funduszy UE (w podziale na poszczególne cele) w tys. zł.	-		
13.	Wydatki inwestycyjne - struktura finansowania ze środków budżetowych zadań (w podziale na poszczególne cele) w tys. zł.	-		

* - dane pochodzą z prowadzonego przez Starostę Choszczeńskiego rejestru gruntów zdewastowanych i zdegradowanych podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu.

VII. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.jedn. Dz.u. z 2008 r. Nr 25 poz. 150) organy wykonawcze gmin w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządzają gminne programy ochrony środowiska, z uwzględnieniem wymagań określających w szczególności:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań długoterminowych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Okres na jaki powinien zostać sporządzony program ochrony środowiska winien obejmować lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012-2015.

Program gminny powinien być spójny z programem powiatowym i powinien zawierać:

- ✓ aktualną ocenę stanu środowiska w poszczególnych gminach powiatu;
- ✓ najważniejsze zmiany, jakie zaszły w gospodarce gminy w ciągu lat, jakie upłynęły od przyjęcia obowiązującego programu ochrony środowiska oraz konsekwencje tych zmian dla środowiska, zmiany w środowisku i najważniejsze problemy jakie zostają do rozwiązania;
- ✓ podsumowanie i ogólną ocenę skuteczności polityki ekologicznej na terenie gminy na podstawie obowiązującego programu ochrony środowiska;
- ✓ wykaz i opis działań prowadzonych na terenie gminy na rzecz ochrony środowiska, a także zadań, których nie udało się zrealizować z uzasadnieniem przyczyn;
- ✓ informację o środkach przeznaczonych na cele środowiskowe w rozbiciu na środki wydatkowane z budżetów publicznych (państwa, województwa, powiatu, gminy), wsparcie zagraniczne, w tym wspólnotowe, środki przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń oraz – jeśli istnieje taka wiedza – środki prywatne mieszkańców;
- ✓ część strategiczną, a więc cele perspektywistyczne, średniookresowe i priorytetowe, a także kierunki działań i konkretne zadania;

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2008-2011
z perspektywą na lata 2012-2015**

- ✓ odniesienie do aktualnej polityki powiatu w zakresie ochrony środowiska.
- ✓ część finansowa, z określeniem źródła finansowania planowanych działań;
- ✓ informację o zarządzaniu programem, w tym wskazanie uczestników, określenie sposobów monitorowania realizacji programu oraz terminów sprawozdawania i aktualizacji. W/w terminy należy ustalać z uwzględnieniem art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 100 poz. 1085 z późn.zm).
- ✓ przyjęte w powiatowym programie mierniki (wskaźniki). Dla zachowania spójności z programem powiatowym należy przestrzegać ich stosowania.

Bibliografia:

▼ Akty prawne

- 1) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150);
- 2) Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2005 r. Nr 239 poz. 2019 z późn.zm);
- 3) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251);
- 4) Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu i czystości w gminach (t.jedn. z 2005 r. Nr 236 poz. 2008 z późn.zm);
- 5) Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze (t.jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 228 poz. 1947 z późn.zm);
- 6) Rozporządzenie Ministra Zdrowia w/s wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2007 r. Nr 61 poz. 417);
- 7) Rozporządzenie Ministra Środowiska w/s warunków jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. z 2006 r. Nr 135 poz. 984);
- 8) Rozporządzenie Ministra Środowiska w/s określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz.U. z 2001 r. Nr 92 poz. 1092);
- 9) Rozporządzenie Ministra Środowiska w/s specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U z 2004 r. Nr 229 poz. 2313);
- 10) Rozporządzenie Ministra Środowiska w/s typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt wymagających ochrony w formie wyznaczania obszarów Natura 2000 (Dz.U. z 2005 r., Nr 94 poz. 795);
- 11) Rozporządzenie Nr 9/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego w/s obszarów chronionego krajobrazu „F – Bierzwnik”;
- 12) Rozporządzenie Nr 7/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego w/s obszarów chronionego krajobrazu „E - Korytnica Rzeka”;
- 13) Rozporządzenie Nr 5/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego w/s obszarów chronionego krajobrazu „D - Choszczno-Drawno”;
- 14) Rozporządzenie Nr 4/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego w/s obszarów chronionego krajobrazu;

v Materiały metodyczne:

- 1) Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014;
- 2) Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015”;
- 3) „Bilans zasobów kopalin” – Państwowy Instytut Geologiczny;
- 4) „Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w roku 2006., – WIOŚ Szczecin – październik 2007 r.;
- 5) „Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004-2007 z perspektywa na lata 2008-2011”;
- 6) Sprawozdanie z realizacji „Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2004-2007 z perspektywa na lata 2008-2011”;
- 7) „Województwo zachodniopomorskie. Podregiony, powiaty, gminy.” – 2007 r. Urząd Statystyczny w Szczecinie;
- 8) Roczniki statystyczne;
- 9) „Strategia rozwoju powiatu choszczeńskiego na lata 2007-2015”;
- 10) „Informacja o stanie środowiska na obszarze powiatu choszczeńskiego”;
- 11) Ankiety wykonane na potrzeby Urzędu Marszałkowskiego dla potrzeb wykonania „Monitoringu realizacji programu ochrony środowiska oraz aktualizacji „Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego „ – ankieta gminy: Bierzwnik, Choszczno, Drawno, Krzęcin, Pełczyce, Recz;
- 12) Weryfikacja pomników przyrody powiatu choszczeńskiego.
- 13) „Ocena obszarowa jakości wody oraz szacowania ryzyka zdrowotnego konsumentów w 2007 r.” – PPIS w Choszcznie;
- 14) „Ochrona Środowiska w Województwie Zachodniopomorskim w latach 2004-2006” – Urząd Statystyczny w Szczecinie grudzień 2007 r.
- 15) „Projekt Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego – wersja do opiniowania”.
- 16) strona internetowa: DPN, MŚ, WIOŚ Szczecin, GUS, BOŚ, NFOŚiGW, Ekofundusz, gmin powiatu.

Załącznik 1. Powiat Choszczeński- mapa

Źródło: Strona internetowa Związku Powiatów Polskich